

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERLE İLETİŞİM KURMA
YOLLARI HAKKINDA EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ, İLKÖĞRETİM
OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ
(BOLU İLİ ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Melike KILIÇ**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Nuri AKGÜN**

Bolu – 2014

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Melike KILIÇ'a ait "Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Hakkında Eğitim Müfettişleri, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşleri" adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir. / /2014

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Nuri AKGÜN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Bahri AYDIN

Üye : Doç. Dr. Kaya YILDIZ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Doç. Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
TEŞEKKÜR.....	xi
ETİK SÖZLEŞME	xii
ABSTRACT	xiii
ÖZET	xv
 BÖLÜM I	 1
1. Giriş.....	1
1.1. Problem Cümlesi	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar	6
 BÖLÜM II	 7
2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür.....	7
2.1. İletişim.....	8
2.1.1. İletişim ve öğeleri.....	9
2.2. Eğitim Kurumlarında İletişim.....	11
2.2.1. Okul çevre iletişimi.....	12
2.2.2. Velilerin okuldan ve öğretmenlerden beklentileri.....	15
2.2.3. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin velilerden beklentileri.....	17
2.3. Okul Aile İşbirliği,.....	18
2.3.1. Okul aile birlikleri amaçları, görevleri ve önemi.....	21

2.3.2. Okul-aile işbirliğinin yararları.....	25
2.3.3. Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı.....	26
2.3.4. Okul-aile işbirliği engelleri ve bu engellerin ortadan kaldırılması...	27
2.4. Velilerle İletişim Kurma Yolları.....	32
2.4.1. Görüşme.....	34
<i>Bireysel yüz yüze görüşme.....</i>	35
<i>Üçlü görüşme.....</i>	36
<i>Telefon, faks, e-posta, kanalıyla görüşme.....</i>	37
2.4.2. Yazışma.....	39
2.4.3. Karşılıklı ziyaretler.....	40
<i>Veli ziyaretleri.....</i>	40
<i>Ev ziyaretleri.....</i>	41
2.4.4. Veli toplantıları	41
2.4.5. Bilgilenme ve bilgilendirme.....	44
2.4.6. Sosyo-kültürel etkinlikler.....	45
2.5. Öğretmenlerin Veli İletişimindeki Görevi.....	46
2.6. Okul Yöneticisinin Veli İletişimindeki Görevi.....	47
2.7. İlgili Araştırmalar.....	49
2.7.1. Yurt dışında yapılan araştırmalar.....	49
2.7.2. Türkiye’de yapılan araştırmalar.....	50
BÖLÜM III	58
3. Yöntem	58
3.1. Araştırmanın Modeli	58
3.2. Çalışma Evreni	58
3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı	60
3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması	62
3.5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	62
3.6. Araştırmanın Çalışma Evrenine Ait Kişisel Bilgiler	63

BÖLÜM IV	65
4. Bulgular ve Yorumlar	65
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	65
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	71
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	76
 BÖLÜM V.....	 95
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
5.1 Sonuçlar.....	95
5.1.1. Velilerle iletişim kurma yolları önemseme düzeyine ilişkin sonuçlar.....	95
5.1.2. Velilerle iletişim kurma yolları gerçekleşme düzeyine ilişkin sonuçlar.....	97
5.1.3. Kişisel bilgilere göre önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin sonuçlar	99
5.2. Öneriler.....	102
5.2.1. Uygulamacılar İçin Öneriler	102
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	102
 KAYNAKÇA	 103
 EKLER	 113
EK 1. Ölçek	114
EK 2. Ölçek izin Onayı.....	124
EK 3. Araştırma İzin Onayı	125
EK 4. Özgeçmiş	127

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3-1. Eğitim müfettişleri, okul yöneticilerinin dağılımı.....	59
Tablo 3-2. Ölçeklerin geri dönüş oranı.....	60
Tablo 3-3. Ölçek formu boyut, soru maddeleri ve güvenilirlik katsayıları.....	61
Tablo 3-4. Önemseme ve gerçekleşme düzeyi puan aralıkları.....	62
Tablo 3-5. Eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerine ilişkin kişisel özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımları.....	63
Tablo 3-6. Okul yöneticilerine ilişkin kişisel özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımları	64
Tablo 4-1. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait ortalama ve standart sapma değerleri.....	66
Tablo 4-2. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait ortalama ve standart sapma değerleri.....	68
Tablo 4-3. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ait genel ortalama değerleri.....	70
Tablo 4-4. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeyine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığa ait Anova sonuçları.....	72
Tablo 4-5. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığa ilişkin Anova sonuçları	73
Tablo 4-6. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları.....	77
Tablo 4-7. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları	78
Tablo 4-8. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılıklarına ait t-testi sonuçları	79

Tablo 4-9. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılıklarına ait t-testi sonuçları.....	80
Tablo 4-10. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri öğrenim durumu değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları.....	81
Tablo 4-11. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri öğrenim durumu değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları.....	82
Tablo 4-12. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları	84
Tablo 4-13. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin, mesleki kıdem değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları.....	85
Tablo 4-14. Önemseme düzeyine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin yöneticilik kıdemlerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları.....	87
Tablo 4-15. Gerçekleşme düzeyine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin yöneticilik kıdemlerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları.....	88
Tablo 4-16. Önemseme düzeyine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin kurumdaki görev sürelerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları	90
Tablo 4-17. Gerçekleşme düzeyine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin kurumdaki görev sürelerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları.....	92
Tablo 4-18. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin iletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine göre görüşleri arasındaki farklılıklarına ait Anova sonuçları.....	93

Tablo 4-19. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri iletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları	94
---	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2-1. İletişim sürecinin beş temel Ögesi	10
--	----

Anneannem Hamide KORKMAZ'a

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın planlanması ve gerçekleştirilmesi sürecinin her aşamasında bana destek olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Nuri AKGÜN'e, görüş ve önerileriyle yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Bahri AYDIN ve Doç. Dr. Kaya YILDIZ'a, ayrıca Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilimdalı'ndaki tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma süresince anketlerin toplanmasında bana yardımcı olan, anket sorularını içtenlikle yanıtlayarak çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan eğitim müfettişlerine ve ilköğretim okul yöneticilerine teşekkürü borç bilirim.

Benden desteğini esirgemeyen, bilgisi ve enerjisi ile her zaman yanımda olan ve çalışmamda İngilizce çevirileri yapan arkadaşım sevgili Hilal Cansu ÖNDER'e, özveri ve sabrıyla çalışmama katkı sağlayan M. Süalp GÜLER'e, süreç içerisinde yardımını esirgemeyen Özlem KARATAŞ, Esra ÇAPKINOĞLU, Dr. Özlem KARAKIŞ'a teşekkür ederim.

Her zaman olduğu gibi yüksek lisans eğitimim süresince daima yanımda olan annem Ayşe KILIÇ, babam İsmet KILIÇ ve kardeşim M. Alperen Kılıç'a, yaşam boyu destekçilerim olan dedem Ahmet KORKMAZ ile anneannem Hamide KORKMAZ'a ve arkadaşlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Melike KILIÇ

ETİK SÖZLEŞME

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Hakkında Eğitim Müfettişleri, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşleri (Bolu İli Örneği)**” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 10/07/2014

Melike KILIÇ

ABSTRACT

OPINIONS OF EDUCATION INSPECTORS AND PRIMARY SCHOOL PRINCIPALS ON TEACHERS' WAYS TO COMMUNICATE WITH PARENTS (CASE OF BOLU)

Melike KILIÇ

M. A. Thesis,

Department of Educational Administration and Supervision

Advisor: Asst. Prof. Dr. Nuri AKGÜN

July 2014, xvi + 127 Pages

The purpose of this study is to define the opinions of school administrators and education inspectors on primary school teachers' ways to communicate with parents.

The population of this study includes 31 education inspectors working in Bolu and Düzce counties Merkez district and 34 school principals and 51 vice-principals working in 34 schools in Bolu county Merkez district. The study is carried out on the population without sampling.

Descriptive survey method is used in this study. As a data collecting instrument, five point Likert scale developed by Coşkun (2010) "Primary School Teachers' Ways to Communicate with Parents Questionnaire" was used in the study. The collected data was analyzed using SPSS 15.00. To define the opinions of education inspectors and primary school administrators on the levels of significance and actualization, average and standard deviation analysis; to define the difference between the opinions of education inspectors and primary school administrators on the levels of significance and actualization, one-way analysis of variance was used. T-test, one-way of variance and

Tukey test was applied to define significant difference between the levels of significance and actualization in terms of demographic information.

Education inspectors and primary school administrators consider primary school teachers' ways to communicate with parents as "important"; however, they think these are carried out "partially". The results show that there is a significant difference between the opinions of education inspectors and primary school administrators on the levels of significance of ways to communicate in "home visits" and "socio-cultural activities" sub-dimensions. There is a significant difference between the opinions of education inspectors and primary school administrators on the levels of actualization in all sub-dimensions.

In the comparisons on levels of significance, there is a significant difference in "correspondence" sub-dimension for age variable, in "parent meetings" sub-dimension for gender variable, in "parent visits" sub-dimension for education variable, in "home visits" sub-dimension for years in current school variable. There is no significant difference in other sub-dimensions. In the comparisons on levels of actualization, there is a significant difference in "correspondence", "parent visits" and "learning - informing" sub-dimensions for education variable and in "socio-cultural activities" variable for seniority in administration variable. However, there is no significant difference in significance and actualization levels for professional seniority and the number of attended seminars and courses on communication variables.

Key Words: Teacher, Parent, School Principal, Vice-principal, Education Inspector, Ways to Communicate

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERLE İLETİŞİM KURMA YOLLARI HAKKINDA EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ, İLKÖĞRETİM OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ (BOLU İLİ ÖRNEĞİ)

Melike KILIÇ

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nuri Akgün

Temmuz - 2014; xvi + 127 Sayfa

Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın Çalışma evreni, 2010 – 2011 eğitim öğretim yılında Bolu ve Düzce illeri Merkez ilçede görev yapan 31 Eğitim Müfettişi ile Bolu ili Merkez ilçesinde bulunan 34 okulda görev yapan 34 okul müdürü ile 51 okul müdür yardımcısı olmak üzere toplam 85 ilköğretim okulu yöneticisidir. Araştırma için örneklem alınmayarak tüm evren üzerinde çalışılmıştır.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Coşkun(2010) tarafından geliştirilen Likert tipi 5’li derecelendirilmiş ‘İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Ölçek Formu’ kullanılmıştır. Uygulama neticesinde elde edilen veriler SPSS 15.00 programında çözümlenirken; eğitim müfettişleri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla; aritmetik ortalama, standart sapma analizleri, önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında farkı belirlemek amacıyla ise; tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Önemseme ve

gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşler arasında; demografik özelliklerine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla; t-testi, tek yönlü varyans analizi ve tukey testi yapılmıştır.

Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını; eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticileri ‘önemli’ düzeyde önemserken, ‘kısmen’ düzeyde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin bu iletişim yollarını önemseme düzeyine ilişkin görüşlerinde ‘ev ziyaretleri’ ve ‘sosyo- kültürel etkinlikler’ alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin bu iletişim yollarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerinde tüm boyutlarda anlamlı fark saptanmıştır.

Önemseme düzeyinde yapılan karşılaştırmalarda yaş değişkeni açısından ‘yazışma’ alt boyutunda, cinsiyet değişkeni açısından ‘veli toplantıları’ alt boyutunda, öğrenim durumu değişkeni açısından ‘veli ziyaretleri’ alt boyutunda, kurumdaki görev süresi değişkeni açısından ‘ev ziyaretleri’ alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer boyutlarda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Gerçekleşme düzeyinde yapılan karşılaştırmalarda öğrenim durumu değişkenine göre ‘yazışma’, ‘veli ziyaretleri’ ve ‘bilgilenme- bilgilendirme’ alt boyutlarında, yöneticilik kıdemi değişkenine göre ‘sosyo-kültürel etkinlikler’ alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Mesleki kıdem ve iletişim ile ilgili alınan kurs, seminer sayısı değişkenlerine göre ise önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşlerde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Veli, Okul Müdürü, Okul Müdür Yardımcısı, Eğitim Müfettişi, İletişim Yolları

BÖLÜM I

1. Giriş

Yirminci yüzyılın sonlarına doğru ekonomik, sosyal ve teknolojik çevrede meydana gelen gelişmeler, bilgi toplumuna geçiş sürecini hızlandırmıştır. İçinde bulunduğumuz yüzyıl bilgi ve iletişim çağı olarak adlandırılmaktadır.

Başarılı bir yönetim ve örgüt sistemi, etkin bir iletişim sistemi ile eşdeğer görülebilmektedir. Başka bir ifadeyle örgüt bir iletişim ağı olarak düşünülmektedir. İletişim ağının iyi kurulmuş olması ve işlemesi, örgütsel başarıyı etkileyerek; örgütsel çıktıların nitelik ve nicelik olarak yüksek olmasına neden olacaktır (Ergun, 2004). İletişim, örgütün sinir sistemini oluşturmaktadır. Bu durum örgüt içinde ve dışında meydana gelen gelişmeleri takip etmeyi kolaylaştırdığı gibi bunlara kısa sürede uyum sağlanmasına da imkân vermektedir.

Yetersiz iletişim, kamu kurumları ve kamu personeli arasındaki koordinasyon ve işbirliğini zayıflatabilmektedir. Bu olumsuz durum kurum içindeki kırgınlık, sürtüşme ve çatışmalar personelin moral ve motivasyonunu olumsuz yönde etkileyebilmekte; örgütsel verimlilik ve örgütsel bağımlılık düzeyinin azalmasına neden olabilmektedir (Şahin, 2010).

Ülkelerin çağın gereklerini yerine getirmeleri eğitim sistemlerinin etkililiği ve verimliliği ile doğrudan ilişkilidir. Çünkü eğitim, kalkınmanın temel etmenlerden biri olarak kabul edilir (Adem, 1997). Toplumun gereksinimi olan insan kaynağı okul tarafından yetiştirilmektedir. Çağdaş görüşe göre eğitim, ulusal kalkınmayı başlatan, sürdüren ve hızlandıran etkenlerden en önemlisidir (Başaran, 1996). Günümüzde bütün ülkeler arasında çeşitli açılardan farklılıklar olmasına rağmen, bu ülkelerin hepsinin

ortak bir noktada birleştigi dikkati çekmektedir. Dikkati çeken bu ortak özellik eğitimidir (Cafoğlu, 1996).

Okullarda yürütülen planlı, programlı eğitim- öğretim etkinlikleri sadece öğretmen ve öğrenci iletişimi ile mümkün olmamaktadır. Artık bu sürece dâhil edilmesi zorunlu olan okul- aile iş birliği eğitim sisteminin verimliliği için önemli bir etkidir.

Okullar 1980’li yıllardan itibaren okul- aile işbirliğini geliştirecek sistemler geliştirmeye başlamışlardır (Demirbulak, 2000). Eğitim bilimleri alanında yapılan araştırmaların birçoğunda okul başarısı üzerinde okul-aile dayanışmasının önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Çelenk, 2003; Gümüşeli, 2004). Ailelerin okulla ilişkileri; okulla iş birliği yapması, okul süreçlerine katılması ve okula desteği, her ülkede üzerinde durulan konulardan biridir (Şişman, 2002). Diğer toplumsal kurumların görevini yerine getirebilmesi, ailenin üzerine düşen görevi yerine getirebilmesine bağlıdır.

Ailenin, çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal gelişiminde ve okul başarısında önemli bir yeri vardır. Okulun istenilen davranışları öğrenciye tek başına kazandırması olanaksızdır. Kazandırılan davranışlardan önemli bir bölümü ailenin katkısı ile oluşur (Gümüşeli, 2004). Bu sebeple okulun aile ile sürekli iletişim içinde bulunması gereklidir.

Okulun üzerine düşen görevleri yerine getirmesinde en önemli faktörlerden birisi iletişimdir. Okulun aileyle kuracağı iletişim süreçlerinin etkili olması öğrenciye kazandırılması istenilenler yönünden olumlu olacaktır. Öğrenci ailelerinin, çocuklarının sağlıklı yetişebilmeleri için okul yönetimi ve öğretmenleriyle diyalog halinde olmaları gerekmektedir. Onların sosyal ve kişisel özelliklerini yakından takip ederek öğretmenler ve okul yönetimiyle iletişim içinde olmaları gerekir.

Vural (2004)’a göre; aileleri okula bağlamak için istedikleri zaman okulu ziyaret edebilmeleri, öğretmen ve yöneticilerle görüşmelerinin sağlanması ve sınıf içi ziyaretlere müsaade edilmesi, ailenin okula olan desteğinin hissedilebilmesi için okul ile

aile arasındaki güveni geliştirmek, aileleri ev ortamında çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilgilendirmek ve çocukların ev yaşantılarını yakından tanımak gerekmektedir. Ailelere yazılacak mektuplar ya da aile ziyaret edilerek çocuklarının başarılarını paylaşmak sorunların çözülmesinde ve başarının artmasında önemli sonuçlar doğurmaktadır. Ailenin ne yapması gerektiğini bilmesi çocuğuna olan desteğini arttırmakta, öğretmenlerin sorumluluklarını kolaylaştırmaktadır. Bu sayede öğrenci sorunlarının aşılanmasında ve başarı oranının yükseltilmesinde etkili okul aile işbirliğinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

Velilerle iletişimde farklı yollar denenerek ailelerin katılımlarının sağlanabileceği ve anlayabileceği bir dil seçilmelidir. Bu yollar, ailelerin okulla sıkça iletişim kurarak, çocuklarının ihtiyaçları ve gelişimleri konusunda rollerinin önemini kavramalarını sağlayarak önemli bir rol üstlenmelerini sağlayacaktır.

Görüldüğü üzere ilköğretimde, okul-aile işbirliğinin gerçekteşmesi için tarafların bu konunun bilincinde olmaları ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Okul ve aile arasındaki işbirliği, etkili iletişim süreci ile sağlanabilir. Bu bakımdan özellikle öğretmenlerin veliler ile iletişim kurdukları yolların bilinmesi ve bu yolları ne düzeyde kullandıklarının belirlenmesi önem taşımaktadır.

1.1. Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını kullanmaları hakkında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını kullanmaları hakkında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) görüşlerini belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını;
 - a) Önemseme
 - b) Gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin bu iletişim yollarını;
 - a) Önemseme
 - b) Gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasında fark var mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme ve gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasında;
 - a) Yaş,
 - b) Cinsiyet,
 - c) Öğrenim durumu,
 - d) Mesleki kıdem,
 - e) Yöneticilik kıdemi,
 - f) Eğitim müfettişliği kıdemi
 - g) Kurumdaki görev süresi
 - h) İletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir fark var mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Eğitim kurumlarının, öğrenci gereksinimlerini karşılama ve başarıyı arttırmak gibi amaçlarla velilerle iletişim kurması zorunludur. Değişen ve gelişen çevre koşullarına ayak uydurmak zorunda kalan okullar, ailelerin öğrencilerinin eğitimlerinde söz sahibi olabilmeleri ve çeşitli ihtiyaçlarında okulla birlikte hareket edebilmeleri açısından ne derece iletişim kurdukları önemlidir. Bunun da ön koşulu, öğretmen ve veli arasında sağlıklı bir iletişimin kurulmasıdır.

Bu araştırma;

- Okul yönetimi açısından öğretmenlerle veliler arasında iletişim yollarının bilinmesi ve kullanım düzeylerinin tespiti,
- Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurmada hangi yolları kullandıklarını ve bu iletişim yollarını eğitim müfettişleri ile okul yöneticilerinin ne düzeyde önemsediklerine ilişkin var olan durumu ortaya koyması,
- Bu alanda yapılacak olan diğer çalışmalara kaynaklık etmesi açısından önemlidir.

1.4 Araştırmanın Sayıltıları

Bu araştırma; katılımcıların ölçek maddelerini, yansız ve gerçek görüşlerini yansıtacak şekilde cevapladıkları varsayımına dayanmaktadır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2010-2011 eğitim-öğretim yılı ile,
2. Bolu ve Düzce illerinde görev yapan eğitim müfettişleri ve Bolu ili merkez ilçesinde görev alan ilköğretim okul yöneticileri görüşleri ile,
3. Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan ölçek sınıf öğretmenlerin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okulu yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcılarının) önemseme ve gerçekleştirme düzeylerini tespit etmeye ilişkin 8 boyut ve bu boyutlara ilişkin 47 davranış ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İletişim: Bilgi, veri, fikir, düşünce, algı, anlayış, sezgi, arzu, istek ve duyguların bir kişiden diğerine aktarılarak karşılıklı etkileşimin sağlanması sürecidir.

İletişim Yolları: ilköğretim okullarında öğretmenlerin velilerle iletişim kurmada kullandıkları yollar; ‘Yüz yüze Görüşme’, ‘Telefon ve İnternet’, ‘Yazışma’, ‘Veli Ziyaretleri’, ‘Ev ziyaretleri’, ‘Veli toplantıları’, ‘Bilgilenme ve Bilgilendirme’, ‘Sosyo-Kültürel Etkinlikler’dir.

Öğretmen: Bolu ve Düzce illeri ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleridir.

Eğitim Müfettişi: Bolu ve Düzce illeri ilköğretim okullarını denetlemekle ilgili görevlerini yerine getiren kişilerdir.

Okul Yöneticileri: Bolu ili ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürleri ve müdür yardımcıları.

Veli: Öğretmenlerle çocukları ile ilgili işbirliği sağlamaya dönük olarak iletişim kurulan kişi.

Öğrenci: ilköğretim kurumlarında eğitim almakta olan öğrencilerdir.

BÖLÜM II

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür

Bu bölümde iletişimin tanımı, eğitimde iletişim, okul aile işbirliği ve yararları, okulda iletişim, ailelerle iletişimin önemi, ailelerle iletişim kurma yolları, yöneticilerin velilerle iletişimdeki rolü ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

Eğitim genel bir tanım olarak; bireylerde istendik davranış değiştirme süreci olarak tanımlanır. Eğitimin kavramı insanlık kadar eski bir kavramdır. Ancak modern anlamda eğitimin başlangıcı çok yenidir. Genel anlamda eğitim, insanı belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir (Değirmencioğlu, 1977). İnsanlar doğdukları günden itibaren bir eğitim süreci içine girmektedir. Dolayısıyla eğitim ilk olarak ailede başlar. Ailede başlayan eğitim süreci, okul çağında devam etmektedir, çalışma yaşamında mesleki bilgi ve becerisini artırma, yeni teknolojiler ile uyum içinde çalışmak amacıyla yeni nitelikler kazanma şeklinde somutlaşarak sürüp gitmektedir (<http://w3.gazi.edu.tr/web/verken/degerlen.htm>, 02.04.2011’de erişildi).

Toplumlar, sosyal yaşamını sürdürebilmek amacıyla çeşitli kurumlar geliştirmişlerdir. Eğitimin kurumsallaşması sonucunda okullar ortaya çıkmıştır. Bu anlamda okul, bireyin eğitiminden sorumlu sosyal bir kurum olarak nitelendirilmektedir. Okul; çocukların sosyalleşmesini sağlama, onlara toplum kültürünü aktarma, yetiştirdiği kuşağın toplumun siyasal yapısına uyumunu gerçekleştirme ve liderlik yeteneklerine sahip gençleri ortaya çıkarma, nitelikli insan gücünü yetiştirme gibi işlevleri gerçekleştirmekle yükümlü olan, özel bir konuma sahiptir. Bu bağlamda, eğitim örgütleri varlıklarını sürdürebilmek için çevrenin değişen beklentilerine ve gereksinimlerine uyum sağlamak ve çevreyle iletişim içinde olmak zorundadır (Bursalıoğlu, 2005).

İletişim, insan örgütünün kan dolaşımıdır. Eğitim örgütlerinin başarılı olmasında iletişim süreci önemli bir role sahiptir. Eğitim örgütlerinin amaçlarını gerçekleştirebilmek ve işleyişini sağlamak için yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, diğer çalışanlar ve veliler arasında etkili bir iletişimin kurulması gerekmektedir (Güçlü, 2002). Bu nedenle okullar, çevrede meydana gelen değişmelere ya uyum sağlamalıdır ya da yeteneği ve gücü varsa, amaçları doğrultusunda çevreyi değiştirmeye çalışmalıdır. Eğitimin dolayısıyla okulun varlığını insan ilişkilerinin oluşturması gerçeğinden hareketle iletişim olmadan meydana gelmeyeceği açıktır ve bu sebeple eğitim-iletişim ilişkisinin incelenmesi gerekmektedir.

2.1. İletişim

İletişim tanımı üzerinde iletişim araştırmacıları arasında tam bir görüş birliği bulunmamaktadır.

Ergin ve Birol (2000: 25)'a göre; iletişim 'davranış değişikliği meydana getirmek üzere düşünce, bilgi, duygu, tutum ve becerilerin paylaşılması sürecidir.'

Bursalıoğlu (2005: 113) iletişimi; 'bilgi, fikir, davranış gibi kapsamın bireyler yahut gruplar arasında bölüşülmesini sağlamak için yapılan çabalar' olarak tanımlarken, Eren (2003: 449) iletişimi; haberleşme olarak kavramsallaştırarak söz konusu kavramı, 'bilgi, fikir ve duyguların bir kimseden diğerine geçmesi süreci' olarak tanımlamaktadır.

İletişim, insanın kendini sosyal bir varlık olarak ifade etmesi için zorunludur. İnsan, çevresi ile iletişim kurarak yaşar. Onun her davranışı, konuşması, susması, duruşu ve oturma biçimi, kendini ifade etmesidir; yani çevresine mesaj iletmesidir.

İletişim şüphesiz insanlar ve diğer tüm sosyal sistemler için önemlidir; ancak iletişim özellikle günümüzde daha büyük öneme sahiptir. Günümüzde iletişimin

öneminin artmasının nedeni, bir güç kaynağı olan bilgi iletiminin temel aracı olmasıdır. Yaygın bir tanımla içinde bulunduğumuz çağ ‘enformasyon çağı’ olarak nitelendirilmektedir. Çağımıza adını veren bilginin bir değer olarak ortaya çıkması ve iletilmesi, iletişim sayesinde mümkün olabilmektedir (Tutar, 2003: 44).

Bu durumda iletişimi, emirlerin, bilgilerin, düşüncelerin, açıklamaların ve soruların bireyden bireye veya gruptan gruba aktarılma ve iletilme süreci olarak tanımlayabiliriz. Kısacası iletişim, bireyler, gruplar ve örgütler arasında ilişki kurmayı amaçlayan bir etkileşim sürecidir. Bir başka ifadeyle davranışların açıklanması ve anlaşılmasını sağlayan bir araçtır (Erdoğan, 2003: 56).

İnsanoğlu, var olduğu günden bugüne dek iletişim kurmak için çeşitli araçlara başvurmuştur. Kendi gelişimine paralel olarak kullandığı araçlar da gelişmiş; sürekli gelişen iletişim araçları birbirini tamamlamış; ancak birisi, diğerinin yerini alamamıştır.

2.1.1. İletişim ve öğeleri

İletişim kavramı üç temel öğeye dayanmaktadır. Bu öğeler: İletiyi yollayan (gönderen ya da kaynak), iletiyi alıp açımlayan (alıcı ya da hedef) ve bu ikisi arasında iletinin gönderilmesinde kullanılacak bir iletişim (ileti ya da mesaj) kodlamasıdır (Bıçakçı, 1999).

İletişimin amacına ulaşabilmesi için mutlaka iletişim sürecinin işlemesi gerekir. İletişim sürecinin incelenmesinde dikkate alınan temel öğeler; kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve dönüttür.

1. Kaynak, başkası ile paylaşacak bir fikre sahip olan kimsedir. Bir birey, bir insan grubu ya da bir kurum olabilir. Her türlü iletişim sürecinin bir kaynağı vardır (Demirel, 2004: 160). Kaynak iletişim sürecinin başlatıcısıdır. Örgütsel iletişim açısından kaynak, bir üst, bir ast, örgütün çevreyle iletişiminde ise, örgüt veya çevre olabilir. Kaynağın etkili bir iletişimi gerçekleştirme durumu, iletişim becerisine, tutumuna, iletişim kurduğu

konuya ilişkin deneyim ve bilgisi ile toplumsal ve kültürel etkenlere bağlı olarak değişir (Gürgen, 1997: 14).

2. *Mesaj*; bir iletişim sürecinde iletişime esas olan haber ya da bilgi olarak nitelendirilir. Bu hareket, jest, mimik, ses, ışık, resim, yazı, işaret gibi bir sembol olabilir.
3. *Kanal*; mesajın alıcıya iletilmesini sağlayan araç ve yöntemlerdir. Kaynaktan gelen mesaj bir araç ya da yöntem yardımıyla kanaldan geçerek alıcını duyu organlarından en az birine iletilmek durumundadır. Genelde ne kadar çok duyu organı devreye girerse iletişim o derece etkin olur. Bu nedenle kanalda en etkili araçlar görsel işitsel araçlardır.
4. *Alıcı*; kaynaktan gelen mesajın iletici araç ve yöntemleri takip ederek ulaştığı kişidir. Bu kaynaktan olduğu gibi bir birey, bir insan grubu ya da kurum olabilir.
5. *Dönüt (geribildirim)*; kaynaktan gelen mesajla alıcının gösterdiği tepkinin tekrar kaynağa ulaşması sürecidir. Eğer iletişim sürecinde dönüt sağlanamıyorsa iletişimin tek yönlü olduğu söylenebilir. Bu açıklamadan hareketle çift yönlü mesaj alışverişine 'iletişim' diyebiliriz (Demirel, 2004: 161).

Şekil:2-1 İletişim sürecinin beş temel ögesi

Teknolojik gelişimin tabii sonucu olarak gelişen ve elektronikleşen iletişim araçları, iletişime sürat ve kolaylık sağlamıştır. Günümüzde posta, telefon, faks gibi haberleşme araçları; gazete, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçları; uydular, bilgisayarlar birer iletişim aracı olarak ayrılmaz parçalarımız haline gelmiştir.

İletişim olmadan ortak bir amacın oluşturulması, bu amaç doğrultusunda bireysel çabaların eş güdümlenmesi olanaksızdır. İletişim; formal bir örgütü oluşturma, örgüt amaçlarına açıklık kazandırma, onların anlaşılmasını ve benimsenmesini sağlama,

bireysel ve grup çabalarını ortak amaçlar doğrultusunda eşgüdümleme aracıdır (Aydın, 2007: 160).

İnsanların gereksinim, beklenti ve isteklerini amaçladıkları doğrultuda karşılayabilmeleri için, eylemlerine temel olan durumları, etkenleri anlamlı olarak ifade etmeleri gerekir. Bu durum, örgütsel etkinliklerin belirlenen hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmesi için de geçerlidir. Karar verme, planlama, örgütleme, etkileme, iletişim, eşgüdümleme ve denetim olarak sıralanan yönetim süreçlerini, hem içerik hem de davranışsal anlamda birbiriyle ilişkilendiren insan kaynağına dayalı etkinliğin 'iletişim' süreci olduğu ileri sürülebilir. Bir örgütte, hedeflere ulaşılmasını sağlayacak iletişim süreçlerinin gerçekleştirilememesi durumunda, o örgütün varlığından söz edilemez (Gizir, 2007). Bu nedenle yönetimin, örgütün varlığının devamı için, üyelerinin etkileşim süreçlerini hedeflerin gerçekleştirilmesi doğrultusunda kullanması gerekir.

2.2. Eğitim Kurumlarında İletişim

Okullar, eğitim olgusunun gerçekleştiği ve insan unsurunun son derece baskın olduğu kurumlardır. Okul gibi kaynağı, işleyeni ve çıktısı insan olan bir örgütün en önemli ögesi de iletişim olmaktadır. Okulun amaçlarını gerçekleştirebilmesi, okul ve ailenin amaçlarının ortak olması ve bu iki kurumun amaçlara uygun eylemlerde bulunmasıyla söz konusu olabilir. Bunun sağlanabilmesi için, okulun amaçlarının aileler tarafından iyi anlaşılması, okul ve aile arasında karşılıklı güvenin oluşturulması, okulun önderliğinin kabul edilmesi, öğrencilerle ilgili konularda okula danışılmasının sağlanması, tüm bunlar için de okul ve aile arasında sağlıklı bir iletişimin var olması gerekmektedir (Koçak, 1991).

Eğitim örgütlerinin amaçlarını gerçekleştirebilmek ve işleyişini sağlamak için yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, diğer çalışanlar ve veliler arasında etkili bir iletişimin kurulması gerekmektedir. Eğitim temelde bir iletişim etkinliğidir (Güçlü,

2002: 134). Okulun fonksiyonunu yerine getirmesinde ve başarıya ulaşmasında en önemli unsur iletişimdir.

Eğitimin içinde bulunulan çevre özellikle öğrencinin ilk çevresi olan aile tarafından desteklenmesi tabi ki eğitimin verimliliğini ve kalitesini artıracaktır. Eğitimde iletişim, sadece öğrenme ortamında gerçekleşmez. Okulun çevresiyle, özellikle öğrencilerin velileri ile okulun kurduğu iletişim de çok önemlidir. Çünkü okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrenci ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyacı vardır. Okulda başlayan birçok eğitsel çalışma öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanır (Taymaz, 1997: 215).

Eğitimin en genel anlamda bir davranış değiştirme süreci olduğu düşünüldüğünde ailenin, bireyin davranışları üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu gerçeğinin göz önüne alınması gerekmektedir (Yeşil, 2003). Aynı zamanda etkili okul olabilmek için ailelerle kurulan ilişkilerin etkili olması ve ailelerin eğitime sundukları katkının artırılması gereklidir.

2.2.1. Okul- çevre iletişimi

Öğrenci, yaşamının büyük bir bölümünü aile, okul ve toplumsal çevre olmak üzere üç temel alanda sürdürür. Çocukların eğitiminde okul kadar aile ve toplumsal çevre de önemli rol oynar (Şişman ve Turan, 2004). Okulun çevreyle ilişkilerinin olumlu olması durumunda her türlü çevresel kaynaktan yararlanması daha kolay olur (Şişman ve Turan, 2004).

Günümüzde ailelerin okula katılımı ile ifade edilen anlam okul yönetimlerince ‘okuldaki etkinliklere destek’ olarak özetlenmektedir. Okul yönetiminin ve öğretmenlerin çabalarını destekleyecek ve aynı doğrultuda ev içi etkinliklere önem verecek bir aile katılımı ön plana çıkmaktadır. Sağlıklı bir okul-aile işbirliğinin yolu, aile ve okul arasında öğrenciye ilişkin sağlıklı bilgi akışının sağlanmasından geçtiği göz önünde bulundurulduğunda, aileler için kendi çocuklarını tanımanın, onların ilgi, eğilim

ve davranışları hakkında yeterli bilgi sahibi olmanın önemi daha iyi anlaşılacaktır (Aslanargun, 2007).

Okul çevre işbirliğinin amacı, okulun çevresindeki kişi, grup ve kurumların davranış ve düşüncelerini okulun amaçları yönünde etkilemektir. Bu etkileme sonucunda hedef kitlenin örgüte olan yakınlıklarının artması beklenmektedir. Okulun gerekliliği ve yararlığı çevre tarafından kabul görürse, okul yaşamını sürdürecektir ve gelişecektir (Açıkalın, 1998: 144).

Eğitim programı için yalnız sınıfta, okulda hazırlanan ortam yeterli olamaz. Eğitim programının uygulanması için, okulun iç çevresi kadar dış çevresinin kullanılması da gerekmektedir (Başaran, 1996). Okul dışındaki en önemli unsur ise ailedir. Ailenin de program ve okulla ilgili eğitim öğretime katılması gerekmektedir (Varış, 1991). Eğitim sisteminin başarılı olması öğretmen, öğrenci ve veli öğelerinin ortak amaçlar doğrultusunda sürekli işbirliği içerisinde olmasına bağlıdır (Özyürek, 1983).

Bir okulda aile katılım çalışmalarının sağlam bir temelde oluşması için öncelikle öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin aile katılımının gerekliliğine ve önemine inanmaları gerekmektedir (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005).

Okul programlarının okul-aile iletişim faaliyetlerini kapsamaları, bu faaliyetlerin düzenli ve verimli bir şekilde devam etmesini sağlar. Beydoğan (2006)'a göre aile ile okulun kaynaşması; çocuğun eğitiminde, çocuğun eğitim ortamının iyileşmesinde, öğretmenin moralinin yükselmesinde, öğrenci performansının artmasında, öğrencilerde olumlu tutum ve tavırların gelişmesinde, velilerin öğretmene karşı olumlu tutum geliştirmelerinde önemlidir.

Loughlin (2008)'e göre; aile katılımının batı ülkelerindeki geçmişi ise yaklaşık olarak 100 yıl öncesine dayanır. Örneğin; Amerika Birleşik Devletlerinde aile katılım çalışmalarının gerekliliği 19.yy.da tartışılmaya başlanmıştır. 20.yy.a gelindiğinde Erikson'un çocuğu kişilik gelişiminde ailenin rolünü ortaya koyan çalışmalarından

sonra ailenin eğitime etkisi de kabul görmüş, 21. yy.a gelindiğinde ise teknolojik gelişmelerle aile-öğretmen iletişimi daha üst noktalara çıkmıştır (aktaran: Şeker, 2009: 12).

Ancak ülkemiz eğitim sisteminde, okul-aile birliklerinin okul-aile işbirliğini sağlama, çevre ile iyi ilişkiler kurma konularında yeterince etkili olmadıkları düşünülmektedir. Okul-aile birliğini daha etkin ve verimli kılmak ise öncelikle öğretmen ve okul yönetiminin çabaları ile mümkün olacaktır (Kebeci, 2006).

Türkiye’de özellikle son yıllarda, okul-aile iletişimini ve işbirliğini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmakta ve bu yönde kararlar alınmaktadır. 13-17 Kasım 2006’da toplanan 17. Milli Eğitim Şurası ise okul-veli ilişkilerine yönelik: ‘Veli, öğretmen ve yönetici görüşmelerini sıklaştırmak, ilişkileri sıcak bir duruma getirmek ve aynı zamanda öğrencinin olumlu yaklaşımını sağlamak adına, okul içi ve okul dışı sosyal etkinliklere geniş yer vermek; öğretmen, öğrenci, yönetici ve veli sık sık ortak etkinliklerde yer almasını sağlamak’ önerilerini getirmiştir. Ayrıca şıra kararlarına göre; okul aile birliklerinin köy, ilçe, il ve ülke düzeyinde birleşerek örgütlenmesi için teşvik edici düzenlemeler yapılmalıdır (MEB, 2006).

Yeni eğitim anlayışının temellerinden birisi de öğrencilerin sadece okulda değil, okul dışı ortamlarda da eğitimin önemli olduğu, öğrencilere kazandırılan bilgilerin pekiştirilmesi, uygulamaya dönüştürülmesi ve sürekliliğinin sağlanması için aile ve çevrenin okulla aynı anlayışa sahip kalınması gerçeğine dayandırılarak eğitim hizmetlerine yön verilmesidir (Vural, 2004).

Okul- çevre iletişiminin geliştirilmesi açısından okul yöneticilerinin görevi ise, çevrenin okuldan beklentilerini nasıl karşılayabileceğini kavramaktır. Çevre ile ilişkiler açısından eğitim yöneticilerinin sorumluluk alanları; çevre kalkınması, çevrenin eğitim gereksinmelerinin saptanması, öğretim programının yorumlanması, çevrenin eğitimi desteklemeye özendirilmesi, diğer kuruluşların rolünün yorumlanması, çevresel değerlerin öğretim kadrosuna yorumlanması, okul-çevre arasında iletişimin kurulması şeklinde ifade edilebilir (Aydın, 2007: 195).

Okulda çevre ile ilişkiler velilerin tek yönlü okulla ilgilenmeleri ile geliştirilemez. Bu ilişkiler karşılıklı ve güçlü bir iletişim yardımıyla geliştirilebilir. Çevresiyle sürekli çok yönlü etkileşim içerisinde bulunan okul, halkla ilişkileri geliştirmede girişimci ve öncü bir rol üstlenmelidir. Okulunda çevre ile ilişkileri geliştirme anlayış, istek ve kararlılığına sahip yöneticiler bu konuda şunları yapabilirler (Şişman ve Turan, 2004: 201):

- Önce kendilerini (iletişim, halkla ilişkiler, halkla ilişkilerin eğitimdeki yeri ve önemi, insan ilişkileri, motivasyon) geliştirebilirler.
- Okul içinde bütün çalışanlar arasında insan ilişkilerini, meslektaşlık ilişkilerini, iş ilişkilerini geliştirmeye özen gösterebilirler. Çalışanlar, arasındaki iyi ilişkiler, okul dışındakilerle iyi ilişkiler kurmayı ve sürdürmeyi kolaylaştır.
- Okul-veli iletişim politikası oluşturabilirler. Bu çerçevede veli-okul-öğretmen ilişkilerini düzenleyen ilkeler saptanabilir.
- Bütün çalışanların velilere nazik, kibar, saygılı, sabırlı ve dürüst davranmalarını sağlayabilirler.

Velilerin, çocuklarının eğitim yaşantısına katılmasında onlara ve öğretmenlere düşen görevlerin yanında okul yöneticilerine de düşen görevler vardır. Okul yöneticisinin önemli sorumluluklarından biri olan, veli ve çevre ile olumlu ilişkiler kurma görevi, velilerin okula ve eğitim yaşantısına dâhil olmalarını gerektiren çeşitli çalışmaları yapılmasını içerir. Okul veli iletişiminde velilerin okuldan, okulun ise velilerden beklentileri söz konusudur.

2.2.2. Velilerin okuldan ve öğretmenlerden beklentileri

Ailelerle okul ilişkilerini birinci derecede sağlayan kişi öğretmenlerdir. Yapılan araştırmalar okulda etkililiğin sağlanmasında öğretmenle aile arasında güçlü bir iletişim sistemi olduğu, okulun ailelerden açık beklentilerinin bulunduğunu belirtmektedir. Öğretmen ve ailenin karşılıklı olarak birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını bilmeleri ve belirlemeleri gerekir. Aileler çocuklarının eğitimini sağlayan kişileri görmeli ve tanımalıdır. Okulu ve öğretmenleri ziyaret etmeli, çocuğun eğitimi konusunda

sorumluluğu paylaşmalıdır. Öğrenci velisi, öğretmenlerle hiç görüşmemiş olsa bile, en azından öğretmenler, velilerle, öğrenci ve sınıf etkinlikleri, öğrenci ihtiyaçları, öğretim malzemeleri ve beklentiler konusunda haberleşebilmelidir (Şişman, 2002: 198).

Ailenin öğretmen ile doğru kanalları kullanmadan, kopuk ve düzensiz bir iletişim içerisinde olması öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimi önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Bundan dolayı bazen öğrencinin öğretmeni ile iletişime geçememesi öğretmen ve aile iletişimsizliğinden kaynaklanmaktadır (Özden, 1999).

Erkan (1996)'a göre; öğretmen, öğrencilerinin yardıma ihtiyacı olan veya çocuklarına karşı olan sorumluluklarını hatırlayan anne ve babaları ziyaret etmek zorundadır. Bunun yanında anne ve babaları aile ile ilgili bir derse katılmaya davet etmelidir. Böylece, onların kişisel durumlarını ve çocuklarına ait sorunları ve kabul etmeyi öğrenmede öğretmen, anne ve babalara özel yardım sağlayabilecektir. Aynı zamanda, anne ve babaların kendileriyle veya çocuklarıyla sorunları olduğunda onlara yardımda bulunmalı ve öğrencilerini daha yakından tanımak için ailelerden yardım almalıdır (aktaran; Biler, 1997: 51). Tüm bunlara dayalı olarak da öğretmenler, okul, aile ve çevre ortamlarını birbirini tamamlayacak şekilde bir araya getiren bir kaynaştırıcı, katalizör görevini üstlenmelidirler (Genç, 2005).

Lemlech (1991)'e göre; ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda okullardan; hayata hazırlama, yaşamın gerektirdiği eğitim, daha fazla bilgi, daha iyi gelir getiren bir iş bulma, iyi vatandaşlık eğitimi, başarılı ve ailesinden daha iyi bir yaşam, kişisel gelişim, topluma katkı sağlama, temel beceriler kazandırma, düşünce ve anlayış geliştirme, uzmanlık gerektiren bir meslek sahibi olma, insanlarla nasıl geçinebileceğini öğrenme, kendine yeterlik kazanma gibi beklentileri bulunduğu görülmektedir (aktaran: Sarıtaş, 2004: 218).

Charles ve Santer (1995)'e göre ailelerin öğretmenlerden; çocuklarına dikkat ve özen gösterilmesi, çocuklarda öğrenme ve eğitim konusunda heyecan yaratılması, aile, iş ve toplumsal yaşam için gerekli bilgi ve becerilerin öğretilmesi, girişim gücü, cesaret, iyi davranış ve alışkanlıklar kazandırılması ile bu alışkanlıkların kontrol edilmesi,

çocukların gelişimi konusunda ailelerin düzenli olarak bilgilendirilmesi, öğretmenin kendini ve zamanını öğrencilere ve mesleğine adanması gibi beklentileri bulunmaktadır (aktaran: Sarıtaş, 2004: 219).

2.2.3. Okul yönetici ve öğretmenlerin velilerden beklentileri

Öğrenci velilerinin, çocuklarının daha sağlıklı yetişebilmeleri için okul yönetimi ve öğretmenler ile diyalog kurmaları gerekmektedir. Anne-babalar (aileler) çocuklarını herkesten çok daha iyi tanıyan kişilerdir. Velilerin, çocuklarının ilgi ve ihtiyaçları ile sosyal ve kişisel özelliklerini yakından takip ederek, öğretmenler ve okul yönetimi ile iletişim içinde olmaları gereklidir.

Okul ve öğretmenlerin velilerden beklentileri ise şöyle sıralanabilir:

- Çocuğun yaş grubuna ilişkin gelişimsel özellikleri ve davranış biçimlerini öğrenmeli, uygun önlemler alınmalıdır.
- Çocuğun her türlü ihtiyacını, sorununu en kısa zamanda çözümlemeli, çocuğun gelişimi içerisinde yaşanan sorunlara duyarlı olmalı ve varsa sorunları çözüm yolları ve önerileri geliştirilmelidir.
- Öğrencinin evde ders çalışabilmesi ve ödevlerini zamanında yapabilmesi için uygun bir çalışma ortamı oluşturmalı ve öğrenciyi izleyerek yönlendirmelidir.
- Çocuğa ders dışı faaliyetler için örnek yetişkin modeli oluşturmalı ve destek olmalıdır.
- Okul yönetimini destekleyen bir anlayış içerisinde olmalı, gerektiğinde uygun birim ve etkinliklerde görev almalı, sorunların aşılması için işbirliği yapmalıdır.
- Öğrencinin okul dışındaki sosyal çevresi yakından izlenmeli, çocuğu bu çevreden uzaklaştırmak, onu eve kapatmak yerine bu çevrenin oluşmasında yönlendirici olmalıdır.
- Ailede uyum ve sevgi ortamı yaratılmalıdır. Kendini aileye ait hisseden, huzur ve güven içinde gören çocuğun okuldaki başarısının yüksek olacağı unutulmamalıdır (Çelik, 2007: 84).

2.3. Okul Aile İşbirliği

Okul-aile işbirliği yönetici, öğretmen, veli ve öğrencileri okul kültürü çerçevesinde eğitimsel değerlere dayalı olarak bir araya getirip, ortak amaç ve hedefler etrafında birleşmelerini, bu konuda neler yapabileceklerini ve birbirlerine nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda ortak görüş ve eylem birliği sağlar.

İlköğretimden beklenen işlevler, öğrenci aileleriyle etkili işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu olgu, ilköğretimde okul-aile ilişkilerini bilimsel düzeyde araştırılması gereken bir sorun haline getirmiştir. Aile ile okulun toplumsal ilişkiler süreci, deneme-yanılma yoluyla gerçekleştirilecek uygulamalara bırakılamayacak kadar önemli, çağdaş, yönetsel ve demokratik bir etkinlikler bütünüdür. İlköğretim 6-14 yaşlar arası çağ nüfusunun öğrenimini kapsayan, temel ve zorunlu öğretim basamağı olduğundan bu düzeyde, öğrencinin karar, eylem ve davranışlarından birinci derecede ailesi sorumludur. Çünkü bu öğrenim düzeyindeki öğrenciler çocuk olarak kabul edilmektedir (Birleşmiş Milletler, 1995).

Ülkemizde aile ile okul arasındaki işbirliğinin sağlanması gereğini vurgulayan önemli çalışmalardan birisi 2–10 Aralık 1946 tarihleri arasında toplanarak çalışmalarını sürdüren III. Milli Eğitim Şurasıdır. Şura dokümanları incelendiğinde 6. gündem maddesinde, aile ve okul arasında işbirliğinin sağlanması için gereken tedbirlerin alınması konusuna değinildiği görülmüştür. Ayrıca okul-aile birliğince okul yaşamına egemen olan eğitim ve öğretim ilkelerinin ailelere tanıtılması, temizlik, sağlık ve devam sorunlarıyla, düşünce, duygu, ahlak ve beden eğitimi konuları üzerinde durulması ve birliklerin çalışmalarını kolaylaştırıcı önlemlerin alınması konularında önerilerde bulunulmuştur (MEB, 1946).

1974 yılında yapılan 9. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlarda Türk Milli Eğitiminin Temel İlkelerinden okul aile işbirliği 13. Madde olarak yerini almıştır. 1988 yılında yapılan 12. Milli Eğitim şurasında ilköğretimle ilgili aileye, temel çocuk terbiyesi ve sosyalleşme ile ilgili görevlerini hatırlatacak tedbirlerin geliştirilmesi ve öğrenci velilerinin, çocuklarının durumu ve yönelmesi yararlı olacak meslek ve bilgi

alanları konusunda aydınlatılması olarak alınan iki karardan ailelerin bilinçlendirme çabalarının görüldüğü söylenebilir. 1996 yılında yapılan 15. Milli Eğitim Şurasında, aile katılımına önem verildiği ‘ailenin ve okulun, çocuğun tanınması ve çocuğun kendi kendini tanınması için öncelikle öğretmen, yönetici, öğrenci ve velilerin eğitilmesi gerekmektedir ve yönetimde gerçek katılım ortamı oluşturularak; öğrenci, öğretmen, veli ve çevrenin katkı ve katılımı sağlanmalıdır’ ifadelerinden de anlaşılmaktadır (MEB, 1974).

2006 yılında yapılan 17. Milli Eğitim Şurasına göre; veli, öğretmen ve yönetici görüşmelerini sıklaştırmak, ilişkileri sıcak bir duruma getirmek ve aynı zamanda öğrencinin olumlu yaklaşımını sağlamak adına, okul içi ve okul dışı sosyal etkinliklere geniş yer verilmeli, okul-aile birliklerinin köy, ilçe, il ve ülke düzeyinde birleşerek örgütlenmesi için teşvik edici düzenlemeler yapılmalıdır. 2010 Yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şurasında ise, ‘değerler eğitimine, okul öncesinden başlayarak yaygın eğitim dâhil olmak üzere eğitim öğretimin her kademesinde önem verilmeli ve bu konuda öğretmen, yönetici, öğrenci, aile ve çevre ile iş birliğine gidilmeli, kitle iletişim araçlarından faydalanılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmalı, yönlendirme hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için öğrenciler ve ailelerine; yetenek, ilgi ve mesleki doyum arasındaki ilişki konusunda farkındalık kazandırılmalı, ailelerin ve tüm öğretmenlerin yöneltme sürecine aktif katılımları sağlanmalı, aile yapısının güçlendirilmesine yönelik olarak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, aile eğitimleri ile desteklenmeli ve sunulan hizmetlerde medya desteği sağlanmalıdır’ kararları alınmıştır (MEB, 2006).

Halen yürürlükte olan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda Okul-Aile işbirliği başlığı altında eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır ifadesiyle okulun veliyle işbirliği yapması ve yardımlaşmasının yasal temelleri düzenlenmiştir (MEB, 2005).

Türkiye’de, 1968 yılından beri uygulanmakta olan ‘İlköğretim Programı’, 2005-2006 öğretim yılından itibaren yerini, yeni programa bırakmıştır. Programda, öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımı, uyarıların yorumlaması, anlamlandırması ve

öğrenmeyi bizzat kendisinin yapılandırması dikkate alınmıştır. Programla öğrencilere kazandırılmak istenen bilgi ve becerilerin, gerçek yaşam gereksinimleriyle uyumlu olmasına çalışılmıştır. Aileler ise öğrenme yaşantılarının süreklilik kazanması ve yaşamın bütününe kapsamasında, tamamlayıcı bir rol alacaktır (MEB İlköğretim Programları).

Aile, çocuğun eğitiminde tek başına önemli roller oynayabilir. Bu yüzden; eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir ilişkinin kurulması önemlidir. Ancak eğitim sistemimizde okul-aile ilişkisi denince sıkıcı toplantıların yapıldığı etkinlikler gelmektedir.

Ailelerde geleneksel hale gelmiş ‘okulla iletişim’ konusu ele alındığında; aileler okula çoğunlukla; çocuklarıyla ilgili şikâyet, parasal yardım istenmesi, öğrencinin notunun bildirilmesi, uyarı vb. nedenlerle çağrıldıklarını düşünmektedirler. Bunların sonucunda ailelerde beliren duygular, genellikle çekinme, korku, boş vermişlik ve öfke olmaktadır. Bu olumsuzlukları gidermek, anne ve babaların çocuklarının eğitiminde etkin rol almalarını sağlamak amacıyla belli aralıklarla toplantılar düzenlemek, toplantılara birlikte katılmalarını sağlamak en yararlı yöntemdir (MEB, 2002).

Eğitimde aile rolünün öneminin giderek daha çok fark edilmesiyle birlikte, velilerin okulda daha aktif rol almaya isteklendirilmeleri ve yönlendirilmeleri eğilimi giderek artmaktadır. Eğitim konusunda aile ve okulun bir araya gelmesi sağlanmalıdır (Sarıtaş, 2004).

Aileler, öğrencilerin başarılarının artırılmasında, süreklilik kazanmasında, öğretim programıyla belirlenen hedeflere ulaşılmasında, okullara önemli katkılarda bulunabilecek birer sosyal taraf olarak kabul edilmektedir. Yöneticilerin bu olguyu göz önünde bulundurarak ailelerle ilişkilerde, işbirliğini artırıcı uygulamalara yer vermeleri gerekir (Özbaş, 2009).

2.3.1 Okul aile birlikleri amaçları, görevleri ve önemi

Türkiye’de okul ile aile arasında işbirliği ve öğrencilere yardım sağlayan iki tip kuruluş bulunmaktadır. Bunlardan birisi Okul-Aile Birliği diğeri ise Okul Koruma Derneği’dir. Okul-aile birliği yönetmelik gereği zorunlu olarak, okul koruma derneği ise gönüllü olarak kurulur. Okul-aile birliği kurulu üyelerinin 2/3’si genel kurulda veliler arasında, 1/3’i ise öğretmenler kurulunda okulun kadrolu öğretmenleri arasında seçilir. Okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler birliğin tabii üyesidir. Ayrıca okul idaresi ve öğretmenler yönetmelik hükümleri çerçevesinde okul-aile birliklerinin kurulmasına öncülük etmek ve görev almak zorundadırlar. Yönetmeliğe göre, okul aile birliğinin amacı; öğrencilerin eğitiminde okulla aile arasında işbirliğini sağlamak, çatışmaları önlemek; öğrencinin eğitimi için gereken sorumlulukları paylaşmak; öğrenci velilerini eğitim konusunda aydınlatmak; velilerin bilgi, becerisinden eğitim için yararlanmak ve karşılıklı yardımlaşmayı sağlamak şekilde belirtilmiştir. (Tebliğler Dergisi, 2005, Başaran, 2000: 46). Okul aile birliğinin görevleri şunlardır:

- Öğrencileri, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılâp ve İlkeleri doğrultusunda yetiştirmek üzere okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak.
- Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine, stratejik gelişimine, fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak.
- Kurs ve sınavlar, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri etkinlikler de okul yönetimi ile iş birliği yapmak.
- Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini ve desteklenmesini sağlamak.
- Okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak.

- Eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak.
- Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak.
- Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirmek ve onlarla iş birliği yaparak, zararlı alışkanlık ve eğilimlerin önlenmesi için okul yönetimine yardımcı olmak.
- Millî bayramlar, anma, kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek tören ve toplantıların giderlerine katkıda bulunmak.
- Öğrencilere sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada alınacak ortak tedbirler için katkı sağlamak.
- Ailede, okulda ve çevrede, öğrencilerle diğer çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmasında okul yönetimine yardımcı olmak.
- Okula yapılan aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak; sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek; kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek.
- Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, okula ve imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddî- manevî destek sağlamak. Belirlenen kardeş okullara katkıda bulunmak.
- 14.6.2003 tarihli ve 25138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.
- Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak.
- Eğitim-öğretimi geliştirmek amacıyla çalışma komisyonları oluşturmak.
- Eğitim-öğretimi geliştirici diğer etkinliklere katkı sağlamak.

Türkiye’de okul-aile birlikleri, velilerden beklenen ilgiyi ve desteği yeterli düzeyde görememektedir. Birçok batılı ülkelerde okul aile birlikleri, daha dinamik bir yapı ve isleyişle öğrencileri de bünyesine alarak okul-aile-öğrenci birlikleri olarak faaliyet göstermektedir. A.B.D.’de veliler, okul yöneticileri, öğretmenler ve toplumun eğitime yakından ilgi duyan bireyleri gönüllü olarak bu amaç etrafında toplanmaktadır.

Ulusal okul-aile birlikleri Amerika'daki en büyük gönüllü kuruluşlardan birisidir. Okul aile birlikleri adı geçen toplumunun önemli bir kesimini temsil etme yetkisine sahip olduğu için eğitim sisteminde önemli bir rol oynamakta, yerel, eyalet ve ulusal düzeyde seslerini kuvvetle duyurabilmektedir. Kanada'da ilk ana baba-öğretmenler derneği, telefonun mucidinin eşi Bayan Alexander Graham Bell tarafından 1895 yılında Nova Scotia'da kurulmuştur. Günümüzde ev- okul ve anne baba-öğretmenler federasyonu adı altında çocuğun aile, okul ve toplumdaki bütün sorunları konularında faaliyet göstermektedir (Şişman ve Turan, 2004).

Redding (1996)'e göre aile ile işbirliği için, ailelere okulu istedikleri zaman ziyaret edebilmeleri, öğretmen ve yöneticilerle görüşmeleri, okulun sahip olduğu olanak ve kaynakların, ailelerin okul için düzenleyecekleri etkinliklerde kullanılması, okulda ailelerin düzenleyecekleri toplantılar için olanak sağlanması, çalışan ailelerin katılabilmeleri için akşam toplantıları düzenlenmesi, ailelerin yararlı katkı ve çalışmaları ödüllendirilerek teşvik edilmeleri, ailelere çocuklarının evdeki eğitimi için neler yapabileceklerine ilişkin bilgi verilmesi, okulda yapılacak toplantı ve etkinliklerin zamanı, ailelerin katılımı için gerekli hazırlık ve düzenlemeleri yapabilecekleri kadar uzun bir süre önce duyurulması ve toplantı yararlı olabilir (aktaran: Vural, 2004: 136).

Doğan (1995)'a göre, okul ile aile arasında etkili iletişimi kurmak için, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile ilişkilerinin temelini oluşturan aşağıdaki ilkeleri dikkate almaları gerekir:

- İki yönlü ilişki kurmak: Okul-aile ilişkilerinde aileye gerekli ve yeterli bilgiler sunularak velilerin ilgi ve desteği kazanılmalı, öte yandan velilerin beklentileri, istek ve tepkileri öğrenilmelidir.
- Doğru bilgi vermek: Okul-aile ilişkilerinde velilere dürüst davranmak, araştırma ve değerlendirmede mesajların ve planların uygulanmasında dürüst olmak okulun başarısını artırır.
- İnandırıcılık: Okul-aile ilişkilerinde en uygun yöntemin inandırmak ve ikna etmek olduğu söylenebilir.

- Sabırlı çalışmak: Okul-aile ilişkilerinde velilerin öğretmen ve yöneticiye karşı güven, saygı ve sevgi duymaları, sabır, zaman ve bilgi ister. Okul-aile ilişkileri planlı ve programlı olmalıdır.
- Yaygın sorumluluk: Yönetici ve öğretmenlerin velilere yeterli bilgi vermesi, yakın ilgi göstermesi ve sıcak karşılaması okul-aile ilişkilerini olumlu yönde etkileyebilir.
- Açıklık: Okulun amaçları, örgütsel yapısı, finansman ve ekonomik gücü, sosyal içerikli çalışmalar olabildiğince açıklıkla velilere tanıtılmalıdır.
- Yineleme ve süreklilik: Okul-aile ilişkilerinde velileri etkilemek, iletilen mesajları kalıcı kılmak için reklâmcılıkta olduğu gibi yineleme yöntemi kullanılabilir.

Yalçınkaya (2003)'nın belirttiğine göre; son yıllarda yayınlanan Rehberlik ve Teftiş Yönergelerinde okul-çevre ilişkilerinden daha sık bahsedildiği görülmektedir. 1 Şubat 2001 tarihinde yürürlüğe giren 'İlköğretim Kurumları Teftiş ve Rehberlik Yönergesi', eğitim ve öğretim etkinliklerini planlarken okulun, öğrencinin, personelin ve çevrenin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurma, okulu çevresine kültür ve eğitim merkezi yapma, velilerle işbirliği sağlama, çevre olanaklarından yararlanma gibi konuların da denetçilerin alanına dâhil edildiği görülmektedir.

Aydın (1997)'a göre; devlet kaynaklarından eğitime ayrılan payın her geçen yıl azalmasına karşın, eğitime gereksinim duyan nüfusun hızla arttığı ülkemizde ailelerin okula sağlayabileceği ekonomik, kültürel ve toplumsal destek oldukça önemlidir. Okul-aile işbirliği, öğrencilerin haklarını, sorumluluklarını ve ödevlerini öğrenmelerinde, bunları davranış biçimine dönüştürmelerinde ve okul başarısının arttırılmasında oldukça önemlidir. Ailelerin okula sağlayacağı destek, çocuklarının eğitim gördüğü kuruma yatırım yapmalarının ötesinde, çocuklarıyla anlamlı bir iletişim kurabilecekleri ortak bir alan olarak görülmelidir (aktaran: Aslanargun, 2007: 126).

İlköğretim, orta ve yükseköğretimin temelini oluşturmakta, bu kademeler için hazırlayıcı aşamayı temsil etmektedir. İlköğretime, en önemli desteği sağlayacak olanlar ise öğrenci aileleridir. Bu anlamda, ailelerin rolleri, öğrencilerin okullarına kesintisiz

devamını sağlamak, öğrenme yaşantılarının gerçekleşmesine katkıda bulunmak, öğrencilere okul dışında etkili öğrenme olanakları sunmaktır (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği 2004).

Aileler eğitime katılarak, çocuklarının eğitimlerinde kendi rollerinin önemini, kendi ilgi, yetenek ve becerilerinin farkına varırlar ve becerilerini geliştirirler. Kuruma ve öğretmene olan güvenleri artar. Çocuklarının eğitimi konusunda karşılaştıkları zorluklarda, okulla beraber çözüm yolları ararlar. Çocuk yetiştirme ile ilgili bilgi ve deneyimlerini diğer anne babalarla paylaşırlar (Şişman, 2002: 194).

Eğitim sisteminde okul ve aile iletişimini sağlamak ve güçlendirmekle görevli birim olan okul-aile birlikleri de bu işlevlerini gerçekleştirmede çoğu zaman yetersiz kalmakta; asıl olan bu işlevi dışındaki gereksinimlerle ilgili görevleri üstlenmektedir. Okul yöneticisi, bu konuda gerekli tedbirleri almalı, girişimlerde bulunmalı veya okul personeline sözü geçen iletişimi gerçekleştirmeleri için ortamlar sunabilmelidir (Varış ve diğerleri, 1994: 191).

2.3.2. Okul-aile işbirliğinin yararları

Öğretmenin ve velinin işbirliği içinde hareket etmelerini sağlayan aile katılımı çalışmaları öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticiler açısından faydalıdır.

Ailenin ve okulun, çocuğun eğitimi konusunda işbirliği yapmasının sayısız yararları vardır. Bu yararlar şu biçimde ifade edilmektedir (Alıcıgüzel, 1998):

- Aile, öğretmenlerin birbirlerini eğitim açısından tanımalarına ve ortak bir paydada anlaşmalarına zemin hazırlar.
- Öğrenciler okullarında ve yaşamlarında daha başarılı olur, daha üst öğretim kurumlarına devam etmeleri mümkün olur.
- Ana-babalar, evde çocuklarının öğrenmesine yardım ederek kendilerine güvenleri artar.

- Ailelerle birlikte çalışan öğretmenler öğrencilerden daha çok başarı bekler, aileler ve topluluk tarafından desteklenme nedeniyle kendilerini daha güçlü hissederler.
- Aileler, okulun aktif bir ortağı olarak, evde ve okulda çocuklarının eğitimiyle ilgilenip, katkı sağladıkları zaman, okuldaki öğrencilerin performansı artmaya başlar.
- Aileler okul sistemine daha çok yatırım yaparlar ve okul sistemi ailelerin ve toplumun ihtiyaçlarına daha çok yanıt vermeye başlar.

Okul-aile işbirliği; ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, öğrencinin ve öğretmenin motivasyonunu artırır. Okul-aile ilişkisinin geliştirilmesi ile çocukların okul ve çevre arasındaki geleneksel engeller kaldırılmış olur, çocukların okul ve öğretmenler hakkında olumlu duygular kazanmalarını sağlar ve okul ile öğrenci arasındaki sorunların çözümüne katkıda bulunur. Uyumlu, karşılıklı anlayış ve sevgiye dayalı ilişkiler, beraberinde başarı ve kaliteyi getirir.

2.3.3. Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı

Öğrenci ve dolayısıyla okul başarısında veli okul işbirliğinin önemli payının olduğu kuşku götürmez bir gerçektir. Bunun için son yıllarda gerek eğitim alanında yapılan araştırmalar ve gerekse okul geliştirme kapsamında yürütülen etkinliklerin çoğu okul veli işbirliği ve veli katılımına ayrılmaktadır.

Etkili bir veli-öğretmen-okul işbirliği, birçok olumsuzluğun ortaya çıkmasını önleyebilir. Öğrencilerin başarısını etkileyen faktörler sıralamasında okul-aile işbirliği, okulların yapısı ve sosyo-ekonomik koşullardan daha önde yer almaktadır. Okul-aile işbirliği öğrencilerin haklarını ve sorumluluklarını kavrayıp kullanmada, bunların gerektirdiği davranışları sergilemede ve okul başarısının artırılmasında önemli rol oynar. Öğretmenlerle aileler arasındaki iletişimi güçlendirmeye yönelik çalışmalar, öğrencilerin okul başarısını yükseltebileceği gibi okulda disiplin sorunlarının yaşanmasını da engelleyebilir (Aslanargun, 2007: 125).

Ailenin sosyo-ekonomik özellikleri, çocukların okul başarısı ve toplumsal hayata katılımlarında oldukça etkilidir. Eğitim faaliyetlerinin bireye sağladığı olumlu kazanımlar konusunda beklenti düzeyleri, ailelerin eğitime yapacağı yatırımları ve çocuklarına sağlayacakları eğitim imkânlarını belirler. Toplumsal sınıf, öğrencilerin enerjilerine ve çeşitli alanlara yönelmelerine etkisi bakımından da okul başarısını etkiler. Özellikle alt toplumsal sınıflardan gelen çocuklarda bu etken daha yüksektir. Gelir düzeyleri düşük ailelerin çocukları yeterli beslenememekte, okul araç ve gereçleri kendilerine yeterince sağlanamamakta, kötü sağlık koşulları ve konutların yetersiz oluşları onlara uygun çalışma ortamı yaratmamaktadır (Tezcan, 1992: 133).

Ailenin büyüklüğü de, aileler tarafından çocuğa gösterilen ilginin derecesini belirleme bakımından başarı üzerinde etkili bir değişkendir. Kalabalık aileler hangi tür aile olursa olsun, başarı sağlayacak bir dil gücü kazandırma yönünden yetersizdir. Aile ortamındaki birey sayısı çocuğun okula karşı geliştirdiği tutumların belirlenmesinden; ders çalışmak, ödev yapmak ve kitap okumak gibi başarıya etki eden temel değişkenlerinde sağlanması üzerinde etkilidir (Erçetin ve Özdemir, 2004: 232).

Velilerin okula destek ve katkıda bulundukları okulların etkili, öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmektedir. Bu nedenle, ailelerin okulla sürekli işbirliği ile çalışması gerekli ve önemlidir. Bu işbirliğinin sağlanabilmesi için; müdür, öğretmen ve ailenin karşılıklı olarak birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını bilerek davranmaları gereklidir. Aile katılımının öğrenci başarısı üzerindeki etkinin bilincine varıldıkça, eğitim sistemine aile katılımının daha fazla önem verilme yönünde adımlar atılmaktadır.

2.3.4. Okul-aile işbirliği engelleri ve bu engellerin ortadan kaldırılması

Okullar ailelerle ilişkilerini geliştirmek için, okul faaliyetlerine ailelerin daha aktif katılımının engelleri ortadan kaldırmalı ve ailelere yeni işbirliği ve katılım olanakları sunmalıdır.

Türkiye’de aile katılımı konusunda yapılan çalışmalardan, okulların aile katılımını sağlama konusunda yeterince başarılı olmadıkları söylenebilir (Akbaşlı ve

Kavak 2008; Albayrak, 2004; Demirbulak, 2000; Yaylacı, 1999). Yapılan çalışmalarda, doğrudan olmasa da bu başarısızlığın nedeni olarak sayılabilecek çeşitli engeller tespit edilmiştir. Bu engeller şunlardır:

- Aile-öğretmen görüşmelerinin planlı olarak yapılmaması, yapılanların da sağlıklı ve işlevsel olmaması (Demirbulak, 2000).
- Ailelerin çoğunluğunun okul aile birliklerine ilgi göstermemesi (Akbaşlı ve Kavak 2008).
- Okul aile birliklerinin eğitimi geliştirme konusunda velileri aydınlatacak araç ve yayınlara sahip olmaması (Akbaşlı ve Kavak 2008).
- Ailelerin sosyo-kültürel yönden düşük düzeyde olmalarının velilerle okul aile birliğinin bilgi paylaşımını engellemesi (Akbaşlı ve Kavak 2008; Yaylacı, 1999).
- Öğretmenlerin anne-baba eğitimi konusunda, hizmet öncesi ve hizmet içinde yeterli eğitim almamaları ve bu konuda kendilerini geliştirmek için bireysel olarak da yeterli çaba harcamamaları (Gökçe, 2009).
- Öğrenci bilgilerinin veliye zamanında iletilmemesi (Koçak, 1988).
- Müdür ve öğretmenlerin velilerle okula para desteği sağlamak için görüşmeleri (Koçak, 1988).
- Ailelerin çocukları hakkında olumsuz şeyler duymaktan hoşlanmaması, çocuklarının olumsuz yönlerini kabullenmek istememeleri (Çelik, 2005; Koçak, 1988).
- Öğretmenlerin okul-aile ilişkilerinde çocukların sosyal ve duygusal davranışlarından çok ders başarıları ile ilgilenmeleri (Çelik, 2005).
- Aileler ve öğretmenlerin, birbirleri ile yalnızca çocukları ile ilgili bir sorun olduğunda görüşmek istemeleri (Çelik, 2005).
- Okulla ilgili kararların alınmasında velilerin fikrinin alınmaması (Çelik, 2005; Yaylacı, 1999).
- Okul aile birliği üyelerinin doğrudan kendi çocuklarına yönelik konularda, okul yönetimi ile işbirliğine giderken, okul geneli ile ilgili çalışmalarda daha az işbirliği yapmaları (Albayrak, 2004).

- Bazı ailelerin, okul yetkililerinin kendileri ile görüşmelerinde ve fikir alışverişlerinde samimi olmadıkları düşüncesine sahip olmaları (Yılmaz, 1993).
- Bazı ailelerin eğitim sürecine ilişkin konularda görüş ve önerilerine önem verilmeyeceğine inanmaları (Yılmaz,1993).
- Bazı eğitim kurumu yetkililerinin, okul dışındaki kurumların ilgililerinin, öğretmen ve okul müdürlerine mesafeli (soğuk) davrandıkları yargısına sahip olmaları (Yılmaz,1993).
- Ailelerin, eğitim sürecine katkı sağlama konusunda kendilerini yeterli görmemeleri (Yılmaz,1993, aktaran: Ünal, Yıldırım, Çelik, 2010: 264).

Aydın (2004), Caplan ve diğerleri (1997), Chan ve Chui (1997), Levin-Epstein (2004)'e göre; ailelerin okul etkinliklerine katılımı ve iş birliği sürecini engelleyen başlıca nedenler; okuldaki uzman personelin velilerle ilişki konusunda olumsuz tutumları, isteksizliği veya çekingenliği, okul yönetimi ve öğretmenler ile veliler arasında ilişkilerin planlı ve programlı olmaması, ana-babaların kendi okul yaşantılarının olumsuzluğu, velilerin okula sağlayabilecekleri yardım konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları, ailelerin ekonomik sorunları, ailelerin okula ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması, ailelerin eğitim düzeyinin düşük olması, ev ve okul kültürünün farklılığı, mevcut okul aile işbirliği çalışmalarının ve veli toplantılarının verimsizliği şekilde sıralanabilir (aktaran: Çalık, 2007: 126).

Koçak (1991)'a göre; ailelerin okul-aile iletişimde etkili olduğunu ileri sürdükleri engeller; okul ve öğrenciyle ilgili bilgilerin ana babalara geç gitmesi, sınıflardaki öğrenci sayısının çokluğu, ana babaların işlerinin çokluğu, çocuklarıyla ilgili olumsuz şeyler duymaktan hoşlanmaması, okulla ilgili bilgilerin ana babalara öğrencilerin iletmesi, yönetici ve öğretmenlerle ana babaların birbirlerini tanımamaları, okuldaki öğretmenlerle yöneticilere kıyasla daha rahat iletişim kurulması, ana babaların eğitim ve okulla ilgili konularda çok az bilgiye sahip olması, yönetici ve öğretmenlerin ana babalarla para söz konusu olduğunda görüşmek istemeleridir.

Şişman ve Turan (2004: 209)'da velilerin eğitime katılmalarını sınırlayan, okul aile işbirliğinin engellerini; fiziksel uzaklık ile kapalı kapılar politika ve uygulamaları, sosyal engeller (arandığında yerinde bulunamayan, kendilerine değer vermeyen, nazik ve saygılı davranmayan personel), velinin çalışma saatlerinin uygun olmaması, tarafların birbirleri hakkındaki algıları (öğretmen-veli-okul yönetimi), bilgi yetersizliği, yanlış öğretmen tutumları, kültür farklılıkları (dil, giyim, değer), velinin kendi okul hayatında yaşadığı olumsuz yaşantılar, velinin eğitim düzeyi, ailenin gelir düzeyi, zorunlu bağış yapmaya zorlanma, öğrenci hakkında sürekli şikâyet duymak istememeleri, dil farklılıkları, velinin okul çalışmalarına nasıl katılacağını bilmemesi, okullarda sorunlarıyla ilgilenilmemesi ve yetkililerle görüşememeleri, okulun amaçları ve etkinlikleri hakkında yeterince bilgi verilmemesi şeklinde sıralamıştır.

Yukarıda sayılan nedenlerin yanında okuldan kaynaklanan sorunlarda okula ile işbirliğini olumsuz etkilemektedir. Okuldan kaynaklanan katılım engelleri içerisinde en önemli olanı, okul yöneticisi ve öğretmenlerin veli katılım ve desteğine gereken önemi vermemesi gösterilebilir. Bazı öğretmen ve yöneticilerin velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgili rol üstlenmelerinin kendilerinin işlerini kolaylaştıracağına inanmalarına karşın, çoğu yönetici ve öğretmen veli katılımının kendilerine yönelik bir tehdit ve engelleme olduğu inancına sahiptirler. Bu inanç nedeniyle de veli katılımını desteklemek bir yana aile müdahalesinden kurtulmaya çalışırlar. Aile katılım ve desteğin konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan diğer bir grup öğretmen ve yönetici ise veli katılımı okula finansman sağlama, okul açılış törenlerine katılma, veli öğretmen görüşmelerine katılma gibi biçimsel birkaç etkinlikle sınırlayarak bu konudaki rollerini yerine getirdiklerini kabul ederler. Bu her iki durumda da veli katılımı ve işbirliği engellenmiş olur (Gümüşeli, 2004).

Öz (1983)'e göre; bugün okul-aile ilişkilerinin sadece ekonomik düzeyde kalması ailelerin okula katılımını güçleştirmektedir. Dolayısıyla aileler çocuklarının öğrenme durumlarıyla ilgili karşılaştıkları problemlerin ya farkında olmamakta, ya da farkında olsa bile bu problemlerini nasıl çözeceklerini bilememektedirler (aktaran: Porsuk, ve Kunt, 2012: 204).

Yöneticiler açısından bakıldığı zaman ise; yöneticilerin iletişim becerilerinin yetersizliği, ailelerin katılımına ilişkin ilgisizlikleri, iş yoğunlukları, ailelerin işleri zorlaştırdıklarına ilişkin görüşleri ve aileleri okula maddi kaynak olarak görmeleri aile katılım çalışmalarının önünde engel olarak durmaktadır (Şahin ve Ünver, 2005).

Okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi ve veliler tarafından belirtilen engellerin ortadan kaldırılması için öncelikli görev okul yöneticilerine ve öğretmenlere düşmektedir. Sorun olarak ifade edilen engeller okulun öğrenci sayısının çokluğuna, velilerin eğitim düzeyine, okulun şehir merkezinde veya kırsal bölgede olmasına göre değişmesine karşın genel olarak bütün okul-aile ilişkilerinde yaşanabilmektedir. Bu sorunların ortadan kaldırılması ve öğrencilerin başarı düzeylerinin yükseltilmesi için yapılması gerekenler genel hatlarıyla beş temel başlık altında şöyle sıralanabilir:

- Okullarda öğretmenlerle velilerin rahat görüşebilecekleri ve velilerin bekleyebilecekleri uygun bir yer ayrılması; öğretmenlerin derste olduğu zamanlarda başta okul yöneticileri olmak üzere velilerle yakından ilgilenilmesi var olan sorunların çözümüne katkıda bulunabilir.
- Okul-aile birliklerinin daha işlevsel hale getirilmesi ve toplantı içeriklerinin zenginleştirilmesi gerekmektedir.
- Eğitim kurumlarına egemen olan otoriter yapının, resmi havanın ve öğüt verici ortamın başarıyı getirmeyeceği; bunun yerine salt insan olduğu için kişilere değer verilen bir ortamın iletişim için vazgeçilmez olduğu vurgulanmalıdır.
- Eğitim kurumlarını, sadece meslek edindiren kurumlar olarak değerlendiren velilerin bu yanlış düşünceleri, okulun sosyalleştirici ve hayata hazırlayıcı yönü vurgulanarak düzeltilmeli ve velilere gerekli rehberlik yapılmalıdır.
- Sosyo-ekonomik açıdan yapılacak sağlıklı araştırmalar sonucunda her öğrenci velisinden gücü yettiği ölçüde ve gönüllü katkıda bulunmasının yolları aranmalıdır (Aslanargun, 2007).

Eğitim, okul- aile-öğrenci birlikteliğini gerektirir. Bu nedenle okulların, ailelerle kurdukları iletişim yollarını geliştirmeleri, içinde bulundukları çevreyi tanımaları, ailelerle kurulan iletişimde var olan engelleri ortadan kaldırmaları ve okul-aile

işbirliğinin başlaması için ailelerin okula gelmesini beklemek dışında farklı yollarla iletişim kurmaya yönelmeleri gereklidir. Öğretmenler ve okul yöneticileri yalnız öğrencileri değil aynı zamanda velilerin de eğitim sürecinin bir parçası olduğunu görmelidirler. Ailelerle işbirliğini geliştirmek amacıyla öğretmen-veli iletişimde sıklıkla kullanılan yöntemlerden görüşme, yazışma, karşılıklı ziyaretler, veli toplantıları, veli mülakatı, bilgilendirme ve bilgilendirme, aile eğitimi daha kapsamlı olarak ele alınmıştır.

2.4. Velilerle İletişim Kurma Yolları

Ailelerle iletişim kurma, okul yönetimi ve öğrenci başarısı için önemli bir konudur. Aile yakın kişilerden oluşmuş bir grup olarak tanımlanır. Aile grup kimliği olan, kuvvetli bağ ve duygularla birbirine bağlı, bir geçmişi ve geleceği olan bir birimdir (Nazlı, 2003). Aileleri, eğitim sürecine katılımını sağlamak için okul merkezli katılım: aile- öğretmen konferans ve toplantılarına katılma, öğretmenle yazılı iletişim içinde olma, kütüphane, sınıf vb, yer ve akademik etkinliklerde gönüllü olma, ailelerin proje ve ödevlere gönüllü yardımı, okul aile birliği ve benzeri organizasyonlara katılma olarak ve ev merkezli katılım, ebeveynlerin çocukları ile evde yapabilecekleri etkinlikler, öğretmenin ev ziyaretleri ile etkin hale getirmek mümkün olabilir (Akkök, 2003: 259).

Titiztınar (2001)'a göre; Etkili ve başarılı okul-aile işbirliğini yaratmak için okul; ev ziyaretleri düzenleme, aileler, öğretmenler ve çocukların katılacakları gezi, gözlem, konferans, gece gibi etkinlikler planlama; ailelerden sınıf-içi kaynak kişi olarak yararlanma; meslekî rehberlikte ailelerden yararlanma; ailelerle görüşme toplantıları programlama ve ilân etme; ailelere okulun kaynaklarını kullanma fırsatları verme; ailelerin okul hakkındaki görüşlerini almak için anket uygulama, önemli günlerin kutlanmasında ailelere görev verme, ailelerin okul bültenine yazı yazmalarını sağlama, belirli aralıklarla sınıflarında gösteriler düzenleme ve ailelerin bu yolla çocuklarının gelişimi hakkında bilgilendirilmelerini sağlama vb. çalışmalar düzenleyebilir (aktaran: Akkaya, 2007: 24).

Aile katılımını sağlamak için öğretmenlerin kullanacağı yollar; seminer, panel, konferans, bireysel görüşmeler, ev ziyaretleri, telefonla görüşme, bültenler, haber mektupları, kitapçıklar, broşürler, afişler, fotoğraf-video kayıtları, çift yönlü yazışmalar, aile kütüphanesi olarak ifade edilebilir (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005; Akkaya, 2007).

Doğan (1995: 8); okulun velilerle kuracağı iletişimi; sözlü iletişim, yazılı iletişim ve görsel işitsel iletişim olarak üç grupta ele almıştır:

- Sözlü iletişim: Düzenlenen sergiler, değişik kurullar, görüşmeler ve toplantılardır.
- Yazılı İletişim: Mektuplar, kişisel notlar, sorular, çıkarılan bültenler, karşılama defterleri ve haber bültenleridir.
- Görsel ve İşitsel İletişim: Afişler, süreli ya da süresiz sergiler, diskler, filmler, videokasetlerdir.

Arslan ve Vural (2004)'a göre; etkili ve başarılı okul- aile işbirliğini yaratmak için okul, ev ziyaretleri düzenleme, anne babalar, öğretmenler ve çocukların katılacakları gezi, gözlem, konferans gibi etkinlikler planlama, anne babalardan sınıf içi kaynak kişi olarak yararlanma, velilerle görüşme toplantıları programlama ve ilan etme, anne babalara okulun kaynaklarını kullanma fırsatı verme, velilerin okul hakkındaki görüşlerini almak için anket uygulanması, önemli günlerin kutlanmasında velilere görev verme, velilerin okul bültenine yazı yazmalarını sağlama, belli aralıklarla sınıflarda gösteriler düzenleme ve velilerin bu yolla öğrenci performansı hakkında bilgilendirilmelerini sağlama, veliye örnek ders gösterisi yapma vb etkinlikler düzenleyebilir. Bu ve benzeri etkinliklerle okul, işbirliğini sağlandığı zaman sınıf ve okul dışı öğrenmeyi gerçekleştirmede velilere yardım eden bir merkez haline gelebilir (aktaran: Kayış, 2010: 16).

Aydın (2004)'a göre; öğretmen velilerle iletişimde dört temel teknikten yararlanabilir. Bunlar sırasıyla görüşme, yazışma, karşılıklı ziyaretler ve okul toplantıları ile sosyo kültürel etkinliklerdir.

Çelik (2005b)'e göre öğretmenlerin velilerle iletişim kurmada kullandıkları yollar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

- I. Görüşme,
 - A) Bireysel (Yüz Yüze) Görüşme
 - B) Üçlü Görüşme
 - C) Telefon, Faks, E Posta ve İnternet Kanalıyla Görüşme
- II. Yazışma
- III. Karşılıklı Ziyaretler
 - A) Veli Ziyaretleri
 - B) Ev Ziyaretleri
- IV. Veli Mülakatı
- V. Veli Toplantıları
- VI. Bilgilenme, Bilgilendirme
- VII. Sosyo Kültürel Etkinlikler

Gerek okul yöneticileri, gerekse öğretmenler velilerle iletişimi geliştirmek amacıyla birçok araç veya yöntemden yararlanabilirler. Günümüzde velilerle iletişimi sınırlandıran bazı engellerin yanında, iletişimi hızlandıran teknolojik yenilikler de artmıştır. Her öğretmen bu yöntemlerin en az bir kaçından her zaman yararlanma olanağına sahiptir (Çelik, 2005b). Yukarıdaki kaynaklar ve ilgili araştırmalar incelendiğinde ailelerle iletişim kurma yollarının benzerlik gösterdiği görülmektedir.

2.4.1. Görüşme

Öğretmenin aileyle en sağlıklı iletişim kurabileceği yollardan birisi görüşmedir. Çocuğun sorunlarını çözmek üzere yapılan ya da anne babaya çocuğun okuldaki durumu, gelişimi ve eğitimi hakkında bilgi vermeyi amaçlayan görüşmelerdir. Aynı zamanda görüşmeler, aileyi daha iyi anlamak, çocuk hakkında belli bir konuda daha çok bilgi almak ve aileye programı anlatmak ya da programın aile üzerindeki etkisini öğrenmek amacıyla da yapılabilir (Gelişli, 2004).

Görüşme, aile kanalıyla öğrenci hakkında en sağlıklı bilgileri birinci ağızdan elde etmek için en iyi fırsattır. Görüşme, taraflara birbirini hem duygusal hem de düşünsel açıdan doğrudan tanıma, öğrenci ile ilgili durumlar hakkında görüş alışverişinde bulunma, işbirliği yapma, sorunları birlikte tartışma ve ortak çözüm yolları arama fırsat ve ortamı yaratır (Sarıtaş, 2004: 214).

Görüşme; bireysel görüşme, üçlü görüşme, telefon-faks-e posta ve internet kanalıyla görüşme başlıkları altında toplanabilir.

Bireysel yüz yüze görüşme

Bireysel görüşmeler öğretmen tarafından planlanabileceği gibi, ebeveynlerden gelen istek üzerine de düzenlenebilir. Veliler, öğretmenle görüşmek için genellikle kendilerine uygun zamanları seçmektedirler. Bu tek taraflı görüşmeler, genellikle velinin çocukları ile ilgili olarak hissettikleri bir sorunun ya da durumun öğretmene aktarılması veya anlaşılmayan bir durumla ilgili olarak bilgi istenilmesi amacıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla plansız bir şekilde gerçekleşir. Öğretmenin okula habersiz gelen velilerle eğitim öğretim zamanı içinde detaylı bir şekilde görüşmesi ve düşüncelerini aktarması mümkün olmayabilir (Şişman ve Turan, 2005: 253). Görüşmenin zamanını, amacını, konusunu ve gündemini önceden belirlemek görüşmeyi daha yararlı hale getirebilir.

Mevcut öğretmen veli görüşmelerinin planlama ve yürütülme biçimi, öğrencilerin gelişiminin izlenmesi ve gereksinimlerinin karşılanması için gerekli ortam ve imkânları karşılamada yetersiz kalmaktadır (Şişman ve Turan, 2005; Çelik, 2005a).

Akbaba ve Samancı (2004) tarafından yapılan ‘İlköğretimde Veli Öğretmen Görüşmelerinin Değerlendirilmesi’ ile ilgili çalışmada veli öğretmen görüşmelerinde birinci olarak öğrenci başarısının, ikinci olarak da sınıf içi problemlerin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Öğretmenler velilerin görüşmelere yeteri kadar ilgi göstermediğini, veliler ise görüşme sürelerinin yetersiz olduğunu ve öğrenciyi tanıma konusunda sınıf ve branş öğretmenlerinin yetersiz kaldığını belirtmişlerdir.

Sağlıklı bir görüşme için öğretmenlere kısaca şunlar önerilebilir (Şişman ve Turan, 2005; Aydın, 2004):

- Görüşmeyi sert tartışma ve çatışmaya dönüştürmemeye özen gösterin.
- Veliye kişisel olarak kendisini önemseyişinizi ve değer verdiğinizi hissettirin.
- Velilerin duygusal tepkilerini dışa vurmalarını doğal karşılayın.
- Görüşmenin zamanını ve konusunu önceden belirleyin.
- Öğretim yaklaşımınızı açıklayın.
- Veliden öğrencini ev ve sosyal çevresindeki davranış ve tutumları hakkında daha fazla bilgi edinmeye çalışın
- Konuşmaya öğrencinin olumlu yanlarını sıralayarak başlayın.

Üçlü görüşme

Üçlü görüşme; öğretmen, öğrenci ve veli arasında yapılan görüşmedir. Artık bu görüşmelerin üçlü yapılarak, görüşmenin asıl kaynağı ve nedeni olan öğrencilerin de bu sürece dâhil edilmesi düşüncesi giderek yaygınlaşmaktadır. Öğretmen aile görüşmesi iki tarafın da uygun görmesi durumunda öğrencinin de katılımı sağlanarak üçlü görüşme biçiminde yapılarak zenginleştirilir. Bu yolla soruna taraf olan bütün kesimler bir araya getirilmiş olur (Sarıtış, 2004: 215).

Üçlü görüşmenin amacı, soruna taraf olan bütün kesimleri bir araya getirmektir. Böylece taraflar hem ortak bir sorunu paylaşarak, dayanışmayı ve birbirlerine güvenmeyi öğrenirler, hem de birbirlerinin bakış açılarından etkilenecek çözüm için içtenlikle çaba gösterirler. Bu durum özellikle öğrenci için geçerlidir. Öğretmenin ve velisinin kendisinin de bulunduğu bir görüşme ortamında akademik başarılarının ve başarısızlıklarının değerlendirmesi öğrenciye duygusal destek sağlar. Ancak üçlü görüşme sık başvurulmaması gereken bir tekniktir. Özellikle bu tür görüşmeden olumlu bir sonuç alınamadığında tekrarlanması güçleşir (Aydın, 2004: 218).

Türkiye’de veli görüşmeleri üzerine yapılan bir çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir: Bu görüşmeler senede iki kere yapılır ve öğrenciler bu görüşmelere davet edilmezler. Her veli, velisi olduğu öğrencinin derslerine giren öğretmenlerle yaklaşık iki

ya da üç dakikalık teke tek görüşme yapar ve bu görüşmede öğrenci ile ilgili bilgi alış veriş yapılr. Sonuçta öğretmen veli görüşmesi, genellikle bu ikilinin karşılıklı görüşmesi ile sonuçlanmakta, taraflar görüşmenin sonuçlarını kendi penceresinden öğrenciye aktarmaktadır. Öğrenciler çeşitli gerekçelerle öğretmen veli görüşmelerine alınmamaktadır (Coşkun, 2010: 43).

Öğrencilerin veli görüşmelerinin dışında tutulmaları öğrenci merkezli eğitim sisteminin gereksinimleriyle ters düşmektedir. Çünkü sağlıklı bir eğitim için öğrenci, veli ve öğretmenlerin öğrencilerin ihtiyaçlarını ve sorunlarını tartışmaları temel şartlardan biridir. Ancak elde edilen verilere göre öğrenci merkezli sistemin gerekleri fiziki mekân yetersizliği ve öğrenci-veli- okul görüşmelerinin eğitim programı içinde yer almaması gibi nedenlerden dolayı yerine getirilmemektedir (Demirbulak, 2000).

Öğrencilerin de dâhil olduğu öğretmen-veli-öğrenci görüşmelerinde; öğrenci hem velisinin, hem öğretmenin kendisiyle ilgili bir sorunu ya da olumlu bir gelişmeye ilişkin yaklaşımlarını öğrenme fırsatı bulur, öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki duygusal yakınlık daha da gelişir ve bu durum ileride ortaya çıkabilecek olası sorunların çözümünü kolaylaştırır, taraflar birbirlerinden beklentilerini ve sorunlara ilişkin görüşlerini birinci elden öğrenme fırsatı bulurlar, öğrenci kendisiyle ilgili sorun veya gelişmeler konusunda içe bakış yeterliği kazanır. Ayrıca öğrenci bu yolla bireysel planda önemsenmenin hazzıyla özerk ve bağımsız bir benlik bilinci geliştirmek için güdülenir (Aydın, 2004: 218).

Telefon, faks, e-posta kanalıyla görüşme

Bazı durumlarda aile ile en hızlı yoldan iletişim kurmak zorunlu hale gelebilir. Aileyle iletişim gerekirse telefon, faks, e-posta, internet gibi en hızlı iletişim araçları kullanılarak zaman geçmeden gerçekleştirilmelidir. Zamanında yapılmayan iletişim mevcut sorunları ağırlaştırdığı gibi, yeni sorunların doğmasına yol açabilir. Zamanı geçmiş bir iletişim, amacına hizmet etmeyecektir.

E-mail ya da diğerk yazışmalar da velinin okul-etkinliklerine katılmasını ve bazı konularda bilgilenmelerini sağlamak amacıyla yapılır. Veli ile yazılı iletişim olarak; not kâğıdı, mektup, kartvizit, öğrencinin defteri ya da e-mail ile iletişim kurabilir (Saritaş, 2004). Okulun web sitesinden bilgi aktarımı yapılabilir.

Telefon görüşmesi beden dili, jest, ses ve mimiklerin yarattığı etkiden yoksun olduğu için daha çok olumlu gelişmelerin iletilmesi amacıyla kullanılırsa daha uygun ve yararlı olur. Başarılı bir telefon görüşmesi, veliye ve öğrenciye öğretmen tarafından önemsendikleri duygusunu yaşatır ve onları eğitim etkinliklerine katılmaya daha çok güdüler (Aydın, 2004; Şişman ve Turan, 2005).

Telefonla görüşmesi anne babalar tarafından tercih edilen memnunlukla karşılanan bir iletişim yoludur. Bu nedenle Telefon görüşmeleri yolu ile ailelerle sık sık iletişim kurulmalı bu amaçla öğretmenler tüm velilerin telefon listesini yapmalıdır. Hatta bu listeyi bütün velilere dağıtarak veliler arasında da olumlu ilişkilerin oluşmasına ve artmasına da olanak sağlanmalıdır.

Eğmez (2008: 42), telefon görüşmeleri sadece acil durumlarda problemlerin iletilmesi amacıyla değil, çocukların ve ailelerin ihtiyacı olduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla yapıldığında daha etkili olduğunu belirtmiştir. Telefon görüşmelerinde bir sorun tartışılmamalı, sorunları tartışmak için yüz yüze görüşme tercih edilmelidir (aktaran: Kurtuldu, 2010: 111).

Coşkun (2010), ‘İlköğretim sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları’ araştırmasında; öğretmenlerin telefon ve internet ile iletişim kurma yöntemini önemli bulduklarını fakat kısmen düzeyinde gerçekleştirdiği sonucuna ulaşmıştır. İletişim kursu alan öğretmenlerin bu yöntemle iletişim kurma yoluna daha çok başvurdukları ortaya çıkmıştır.

2.4.2. Yazışma

Öğretmen aile iletişimde yararlanılabilecek sağlıklı yollardan birisi de yazışmadır. Yazışmanın amacı, velinin okul etkinliklerine daha aktif katılmasını sağlamak, özgün konularda veliyi kısa ve net bir biçimde bilgilendirmek olmalıdır. Veliyle yazılı iletişim, mektup, küçük bir not pusulası, kartvizit veya öğrencinin defterine yazı yazma biçiminde olabilir. Öğretmen-veli yazışmalarında; veliden ne istendiği kısaca anlatılmalı, gereksiz ayrıntılara girilmemeli, emir verici bir tarzdan kaçınılmalı, öğrencinin yazının içeriğinde bilmesinde sakınca görülüyorsa kısaca bilgilendirilerek endişe ve korkuya kapılması önlenmeli ve yazışmanın öğrenciden habersiz yapılması gereken durumda ise posta yolu denenmelidir (Şişman ve Turan, 2004: 217).

Öğrencinin devamsızlık problemi, çevre gezileri, okul geceleri, akademik başarılar veya davranış bozuklukları, yeni öğretim yaklaşımlarının bildirilmesi, sınıf içi etkinliklerden ve derste işlenen konulardan haberdar etme gibi pek çok konuda yazışma yolu kullanılabilir. Aynı şekilde eğer ders araçlarında ya da program içeriklerinde yenilikler oluştuysa, öğrencinin herhangi bir öğrenme güçlüğü konusunda evde anne babanın nasıl katkı sağlayacağı da yazışma yoluyla anlatılabilir (Aydın, 2004: 219).

Öğrenci aracılığı ile sözlü iletişim kurma, yanlış anlamalara yol açabilir. Bu yüzden zorunlu kalmadıkça kullanılmamalıdır. Yazışma, yüz yüze iletişim sağlanamayan veya mutlaka resmi iletişim gerektiren durumlarda kullanılan bir tekniktir. Yazışma, aileyi tanıma ve iyi bir iletişim başlatma fırsatı yaratır. Yazışma tekniği yardımıyla aile okulun etkinliklerinden ve öğrenciyi yakından ilgilendiren gelişmelerden haberdar olur. Yazışmanın amacı, ailenin okul etkinliklerine daha aktif katılmasını sağlamak, özgün konularda aileyi kısa ve net bir biçimde bilgilendirmek olmalıdır (Sarıtaş, 2004: 216).

2.4.3. Karşılıklı ziyaretler

Öğretmen-veli iletişimi, karşılıklı ziyaretler yoluyla güçlendirilebilir. Karşılıklı ziyaretler iki şekilde gerçekleştirilebilir: Bunlar veli ve ev ziyaretleri şeklindedir. Velinin okulu ve sınıfı sıklıkla ziyaret etmesi, işbirliği yapma isteğinin bir göstergesi olarak algılanmalı, sınıf ziyaretleri içerisinde veliye çocuğunun eğitim sürecindeki gelişimini, durumunu ve karşılaştığı güçlüklerin nedenlerini canlı olarak gözleme fırsatı sağlanmalıdır (Şişman ve Turan, 2004: 217).

Etkin bir okulda, okulun kapıları ile birlikte sınıfın kapıları da aileye açıktır. Okul öğretmen aile ilişkilerinin geliştirme konusunda okulun bir anlayışa ve politikaya sahip olması gerekir. Bu politikanın temelinde aile, sistemin aktif bir ögesi olarak görülmelidir (Sarıtış, 2004).

Veli ziyaretleri

Türkiye’de aileler sıklıkla olmasa bile arada bir okulu ziyaret etmekle birlikte, sınıfı ziyaret etme davranışları fazla yaygın değildir. Okul mevzuatında ailenin sınıfı ziyaret etmesini sınırlandıran herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu alandaki engel mesleki ve kültürel değerlerden kaynaklanmaktadır. Sınıf ziyaretlerinde istenilen sonucun alınabilmesi, bu sürecin önceden iyi planlanmasına bağlıdır (Sarıtış, 2004: 218).

Sınıf ve okul ziyaretlerinin doyurucu ve anlamlı olması için öğretmen, velinin ne zaman ve kaçta geleceğini, nerede oturacağını belirten bir planlama yapmalıdır. Ayrıca veliye cevaplamak üzere; öğrenci etkinliğe katılıyor mu?, öğretmen öğrenci sorularını yanıtlıyor mu?, panoların sınıf içinde bulunduğu yer uygun mu? gibi soruların yer aldığı gözlem formu verilirse, öğretmen de bu cevaplar doğrultusunda sınıf içinde öğretimi etkileyen değişkenleri yeniden değerlendirme ve düzenleme şansı bulabilir (Aydın, 2004: 224).

Ev ziyaretleri

Ev ziyaretleri aile ile iletişimde etkili yöntemlerin başında gelmektedir. Aile evine kadar gelen, çocuğuna karşı sorumluluk duyan bir öğretmene daha fazla güvenir ve ilgi gösterir. Aile olarak öğretmeni tarafından önemsendiğini hisseder. Ailelerin değerlerini, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını, çocukla ilgili beklentilerini öğrenmek ve aileyi tanımak için kullanılan en iyi yöntemlerden birisi ev ziyaretleridir (Sevinç, 2003: 443).

Amacına uygun iyi bir gözlem yapıldığı takdirde öğrenci ile ilgili sorunların saptanmasında ve bunlara çözüm önerileri hazırlamada öğretmene büyük avantaj sağlamaktadır. Ev ziyaretleri sayesinde öğretmen çocuğu daha iyi tanıyabilecek, aileler de kendi ortamlarında öğretmenle daha rahat bir etkileşime girebileceklerdir. Bu durumda karşılıklı güven ve anlayış daha kolay oluşturulabilir (Bilgin, 1990: 156).

Ev ziyaretleri; okul süresince tek taraflı olarak gözlenen öğrencilerin, ev ortamında da gözlenebilme olanağı sağlar. Bu ziyaretler sayesinde öğrencilerde saptanamayan olumsuz davranışların nedenleri ve özel ilgi ve yetenekleri ortaya çıkarılabilir (Yiğit ve Bayrakdar, 2006).

2.4.4. Veli toplantıları

Eryorulmaz (1993)'a göre veli toplantılarının amacı; aile ve okul arasındaki bilgi alışverişini sağlamak, aile ile daha yakın ilişkiler kurmak, şikâyet ve problemleri çözümlemek, birbirinden beklentilerinin neler olduğunu öğrenme imkânı sağlar (Cömert ve Güleç, 2004). Bu amaçla; resmî ve özel okullarda, okul-aile ve öğretmenler arasında iş birliğini gerçekleştirmek, velileri öğrencilerin gelişim dönemleri ve akademik durumları hakkında bilgilendirmek, okula sahip çıkmalarını sağlamak ve etkin bir şekilde eğitim hizmetlerine katmak üzere bir eğitim-öğretim yılında en az iki kez olmak üzere okul idaresinin ihtiyaç duyduğu zamanlarda veli toplantıları yapılmaktadır (MEB, Okul-veli işbirliği, 2002).

Okulda yapılacak toplantılarda aşağıdaki kurallara mutlaka dikkat edilmelidir (Yiğit ve Bayrakdar, 2006):

- Okulun amacı tanıtılmalı ve okulda uygulanan eğitim programları hakkında aileler bilgilendirilmelidir.
- Okulun bulunduğu ilde veya bölgede bulunan üniversitelere bağlı eğitim fakülteleri ile işbirliği yapılarak öğretmenlerin, ailelerin veya okul çevre kurulunun önerileri doğrultusunda aile eğitimine yönelik konferanslar düzenlenmelidir.
- Okulda yapılan veli toplantılarına ailelerin dışında, okulun yakın çevresinde bulunan sivil toplum örgütleri, ticari kuruluşlar ile eğitim ile ilgilenen kuruluşların temsilcileri de mutlaka davet edilmeli, okulun amacı ve işleyişi mutlaka tanıtılmalıdır.
- Bazı öğrencilerin anne ve babasının ikisinin birden çalışıyor olması, gündüz saatlerinde yapılan toplantılara katılamamalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle bazı toplantıların akşam saatlerine veya hafta sonlarına alınması yararlı olacaktır.
- Okul yöneticileri, okulda görev yapan öğretmen, memur, hizmetli gibi tüm çalışanları ailelere tanıtılmalıdır.

Kaya, Dinç ve Cihangir (2006)'e göre; veli-öğretmen ilişkisinin geliştirilmesi için kullanılan en etkin yolların basında veli toplantıları gelmektedir. Veli toplantıları, ailelerin okulla ilgili gereksinimlerini karşılamak, eğitim-öğretim çalışmaları ve program hakkında bilgi vermek, bu konularda onların desteğini almak, velilerden beklentileri ortaya koymak ya da velilerin karşılaştıkları zorlukları anlayıp onlara rehber olmak amacıyla yapılır (aktaran: Şeker, 2009: 20).

Veli toplantıları, gerek okul düzeyinde gerekse öğrenci bakımından genel ve bireysel eğitim sorunlarını tartışma için uygun ortam yaratır. Velilerin, eğitim konusundaki düşüncelerini ifade etme, karar sürecine katılma, danışma gibi beklentilerini karşılaması açısından önemli bir işleve sahiptir (Sarıtış, 2004).

Gelişli (2004)'ye göre; iyi bir şekilde planlanmış ve sıklığı uygun şekilde ayarlanmış veli toplantıları velilerin öğretmenle ve diğer velilerle iletişimlerini olumlu yönde etkileyecektir. Öğretmen toplantı esnasında mümkün olduğunca olumsuzluklardan ve şikâyet edici sözlerden kaçınmalı, genel konulardan bahsetmeli, topluluk önünde bireysel olarak tek öğrenciden ya da tek veliden bahsetmemelidir. Toplantı sonunda velilerin çocukları ile ilgili görüşmek istedikleri konuları birebir dinlemelidir. Öğretmen veli toplantısı sırasında görüşeceği konuları önceden saptamalı ve öğrenci gözlem dosyalarını yanında bulundurmalıdır. Özellikle sene başında yapılan toplantılar velilerin öğretmeni ve okul yönetimini tanıması açısından ve yıl boyunca yapılacak etkinliklerin belirlenmesi açısından yararlı olur. Öğretmen veli toplantısının tarihini önceden belirlemeli ve velilere tarih ve yer hakkında mutlaka bilgi vermeli, hatta toplantının içeriği önceden velilere gönderilmelidir.

Veli toplantıları içerisinde konferans ve seminer gibi etkinlikler düzenlenerek, dönem veya yılsonu değerlendirmelerde sınıf ve okul düzeyinde yakalanan başarı düzeyine ilişkin veriler, okul programları, paylaşılması istene konular, projeler, aktarılması gereken görüş, düşünce ve istekler, öğrencilerin davranışlarına özgü örnekler, öğrencilerin güçlük çektikleri alanlara ilişkin çözüm yolları ve açıklamalar, öğrencileri çevrenin olumsuz etkilerinden korumaya yönelik konularda uzman kişilerin sunacağı bilgilendirme çalışmaları, meslekler hakkında bilgilendirme, sağlık eğitimi gibi konular bu toplantılarda ele alınabilir (Sarıtış, 2004).

Veli toplantılarında en önemli rol öğretmene düşmektedir. Bu yüzden öğretmenler veli toplantılarında aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir:

- Veli görüşmeleri sadece sorunların yaşandığı dönemlerde değil, her zaman ve düzenli olarak yapılmalı ve toplantı gündemini önceden belirlemeli. Daha önceden toplantı yapıldıysa alınan kararlar hatırlanmalı ve bunların ne kadar gerçekleştiği velilerle paylaşılmalı. Aileye karşı güler yüzlü olunmalı.
- Sınıfın durumu hakkında genel bir bilgi vererek başlanmalı, öğrencinin ders durumu hakkında dürüst davranılmalı. Öğrenciyi veliye şikâyet etmek yerine öncelikle öğrencinin iyi yanları üzerinde durulmalı.

- Çocuğa yardım etmek amacıyla hareket edildiğı veliye hissettirilmeli. Anne-babanın çocuğu yetiştirirken yaptığı hatalar yüzlerine vurulmamalı. Çözüm önerileri velilerin anlayabileceğı bir dille ifade edilmeli. Çocuk hakkındaki sorunları öğrenilmeli, problemlerin çözümünde veliyle birlikte hareket edilmeli.
- Ailenin tepkisi ve heyecanı karşısında sakin olunmalı ve mesleki beceriklilik gösterilmeli, aile ile göz iletişimi kurmaya özen gösterilmeli. Gerektiğı durumlarda rehberlik uzmanı veya psikologdan yardım alınmalı.
- Toplantı sırasında veya tek tek görüşmelerde notlar alınmalı. Ailelere karşı verilen sözler tutulmalı (Durmuş, 2005: 156).

2.4.5. Bilgilenme ve bilgilendirme

Etkili bir okulda öğretmen-veli iletişimi karşılıklı bilgilenmeyi ve bilgilendirmeyi gerektirir. Aileleri çocukların yaşadığı sorunlara nasıl yaklaşması gerektiğı konusunda da zaman zaman bilgilendirmek gerekir. Bilgilendirme sadece aileleri okula çağırıp toplantı yapmakla değil, hazırlanacak broşürler yolu ile de olabilir (Yiğit ve Bayrakdar, 2006). Ayrıca okuldaki çalışmaların planlama, organizasyon, uygulama ve değerlendirme basamaklarında yürütülen etkinliklerin ailelerle paylaşılması okula güveni artırır ve onların desteğini güçlendirir. Bu amaçla haftalık, aylık okul-sınıf haberleri bülteni gönderilebilir. Çocukların eğitim hayatında yapmaları ve yapmamaları gereken davranışların neler olacağı konusunda bilgi verebilir (Saritaş, 2004: 220).

Veliler açısından çocuğun okula düzenli olarak gidip gitmediğini, derslerindeki ve diğer alanlardaki başarı durumunu, aldığı notları, öğretmenlerin çocuk hakkındaki görüşlerini, çocuğun akran gruplarını, hal ve hareketleri konusunda bilgi sahibi olmak son derece önemlidir. Aynı şekilde öğretmenler de velilerden öğrenciyle ilgili bazı bilgileri talep etme hakkına sahiptir. Öğretmen çocuğun ev hayatı, çalışma ortamı, büyüme, gelişme ve beslenme durumu, ders çalışmaya yönelik istek ve dikkati, aile bireylerine karşı davranışları gibi birçok konuda bilgi isteme hakkına sahiptir (Şişman ve Turan, 2005).

Yaşar (2001), Ömeroğlu, Yazıcı ve Dere (2003)'ye göre; bilgilendirme toplantılarında ise, aileyi suçlayıcı ve yargılayıcı davranışlardan kaçınılmalı, sorunun aile ile birlikte çözülebileceği duygusu verilmelidir. Gereksiz sohbetlere yer verilmeden konuşulması gereken asıl konu tartışılmalıdır. Görüşme sırasında ortam gerginleşirse, görüşme başka bir tarihe ertelenebilir. Anne-babalar grupla yapılan toplantılarda çocukları ile ilgili problemi rahatça paylaşamayabilir. Bireysel görüşmede karşılıklı etkileşime girildiği için sorunun kaynağına inilebilir ve çözüm yolları üretilebilir (aktaran: Akkaya, 2007: 30).

2.4.6. Sosyo – kültürel etkinlikler

Okul ile velileri bütünleştirmenin birçok yolu vardır. Örneğin mesleki gelişim etkinliklerinde yer alma, sınıfta çeşitli etkinliklerde gönüllü olma, çeşitli sınıf etkinlikleri ve gezilerinde yer alma gibi faaliyetler ailelerin aktif katılımını ön plana çıkaran çalışmalardır (Doğru, 2005).

Ailelerin evde çocuğa uygun öğrenme ortamı sağlaması kadar, okulda yapılan etkinliklere katılması ve bu etkinliklere destek sağlaması da öğrenci başarısı açısından önemlidir. Aileler, okulda yapılan kültürel ve sportif faaliyetlere, konferans ve yarışmalara katılarak çocuklarına moral destek sağlayabilir, onların okuldaki başarılarına önem verdiklerini gösterebilirler (Gümüşeli, 2004: 2).

Aileler ve öğretmenleri en fazla yakınlaştıran etkinlikler sportif ve kültürel faaliyetler, tiyatro, ürün sergileri ve okuma günleridir (Karaman, 2007: 25). Ayrıca okul veya sınıf bünyesinde düzenlenen tanışma çayları, kermesler, ihtiyaç duyulan konularda düzenlenen seminer ve konferanslar, okul ve sınıf gezileri de öğretmenlerin ailelerle iletişim kurmak amacıyla geliştirdikleri sosyo kültürel etkinlikler arasında sıralanabilir (Coşkun, 2010: 37).

Okulun veli katılım ve desteğini geliştirmek için ailelere yönelik eğitim etkinlikleri düzenleyebilmesi, sosyal kültürel etkinlikler gerçekleştirebilmesi ya da en

azından aileler ile düzenli bir iletişim sistemi oluşturabilmesi için parasal kaynaklarının yeterli olması gerekir (Gümüşeli, 2004).

Sosyo-kültürel etkinlikler okul yaşamını zenginleştirir. Okul, öğretmen ve veliler arasında samimi bir ortam oluşmasını sağlar. Velilerin; okula ve öğretmenlere karşı farklı bakış açısı kazanmasına yardımcı olur (Kayış, 2010).

2.5. Öğretmenlerin Veli İletişimindeki Görevi

Eğitim beşikten mezara devam eden bir süreçtir. Zaman içinde öğrencide ne gibi davranış değişikliği meydana geldiği, eğitimden aldığı istendik davranışların neler olduğu iyi tespit edilmelidir. Öğrencinin geçmişinin ve eğitim durumunun iyi öğrenilmesi ancak ailenin işbirliği ile mümkündür. Bu konuda en önemli görev öğrenci ve ailelerle sürekli iletişim içinde olan öğretmenlere düşmektedir.

Öğretmenlerin okul geliştirme etkinliklerine uzun zaman ayırmaları, velinin okula etkin katılımı etkili okulun özellikleri arasındadır (Balcı, 2001: 25). Okul içinde veli eğitici bir unsur olarak okul geliştirmede önemli bir yere sahiptir. Ayrıca veli okulun dışındaki kişi olarak bir kontrol mekanizması görevi de görür (Vincent, 1996: 18). Okula dayalı yönetim anlayışındaki karar alma stilinde veli katılımına yer verilmesi büyük önem taşımaktadır (aktaran: Kartal, 2008: 24).

Öğretmen aile iletişiminde yaşanabilecek sıkıntılar birçok sorunu da beraberinde getirir. Öğretmen aile iletişimsizliğini gidermek için öğretmenin yapması gerekenlerinden ilki, aileyi tanıması yani doğal olarak iletişimde bulunmasıdır. Bu iletişim yüz yüze olabileceği gibi, yazı ve telefonla da olabilir. Öğretmen, öğrencinin defterine yazdığı veya velisine iletmesi için öğrenciye verdiği notlar aracılığı ile iletişim sağlayabilir. Ailelere haftalık, aylık okul-sınıf haberleri bülteni gönderilebilir (Başar, 1999: 21).

2.6. Okul Yöneticisinin Veli İletişimindeki Görevi

Okul müdürü okulu yöneten kimsedir. Yani okulun amaçlarını gerçekleştirecek, amaçları gerçekleştirebilmek için gerekli planlama organizasyon kontrol ve denetimi sağlayan, okulun kaynaklarını kullanan, karşılaşılan sorunları çözen veya çözmesi beklenen kişidir (Bursalıoğlu, 2005).

Okkalı (2008)'ya göre; okul yöneticisinin öğretmenlerin teşvik edilmesi, öğrencilerin derse olan ilgilerinin artırılması ve velilerin okul ile bağlarının sürekliliğinin sağlanması ile ilgili olarak iletişimi başlatıcı bir görevi bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin insan ilişkilerinde etkin ve başarılı bir iletişim becerisine sahip olması, fikirlerini açıkça ortaya koyması, aynı zamanda da iyi bir dinleyici olup karşı tarafı da anlamaya çalışması, bilgi paylaşımına önem vermesi, empatik davranması ve kişilerin ihtiyaçlarını dikkate alması gerekmektedir (aktaran: Kayış, 2010: 13).

İlköğretimin hedef kitlesini oluşturan öğrencilerin özellikleri, bu düzeyden beklenen işlevler, öğrenci aileleriyle etkili işbirliğini zorunlu kılmaktadır (Ergün, 1997). Aile ile okulun toplumsal ilişkiler süreci, tesadüflere, deneme yanılma yöntemiyle gerçekleştirilen uygulamalara bırakılamayacak kadar önemlidir. Bu nedenle okul yöneticileri açısından, öğrenci aileleriyle demokratik esaslara uygun ilişkilerin kurulup sürdürülmesi gerekir. Ülkemizde kararların merkezden alınması, okul yönetimi tarafından okulların belirli kurallara göre yönetilmesi, okulun temel unsurları olan öğretmen, veli ve öğrenci katılımını engellemektedir. Türk eğitim sisteminin daha işlevsel bir yapıya kavuşturulması için sorunların yerinde belirlenip çözülmesi, eğitimin yönetimine ve sorun çözme sürecine toplumun geniş ölçüde katılımının sağlanması gerekmektedir (Şişman ve Turan, 2003: 314).

Şişman ve Turan (2005)'a göre; okul yönetiminde ana babalar, baskı grupları, siyasal örgütler, iş piyasası vb. önemli bir yer tutmaktadır. Okul yöneticilerinin, okulun insan kaynağı ve diğer kaynaklarının sağlanması, amacına uygun olarak kullanılması, eğitim ve öğretimle ilgili her türlü etkinliklerin planlanıp uygulanması, denetleme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması; okuldaki tüm öğeler arasında işbirliği, iletişim

ve eşgüdümün sağlanması; ortaya çıkan sorunların çözülmesi gibi sorumlulukları vardır. Yöneticilerin, bu sayılanları gerçekleştirirken okul içi ve okul dışındaki güç dengelerini ve bunların beklentileri dikkate almaları ve okulun amaçlarını gerçekleştirebilmek için diğer insanların sahip oldukları bedensel ve zihinsel güçler yanında onların gönül güçlerini de harekete geçirmesi gerekir (aktaran: Özkan, 2008: 7).

Günümüzde eğitim artık tek taraflı yürütülebilecek bir süreç değildir. Bu nedenle okul ile veliler arasında sağlam ilişkilerin kurulması önemli ve zorunludur. Okul yönetimi ve öğretmenler velileri, okulda yapılan her türlü eğitim öğretim faaliyetinden haberdar etmelidir. Bu durum, velilerin kendilerini eğitimin bir parçası gibi hissetmelerini sağlar (Kayış, 2010:15).

Eğitim sisteminin yapı ve işleyişteki yetersizlikleri aşabilmesi için, yetkin okul yöneticilerinden yararlanılması zorunludur (Açıkalın, 1994). Son yirmi yıl içinde yapılan çalışmalar, okul yöneticilerinin, okullarda başarının anahtarı oldukları sonucunu ortaya koymuştur (Karip ve Köksal, 1999). Okul yöneticilerinin görevini başarı ile yerine getirebilmesi, okulu bir roller sistemi olarak görmesine, davranışlarını her zaman ilişkili olduğu öğretmenler ve diğer personelin rol ve beklentilerini de göz önünde tutarak ayarlamasına bağlıdır (Bursalıoğlu, 2005).

Okul yönetimlerinin ailelerle etkili ilişkiler kurmalarının önemi, bu konuda neler yapılması gerektiği, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2004), Okul-Aile Birliği Yönetmeliği (2005) gibi yasal ve yönetsel metinlerde, ayrıntılı bir biçimde belirtilmektedir. Ancak, iş bunların nasıl yapılması gerektiğine gelince yöneticiler, doğal olarak sorunlarla karşılaşabilmektedirler.

Okulların son değişme ve gelişmelere göre yönetilebilmesi, çevresel ve evrensel gereksinimlere bağlı beklentileri karşılayabilmeleri için, yöneticilerin 'iletişimci öğretim lideri' olabilecek yeterliklerle donanmış olarak yetiştirilmeleri zorunludur. Öğrenen bir örgüt lideri olarak yönetici; öğrenci, öğretmen ve ailelerin eğitsel etkinliklere tam katılımını sağlamalıdır. İlgililer bu etkinliklerde; amaç belirleme, karar

verme, planlama, uygulama ve dönüt olmak üzere her aşamada rol alabilmelidir (Balcı, 2000).

Okul yönetiminin etkili iletişimi kurmak için, veli toplantıları, müsamereler, kısa metrajlı eğitsel ağırlıklı filmler, mezuniyet gün ve toplantıları, okul gazetesi, okuma-yazma bayramı, ulusal ve yerel basın, okul koruma dernekleri ve okul aile birlikleri, milli ve dini bayramlar, yörenin gelenekselleşmiş gün ve toplantıları, öğretmenler, yüz yüze ilişkiler, kardeş okul ve dernekler yoluyla okulu çeşitli yönleriyle çevreye, özellikle öğrenci ailelerine tanıtması gerekmektedir (Menteşe, 1987: 11)

Etkili bir yönetici, ailelerin okul programlarından gereğince yararlanabilmesi için iletişim kanallarını açık tutmalıdır. Kaliteli ve etkili bir okul-aile ilişkisinin geliştirilmesi ile her şeyden önce sunulan eğitim ve öğretim, etkinliklerle zenginleşir. Aile, okulla olan en etkili bağlantı noktasıdır. Eğitim ve öğretimde etkili olduğu ölçüde başarılar anlam kazanır.

2.7. İlgili Araştırmalar

2.7.1. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Gelfer (1991)'in 'Öğretmen-Veli İşbirliği: İletişimin Artırılması' konulu araştırma bulgularına göre: Öğretmenler ve veliler arasındaki işbirliği, çocukların eğitimine katkı sağlamakta ve onların okul başarılarının artırılmasına olumlu etki etmektedir. Ayrıca, etkili öğretmen-veli işbirliğinin sağlanmasında, öğretmen-veli toplantıları, öğretmenlerin öğrenci ailelerini ziyaretleri ile velilerin ihtiyaçları yönünde yapılan atölye çalışmalarının da olumlu katkıları olduğu saptanmıştır (aktaran: Özbaş, 2009: 31).

Cotton ve Wiklund (2001) çalışmalarında; ailenin katılımının çocuğun başarısına etkisi; aile katılımının diğer öğrencilerin üzerinde, tutum, kendi kavrama, sınıf davranışı ve devamlılık gibi konulardaki etkisi; aile katılımının sınıf düzeylerine

göre etkisi incelemişlerdir. Öğrencinin öğrenmesinde tüm yaş düzeylerinde ve tüm aile katılımı türlerinde, aile katılımının ne kadar fazla olursa, başarıya etkisi o kadar olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Ayrıca çocuklarıyla evde öğrenme aktivitelerinde doğrudan ilgilenen ve meşgul olan ailelerin katılım şeklinin daha etkili olduğu ve aile katılımının çocukların eğitimde daha erken başlarsa daha güçlü bir etki bırakacağı görülmüştür (aktaran: Şeker, 2009: 36).

Mcbride, Bae ve Wright (2002), kırsal okulöncesi eğitim programlarında uygulanan ve planlanan aile katılım etkinliklerinin ne türde olduğunu, aile katılım çalışmalarında nasıl bir yol izlendiği ve bu çalışmaları kimin organize ettiğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda çok geniş bir yelpazede aile katılım etkinliklerinin yayıldığı ve uygulandığı; öğretmen-veli iletişimde en çok okul ziyareti, not yazma, telefonla arama ve veli toplantılarının kullanıldığı; aile katılım etkinliklerinde odak noktasının yönetim, öğretici ve geliştirici etkinlikleri ve sınıf gönüllüğü olduğu görülmüştür (aktaran: Şeker, 2009: 37).

Yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde, Öğretmenler ve veliler arasındaki işbirliği, çocukların eğitime katkı sağlamakta ve onların okul başarılarının artırılmasına olumlu etki etmektedir. Öğretmen, öğrenci, aile ve toplum ilişkilerinin önemi sıkça vurgulanmasına rağmen bu ilişkilerin gelişimi istenilen boyutlara gelmemiştir. Bu sorunun veli kavramının genel olarak çevre şeklinde algılanması ve öğrencinin bu çevre ile yorumlanması ile çözülebileceği ön görülebilir. Velilerle iletişim kurma yollarındaki sorunların çözülebilmesi için okul aile birlikleri okul yönetimi ile işbirliği içerisinde çalışmalı, veli katılımını çocukların eğitiminde daha erken sürece dâhil edecek bir plan geliştirmelidir. Bu sorunların çözümünde ise veliye ulaşılacak etkili bir iletişim yöntemi bulunması zorunludur.

2.7.2. Türkiye’de yapılan araştırmalar

Menteşe (1987) tarafından yapılan araştırmada, ilkokullarda velilerin okul ve çocuklarına ilişkin bilgileri ve bu bilgileri edinme yollarını tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre; velilerin en fazla veli toplantıları, en az ise televizyondan

yararlanarak okul ve çocuklarına ilişkin bilgi aldıkları araştırmanın bulguları arasında yer alırken, velilerin cinsiyetleri ile okula gidiş sıklıkları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Bilgin (1990), çocuğun eğitiminde sorumlu ailesidir düşüncesinden yola çıkarak, ‘Ankara merkez ilçelerindeki ortaokullarda okul aile işbirliği ve sorunları’ konusunda yaptığı çalışmada; okul aile işbirliği konusundaki yasal düzenlemelerin ilgililer tarafından benimsendiği ancak uygulama süreci konusunda öğretmen grubunun görüşlerinin olumsuz olduğu, öğretmenlerin ana babaların yetersizliklerinden yakındıkları, okul aile birliği yönetmeliğinin bazı maddelerinin hiç hayata geçirilmediği, okul ile aileler arasında açık bir iletişimin bulunmadığı belirtilmiştir.

Kaşıkçı (1996) tarafından yapılan ‘İlköğretimde velilerle iş birliği kurmada öğretmenlerin kendi yeterlikleriyle ilgili görüşleri’ isimli çalışmada; okul-aile iş birliğinin gerçekleştirilmesi konusunda öğretmenlerin %28’inin kendilerini yetersiz buldukları yönünde görüş belirttikleri ortaya çıkmıştır.

Çayırılı (1998), ilköğretim I. kademesindeki okul-aile ilişkisinin niteliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerini belirlemek ve bu görüşler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla araştırma yapmıştır. Elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: Öğretmenlerin ve velilerin ifadelerine göre; veliler, öğretmenden öncelikle öğrencinin okuldaki zihinsel faaliyetlerini (derslerden aldığı notlar, derse katılıp katılmadığı gibi) öğrenmek istemektedirler. Öğretmenler ise velilerden evdeki zihinsel faaliyetlerine yönelik çalışmalarını öğrenmek istemektedirler.

Kazak (1998) velilerin toplumsal konumlarına bağlı olarak, ilköğretim okullarında okul aile işbirliği düzeyini, etkinliklerini ve problemlerini ortaya koymayı amaçlayan bir çalışma yapmıştır. Elde edilen bulgulara göre; yönetici öğretmen ve velilerin tutumlarıyla, ayrıca veli toplantıları ile ilgili olarak önemli bir problemle karşılaşılmamış fakat okul aile iletişimi açısından, okul aile birliklerinin fazla etkin olmadığı; okulun yazılı iletişim sağlama konusunda yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yaylacı (1999), ‘İlköğretim okullarında ailenin okula katılımı’ başlıklı araştırmasında, Ankara ili ilköğretim okullarında ailenin okula katılımının düzeyi, katılımın önündeki engeller, bu engelleri ortadan kaldırmak ve katılımı arttırmak için yapılabileceklerin neler olduğunu belirlemeye çalışmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre: Bütün boyutlarda aile katılımı yetersizdir. Yönetici, öğretmen ve ailelere göre katılımın en önemli engelleri zaman yokluğu ve ekonomik durumdur. Aile, yönetici ve öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu okul aile ilişkileri ile ilgili konularda herhangi bir eğitim almamıştır.

Başaran ve Koç’un (2000) yaptığı, ‘Ailenin çocuğun okuldaki eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanması için alternatif bir model’ isimli araştırmada, ilköğretim düzeyinde, velilerin çocuğun okuldaki eğitimine katılımı ile ilgili görüşleri, velilerin katılımında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler dikkate alınarak oluşturulan bir katılım modeli üzerinde durulmuştur. Araştırma sonucunda; çocuğun okuldaki eğitimine velilerin katılım oranları ve katılım şekli ile katılmama nedenlerine ilişkin veli, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin farklı olduğu, katılımı arttırıcı önerilerde ise tarafların hemfikir oldukları görülmüştür. Veliler karar alma süreçlerine katılmak istemektedirler. Velilerin genelinin okuldaki etkinliklerin zamanı, ekonomik kaygılar, duyurular ve toplantıların içeriğinden kaynaklanan engellerden dolayı okuldaki eğitime yeterince katılmadıkları tespit edilmiştir. Var olan yapıda okul aile işbirliğini sağlamada sorumlu birimlerin yetersiz kaldıkları, bu çalışmada ortaya çıkmıştır.

Demirbulak (2000)’ın öğretmen, öğrenci, müdür ve velilerin katılımıyla yaptığı çalışmada katılımcılar, veli-öğretmen görüşmelerini sadece öğrenci notlarının veliye sözlü olarak iletilmesi olarak nitelendirmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler de, velilerin sadece çocuklarının başarı durumlarını öğrenmek için okula geldiğini, veliler ise öğretmen-veli görüşmelerinin varsa öğrenci ile ilgili şikâyetleri iletmekle sınırlı olduğunu belirtmişlerdir (Demirbulak, 2000: 146). Bu bulguyu destekler yönde, Genç (2005)’in ilköğretim I. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerini belirlediği çalışmasında; öğretmenler, ‘öğretmen-veli görüşmelerinin sağlıklı bir şekilde yürütüldüğü, yılda en iki kez ‘veli toplantısı’ düzenlendiği ve yılda en az bir

kez ‘okul aile birliği toplantısı’ yapıldığı ve velilerin bu toplantılara yüksek düzeyde katıldıklarını belirtmiştir. Velilerin yapılan toplantılarda en çok çocuklarının ders notlarının nasıl olduğunu öğrenmek istediklerini vurgulamıştır. Araştırmaya katılan veliler aynı zamanda, öğretmenlerin veli toplantılarını öğrencileri şikâyet etme amaçlı kullandıklarını düşünmektedirler (Genç, 2005).

Gökçe (2000)’nin araştırmasında ilköğretimde okul-aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenci velilerinin beklenti ve önerilerini belirlemektir. Araştırmanın sonuçları şunlardır: Hem okul yöneticileri, hem öğretmenler hem de velilerin tamamına yakını sürekli etkileşim ve işbirliğinin sağlanması gerektiği konusunda görüş birliği içerisindeyler. Okul yöneticileri ve öğretmenler, öğrenci velilerinin öncelikle okula ve kendilerine yardımcı olmalarını ve velilerin okul etkinliklerine ve toplantılarına katılarak sorumluluklarını yerine getirmesini beklerken, öğrenci velileri ise, okul yönetimine aktif olarak katılmayı ve eğitimin niteliğinin artırılmasını, talep ve isteklerinin okul yönetimi tarafından dikkate alınmasını, sosyal faaliyetlerin artırılmasını ve okul-aile birliği’nin işlevsel hale getirilmesini istemektedirler.

Akbaba ve Samancı (2004) tarafından yapılan ‘İlköğretimde veli-öğretmen görüşmelerinin değerlendirilmesi’ ile ilgili çalışmada, veli-öğretmen görüşmelerinde öğrencilerin en fazla başarı ve başarısızlık durumları (%64), ikinci olarak da sınıf içi problemlerin (%46) ön plâna çıktığı bulunmuştur.

Kahramanoğlu (2004)’nın ‘Velilerin okul ve çocukları hakkındaki bilgileri ve bu bilgileri edinme yolları’ konulu araştırmasında veliler, çocuklarının akademik başarıları ve bu başarıyı etkileyen faktörlerin bilinmesi gerektiği görüşünü çok önemli bulmuşlardır. Velilerin okul aile birliklerinin eğitimde ne derecede önemli bir yere sahip olduğu konusunda bilgi sahibi oldukları ancak bu kuruluşların görev ve sorumlulukları konusunda bilgi sahibi olmadıkları araştırmanın bulgularındandır. Eğitim seviyesinin yükselmesi ile beraber velilerin beklentileri de farklılaşmaktadır. Gelir durumunun farklı olmasının bir sonucu olarak yaşam standartlarının değışmesi ile veliler arasında okul ve çocuk ile ilgili beklentilerinin farklılaştığı, düşük gelire sahip olan veli grupları

ile daha fazla gelir grubuna sahip veliler arasında beklenti farklılıklarının ortaya çıktığı görülmüştür.

Çelik (2005b) tarafından yapılan ‘Okul- aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar’ konulu araştırmada öğretmenlerin okul-aile ilişkilerinde en çok sorun yaşadıkları konular; velilerin çocuklarının sosyal ve duygusal davranışlarından çok ders başarıları ile ilgilenmeleri, çocuklarının olumsuz yönlerini kabullenmek istememeleri ve okulla yalnızca çocukları ile ilgili bir sorun olduğunda görüşmeleridir. Az sorun yaşadıkları konular ise; velilerin öğretmenlerle karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmak istememeleri, öğretmenlerle olan ilişkilerinde saygılı davranmamaları ve işbirliğine açık olmamalarıdır. Ana babaların okul aile ilişkilerinde en çok sorun yaşadıkları konular; öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmaması, okulla ilgili kararların alınmasında velilerin fikrinin alınmaması, velilerin okula yalnızca çocukları ile ilgili bir sorun olduğunda çağırılmasıdır.

İnal (2006), öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ailelerin ilgi ve katılımlarını sağlamak için hangi tür etkinlik ve yöntemlere hangi sıklıkla yer verdiklerini ve aile katılım çalışmalarının kuruma katkısı ile ilgili görüşlerinin ne olduğunu araştırmıştır. Araştırma sonuçları öğretmenlerin, aile katılımının kuruma olumlu etkileri olduğunu kabul etmelerine rağmen aile katılımını sağlamaya yönelik yöntemleri ve etkinlikleri uygulama noktasında eksik kaldıkları, bunun sonucu olarak da bu okullarda aile katılımının yetersiz olduğunu göstermiştir.

Kebeci (2006) tarafından yapılan okul-aile birliği üyelerinin okul-aile birliği toplantılarına katılma durumları inceleyen araştırmada; okul ile aile arasındaki iletişimin öğrencilerin başarılarını önemli ölçüde etkilediği sonucuna varılmıştır. Okul, aile, okul ve okul çevresi arasında bir köprü görevi görmektedir. Ancak ülkemiz eğitim sisteminde, okul-aile birliklerinin okul-aile işbirliğini sağlama, çevre ile iyi ilişkiler kurma konularında yeterince etkili olmadıkları düşünülmektedir. Çocukların okuldaki eğitim ve öğretim etkinliklerine, iyi eğitilmiş ailelerin daha açık katıldıkları, daha az çocuk sahibi olan ailelerin de katılımlarının daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Aslanargun (2007)'un yaptığı 'Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama' konulu kuramsal bir çalışma ise elde edilen bulgulara göre; toplumsal yaşamda birçok sorunun nedeni olarak ortaya çıkan iletişimsizlik, okul-aile işbirliğinde de kendini göstermektedir. Okullarda bulunan okul aile birliğinin etkin bir şekilde işletilmemesi okul yetkilileri ile öğrenci velilerinin kayıt dönemleri ve çok özel durumlar dışında bir araya gelememesi ve okul aile birliği toplantılarının verimli bir şekilde tam katılımı ile yapılamaması okul aile iletişiminde yaşanan en yaygın sorunlar arasında sayılabilir. İletişim sorunu ortadan kaldırılmadan, etkin bir okul-aile işbirliğini gerçekleştirmenin mümkün olmadığını belirtilmektedir. Araştırmada okul- aile işbirliğinin gerçekleştirilmesinin yolunun ancak okul yöneticilerin ve öğretmenlerin planlı ve özverili çabalarıyla mümkün olabileceğinin altı çizilmektedir.

Aydemir (2008) 'İlköğretimde öğrenci ve öğretmen performansını etkileyen veli etkinlikleri' konulu araştırmasında velilerin yaptığı etkinlikler ve etkinliklerin ne düzeyde olduğunu değerlendirmiştir. Araştırmada velilerin; çocuğun öğretmeni, dersleri, iletişimi ve çevresi ile olan etkinliklere katıldıkları görülmektedir.

Bekyürek (2008) tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim okullarında okul yönetimi ile veli iletişimi ve bu iletişimin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Okul yönetimiyle iletişim halinde olan velilerin çocuklarının başarılarının pozitif yönde etkilendiği, okul yönetimi veli iletişiminde, okula sürekli gelen velilerin ara sıra gelen velilere göre daha olumlu bir tutum içerisinde olduğu görülmüştür. Velilerin ekonomik problemlerinin, okul etkinliklerine katılmalarını ve okulla ilişkilerini engellediği, birlikte oturan, eğitim durumu yüksek olan ve ekonomik durumu iyi olan velilerin çocuklarının başarılarının yüksek olduğu araştırmada elde edilen bulgulardan bazılarıdır.

Balkar (2009) okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine yaptığı nitel çalışmada; araştırmaya katılan veliler, okul-aile işbirliğini sağlama adına yetersiz toplantı yapılmasından, dolayısıyla yetersiz işbirliğinden ve veli toplantılarının not öğrenme amaçlı olduğundan şikâyet etmektedirler. Veliler okul-aile işbirliği uygulamaları kapsamında, kendileri için bilgilendirici konferans türü

etkinliklerin düzenlenmesini, öğretmenlerin ve okul müdürlerinin velileri telefonla arayarak bilgilendirmesi, öğretmenlerin ev ziyaretleri yapmasının faydalı olabileceğini ve okul yönetiminin ve öğretmenlerin kendilerine daha yakın ve ilgili davranmasının okul ile olan iletişimlerini artıracaklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ise, çoğunlukla başarılı öğrencilerin velilerinin okul-aile işbirliği süreci ile ilgili olduklarını, okul-aile işbirliğinin gelişimi için velilerin okulla her konuda iletişim içinde olması ve çocuklarıyla yakından ilgilenmesi gerektiğini, sosyo-ekonomik durumu kötü olan velilerin okul süreçlerine katılımının daha az olduğunu düşünmektedirler.

Coşkun (2010) tarafından sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını ortaya koymak amacı ile yapılan araştırmada; öğretmenlerin velilerle iletişim kurma yollarından veli ve ev ziyaretlerinde çok önemli bulunduğu, bu yollardan veli, ev ziyaretleri ve yüz yüze görüşme yollarının çoğunlukla gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kayış (2010) ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını araştırdığı çalışmada; velilerle iletişim kurma yollarından veli ve ev ziyaretlerini çok önemli bulduklarını ve bu yolların çoğunlukla gerçekleştiği sonucuna ulaşmıştır.

Özgan ve Aydın (2010)'ın yaptığı araştırmanın bulguları incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilişkin olumsuz düşüncelere sahip oldukları, okul-aile işbirliğinin yetersiz olmasının sebepleri arasında velilerin çocuk eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmamalarının da önemli bir etken olduğu görülmüştür. Yönetici ve öğretmenler, ailelerin okulu ve öğretmenleri desteklemesi gerektiğini düşünmektedir. Sonuçlar incelendiğinde; yönetici, öğretmen ve veliler okul-aile işbirliğinin sağlanabilmesi için sağlıklı bir iletişim gerçekleştirilmesi gerektiğini bunun için en önemli görevin okul-aile birliklerine düştüğünü ifade etmiştir.

Porsuk'un (2012) 'Merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri' üzerine yaptığı çalışma sonuçlarına göre; yöneticilerin parasal sorunları, velinin eğitim düzeyi ile ilgili sorunları, okul-aile

toplantılarının işlevsel olmamasından ve öğretmenlerin velileri yeterince tanımamalarından kaynaklanan sorunların öne çıktığı görülmüştür. Yönetici algılarına göre okul, velilerin eğitilmesi ve okul-aile toplantılarının daha işlevsel hale getirilmesi konularında üzerine düşen görevi tam olarak yerine getirememektedir. Resmi ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlara ilişkin algılarında; veli boyutundan kaynaklanan sorunların daha sık görüldüğü saptanmıştır. Yöneticiler sorunların oluşumunu büyük ölçüde öğrenci velisine bağlamaktadır. İlköğretim okullarının maddi bakımdan veli desteğine ihtiyaç duymadan işlerini yürütebilir hale getirilmesinin okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunları azaltacağı ve okul-aile arasında daha sağlıklı bir iletişim sağlayacağı söylenebilir. Okulların aileler için eğitici seminerler düzenlemesi okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunların çözümüne katkıda bulunabilir. Öğretmenlerin ise ev ziyaretleri v.b. yöntemlerle velilerle iletişim kurması ve onları yakından tanınması da okul- aile ilişkilerinde yaşanan sorunları azaltacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de yapılan araştırmalar incelendiğinde; veli-öğretmen görüşmelerinde velilerin çocuklarının sosyal ve duygusal davranışlarından çok ders başarıları ile ilgilendikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra velilerin sınıf öğretmeninin kendilerini çağırımlarını beklediklerini söylemek mümkündür. Ayrıca velilerin genelinin okuldaki etkinliklerin zamanı, ekonomik kaygılar, duyurular ve toplantıların içeriğinden kaynaklanan engellerden dolayı okuldaki eğitime yeterince katılmadıkları tespit edilmiştir. Sosyo-ekonomik durumu kötü olan velilerin okul süreçlerine katılımının daha az, sosyo-ekonomik durumu iyi olan velilerin ise veli toplantılarına katılımının daha yüksek olduğu görülmüştür. Sınıfların kalabalıklığı gibi olumsuz etmenler toplantılarda velilere yeteri kadar zaman ayırlamamasına neden olmaktadır. Bu sorunun çözümü için diğer iletişim yolları kullanılması, okul yönetici ve öğretmenle bu yöntemlerin uygulanması ile ilgili eğitimler verilmesi gerektiği araştırmalarda çıkan sonuçlardandır. Ayrıca yapılan çalışmalar göstermektedir ki, okul aile birlikleri fazla etkin değildir. Okula aile birliği yönetmeliğinde bulunan bazı çalışmalar hiç hayata geçmemektedir. Velilerin eğitim sürecine katılımını sağlamak için sosyal faaliyetler artırılmalı, okul aile birliği tamamen işlevsel hale getirilmelidir.

BÖLÜM III

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma evreni, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu yaklaşımda araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2002: 77).

Bu doğrultuda çalışmada Bolu ve Düzce illerinde görev yapan eğitim müfettişleri ile Bolu ili merkez ilçede ilköğretim okullarındaki yöneticilerin; öğretmenlerin velilerle iletişim kurma yollarına ilişkin görüşleri var olan şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Evreni

Araştırmanın çalışma evrenini, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Bolu ve Düzce illeri merkez ilçelerde görev yapan eğitim müfettişleri, Bolu ili merkez ilçesi ilköğretim okullarında görev yapan okul müdür ve müdür yardımcılarında oluşmuştur. Çalışma evreni kapsamında; 2'si başkan ve 2'si yardımcı olmak üzere toplam 31 eğitim müfettişine, 34 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 34 okul müdürü ile 51 okul

müdür yardımcı olmak üzere toplam 85 ilköğretim okulu yöneticisi ve ulaşılmıştır. Araştırmada çalışma evreninin tamamına ulaşıldığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Aşağıda tablo 3- 1’de araştırmanın evrenine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 3-1. Eğitim müfettişleri, okul yöneticilerinin dağılımı

OKUL ADI	OKUL MÜDÜRÜ		OKUL MD. YARD		EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ			
	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	GÖREV TÜRÜ			
					İL	MÜFETTİŞ BAŞKANI	MÜFETTİŞ BAŞKAN YARD.	EĞİTİM MÜFETTİŞİ
					BOLU	1	1	14
					DÜZCE	1	1	13
100 Yıl İ. Ö. O	1		2					
50.Yıl İzzet Baysal İ. Ö. O	1		4	1				
60.Yıl İ. Ö. O	1		2					
75.Yıl Değirmenbeli İ. Ö. O	1		1					
Abant İ. Ö. O	1		1					
Alıçören İ. Ö. O	1		1					
Atatürk İ. Ö. O	1		1	1				
Behiye Baysal İ. Ö. O	1			1				
Canip Baysal İ. Ö. O	1		1	1				
Cumhuriyet İ. Ö. O	1		2					
Çimento Çaydurt İ. Ö. O	1		1					
Çobankaya Şehit Murat Pacal İ. Ö. O	1			1				
Dağkent Kiroğlu Eğitim ve Sağlık Vakfı İ. Ö. O	1		1					
Dodurga Abdi Sin İ. Ö. O	1		1					
Doğancı Ayşe-Yılmaz Becikoğlu İ. Ö. O	1		1					
Gazipaşa İ. Ö. O	1		4					
İnkilap İ. Ö. O	1		1					
Karacasu İ. Ö. O	1		1					
Karaçayır İ. Ö. O	1		1					
Karaköy TOKİ İ. Ö. O	1		1					
Koç İ. Ö. O	1		2					
Köroğlu İ. Ö. O	1		1					
Kültür İ. Ö. O	1		2					
Mehmet Akif Ersoy İ. Ö. O	1		1					
Mevlana İ. Ö. O	1			1				
Milli Egemenlik İ. Ö. O	1		2					
Paşaköy İ. Ö. O	1		1					
Sakarya İ. Ö. O	1		4					
Tarık Somer İ. Ö. O	1		1					
Yıldırım Bayezit İ. Ö. O	1		1					
Yukarısoku İ. Ö. O	1		1					
Yunus Emre İ. Ö. O	1			2				
Semiha Şakir İ.O.O	1		1					
TOPLAM	34		51		2	2	27	
GENEL TOPLAM		85				31		

Müfettiş, Müdür ve Müdür Yardımcılarına dağıtılan ölçeklerin geri dönüş oranı Tablo 3-2’deki gibidir.

Tablo 3-2. Ölçeklerin geri dönüş oranı

Yönetici	Dağıtılan Ölçek Sayısı	Geri Dönen Ölçek Sayısı	Geri Dönen Ölçek Yüzdesi
Eğitim Müfettişi	31	31	%100
Okul Müdürü	34	34	%100
Okul Müdür Yardımcısı	51	51	%100
TOPLAM	116	116	%100

3.3. Veri Toplanma Yöntemi ve Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Coşkun (2010) tarafından geliştirilen “İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Ölçek Formu” kullanılmıştır. Coşkun (2010) tarafından ölçme aracını hazırlamak için 24 sınıf öğretmenine; “İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenleri Velilerle İletişim Kurmada Hangi Yolları Kullanmaktadır?” şeklinde açık uçlu soru sorularak görüşme yapılmıştır. Alınan cevaplar ve yapılan literatür taraması sonucu öğretmenlerin velilerle iletişim kurma yollarına ilişkin 11 boyut ve bu boyutlarda 76 davranış maddesi belirlenerek bir ölçek hazırlama taslağı oluşturulmuştur. Gerekli değişiklikler ve düzenlemeler yapıldıktan sonra uygun bir forma dönüştürülen ölçek 35 sınıf öğretmenine uygulanmış, istatistiksel analizleri yapılmıştır. Her bir davranış maddesine ilişkin sorulardan, yüzdesi düşük düzeyde olan bazı soru maddeleri ile uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda, ölçek hazırlama formundan çıkarılmıştır. Çıkarılan bu maddeler sonucunda toplam 8 boyut ve bu boyutlara ilişkin 47 davranış maddesinden oluşan “İlköğretim Okulu sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Ölçek Formu” oluşturulmuştur. Hazırlanan ölçek formu Likert tipi ölçme aracına dönüştürülerek faktör analizi yapılmak üzere 200 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Yine uzman görüşleri doğrultusunda Ek. 1’de oluşturulan 8 boyut ve bu boyutlara ilişkin 47 davranış maddesinden oluşan ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin pilot uygulamasında Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı ölçeğin bütününe ilişkin olarak 0,92 olarak bulunmuştur. Asıl uygulamada ise Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı ölçeğin bütününe ilişkin olarak 0,96 olarak bulunmuştur. Yapılan bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı gerçekleşme düzeyine ilişkin 0,96 ve önemseme düzeyine ilişkin ise 0,95 olarak belirlenmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçek; eğitim müfettişleri, ilköğretim okulu yöneticilerine uygulanmıştır. Uygulanan ölçeğin birinci bölümünde; eğitim müfettişleri, ilköğretim okulu yöneticilerine ait kişisel bilgilerine ilişkin sorular yer almaktadır. Ölçeğin ikinci bölümünde ise; eğitim müfettişleri, ilköğretim okul yöneticilerinin velilerle iletişim kurma yollarını ne düzeyde önemsedikleri ve bu yolların gerçekleştirilme düzeyine ilişkin 8 boyutta toplam 47 davranış maddesi bulunmaktadır.

Aşağıdaki Tablo 3-3’de araştırmada kullanılan ölçek formuna ilişkin boyutlar ve bu boyutlara ilişkin soru maddeleri ile güvenirlik katsayıları verilmiştir.

Tablo 3-3. Ölçek formu boyut, soru maddeleri ve güvenirlik katsayıları

BOYUTLAR	SORU MADDELERİ	Önemseme Cronbach's alpha α	Gerçekleşme Cronbach's alpha α
1. Boyut: Yüz Yüze Görüşme	1, 2, 3, 4	42	68
2. Boyut: Telefon – İnternet	5, 6, 7, 8, 9, 10	71	82
3. Boyut: Yazışma	11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26	85	85
4. Boyut: Veli Ziyaretleri	27, 28, 29	71	77
5. Boyut: Ev Ziyaretleri	30, 31, 32	90	96
6. Boyut: Veli Toplantıları	33, 34, 35, 36, 37	80	86
7. Boyut: Bilgilenme - Bilgilendirme	38, 39	86	88
8. Boyut: Sosyo – Kültürel Etkinlikler	40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47	89	89
Boyut Toplam		95	96
Genel Toplam		96	

Değerlendirmeler için her soru maddesinin karşısında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okulu müdürleri ve müdür yardımcılarının velilerle iletişim kurma yollarını önemseme düzeylerini belirlemek amacıyla Likert tipi 5’li derecelendirme seçeneği verilmiştir.

Önemseme düzeyleri (5) çok önemli, (4) önemli, (3) kısmen önemli, (2) önemli değil, (1) hiç önemli değil seçenekleri kullanılarak belirtilmiştir. Gerçekleşme düzeyi ise (5) her zaman, (4) çoğunlukla, (3) kısmen, (2) çok az, (1) hiçbir zaman seçenekleri kullanılarak belirtilmiştir. Önemseme ve gerçekleştirme düzeylerinin puan aralıkları Tablo 3-4’de verilmiştir.

Tablo 3-4. Önemseme ve gerçekleştirme düzeyi puan aralıkları

Önemseme Düzeyi	Puan Aralıkları	Gerçekleşme Düzeyi
Çok önemli	4.20 – 5.00	Her zaman
Önemli	3.40 – 4.19	Çoğunlukla
Kısmen önemli	2.60 – 3.39	Kısmen
Önemli değil	1.80 – 2.59	Çok az
Hiç önemli değil	1.00 – 1.79	Hiçbir zaman

3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Araştırmada gerekli verileri toplamak için, ölçek sahibi Coşkun (2010)'dan mail yoluyla ve Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Veri toplama aracı tüm okullarda ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nde bizzat araştırmacı tarafından elden uygulanıp toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okulu yöneticilerinin önemseme ve gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşlerini araştırmak için uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler SPSS for Windows 15.0 programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Araştırmanın birinci alt probleminde sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin önemseme ve gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla; aritmetik ortalama, standart sapma analizleri yapılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi için; sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okulu yöneticilerinin önemseme ve gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında farkı belirlemek amacıyla ise; tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde; sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri, ilköğretim okulu yöneticilerinin önemseme

ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında; yaş, cinsiyet, görev türü, öğrenim durumu, mesleki kıdem, yöneticilik kıdemi, kurumdaki görev süresi, iletişim ile ilgili kurs ve seminer sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla; t-testi, tek yönlü varyans analizi ve tukey testi yapılmıştır.

3.6. Araştırmanın Çalışma Evrenine Ait Kişisel Bilgiler

Bu başlık altında, ölçek uygulanan eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcısı), yaş, cinsiyet, görev türü, öğrenim durumu, mesleki kıdem, yöneticilik kıdemi, kurumdaki görev süresi ve iletişimle ilgili kurs ve seminer sayısı ile ilgili kişisel bilgiler yer almaktadır. Toplanan veriler frekans ve yüzde olarak tablolandırılmıştır.

Tablo 3-5. Eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerine ilişkin kişisel özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımları

Özellikler	Kategoriler	N	%
Cinsiyet	Kadın	10	8,6
	Erkek	106	91,4
Görev Türü	Okul Müdürü	34	29,3
	Okul Müdür Yardımcısı	51	44,0
	Eğitim Müfettiş	31	26,7
Yaş	31-40 Yaş	28	24,1
	41-50 Yaş	42	36,2
	51 ve Yukarısı	46	39,7
Öğrenim durumu	Eğitim Enstitüsü	16	13,8
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	12,9
	4 Yıllık Fakülte	71	61,2
	Yüksek Lisans	14	12,1
Mesleki Kıdem	7-9 Yıl Arası	7	6,0
	10-12 Yıl Arası	4	3,4
	13-15 Yıl Arası	14	12,1
	16 Yıl ve Yukarısı	91	78,4
Katıldıkları Kurs ve Seminer	HiçKatılmadım	19	16,4
	1-2 Arası	50	43,1
	3-4 Arası	30	25,9
	5-6 Arası	17	14,7
TOPLAM		116	100,0

Tablo 3-5'e bakıldığında okul yöneticileri (müdür ve müdür yardımcıları) ile eğitim müfettişlerinin cinsiyetlerine göre dağılımları, 10 (%8,6) kadın, 106 (%91,4) erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Kadın eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin sayısının az olduğu dikkat çekmektedir. Katılımcıların görev türlerine göre dağılımları

incelendiğinde, 34 (%29,3) okul müdürü, 51 (%44,0) okul müdür yardımcısı ve 31 (%26,7) si ise eğitim müfettişi olarak görev yapmaktadır. Katılımcıların yaşlarına göre dağılımları incelendiğinde; 28 (%24,1)'i 31-40 yaş arası, 42 (%36,2)'si 41-50 yaş arası ve 46 (%39,7)'si 51 ve yukarısı dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Öğrenim durumu değişkenine göre katılımcıların dağılımları, eğitim enstitüsü mezunu olan 16 (%13,8) 2-3 yıllık yüksekokul mezunu olan 15 (%12,9), 4 yıllık mezunu olan 71 (%61,2) ve yüksek lisans mezunu olan 14 (%12,1) katılımcı şeklindedir. Mesleki kıdem değişkenine göre, 7-9 yıl arası 7 (%6,0), 10-12 yıl arası 4 (%3,4), 13-15 yıl arası 14 (%12,1) ve 16 yıl ve yukarısı mesleki kıdeme sahip olan 91 (%78,4) katılımcı bulunmaktadır. Katıldıkları kurs ve seminer sayılarına göre dağılımları incelendiğinde, kurs ve seminere hiç katılmayan 19 (%16,4), 1-2 kez katılan 50 (%43,1), 3-4 kez katılan 30 (%25,9) ve 5-6 kez katılan 17 (%14,7) katılımcı bulunmaktadır. Genel itibari ile çalışmada yer alan okul yöneticileri ve eğitim müfettişi 116 (%100) katılımcıdır.

Tablo 3-6. Okul yöneticilerine ilişkin kişisel özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımları

Okul Yöneticilerinin Yöneticilik Kıdemi	3 Yıl ve Daha Az	18	15,5
	4-6 Yıl Arası	14	12,1
	7-9 Yıl Arası	10	8,6
	10-12 Yıl Arası	12	10,3
	13-15 Yıl Arası	8	6,9
	16 Yıl ve Yukarısı	23	19,8
Okul Yöneticilerin Yöneticilik Görev Süresi	1 Yıl ve Altı	32	27,6
	2-3 Yıl	22	19,0
	4-5 Yıl	8	6,9
	5 Yıl Dan Fazla	23	19,8
TOPLAM		85	100,00

Tablo 3-6.'da okul yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcılarının) dağılımları incelendiğinde; okul yöneticilerinin yöneticilik kıdemlerine göre dağılımları, 3 yıl ve daha az yöneticilik kıdemine sahip 18 (%15,5), 4-6 yıl arası 14 (%12,1), 7-9 yıl arası 10 (%8,6), 10-12 yıl arası 12 (%10,3), 13-15 arası 8 (%6,9) ve 16 yıl ve yukarısı yöneticilik kıdemine sahip 23 (%19,8) yönetici bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin yöneticilik görev sürelerine göre dağılımları incelendiğinde, 1 yıl ve altı 32 (%27,6), 2-3 yıl arası 22 (%19,0), 4-5 yıl arası 8 (%6,9) ve 5 yıldan fazla yöneticilik görev süresine sahip 23 (%19,8) yönetici bulunmaktadır. Genel itibari ile çalışmada müdür ve müdür yardımcılığı yapan okul yöneticisi 85 (%100) yönetici bulunmaktadır.

BÖLÜM IV

4. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, eğitim müfettişi, ilköğretim okulu yöneticilerinin “İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları ölçeği” aracılığı ile elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Araştırmanın alt problemlerinin sıralanışına uygun olarak verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar üzerinde durulmaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi ‘Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını;

- a) Önemseme
 - b) Gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?’ biçiminde ifade edilmiştir.
- a) Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-1’de gösterilmiştir.

Tablo 4-1. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait ortalama ve standart sapma değerleri

	Görev Türü	N	$\bar{X}$	S
Yüz yüze Görüşme	Okul Müdürü	34	4,00	,60
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,96	,61
	Müfettişler	31	4,01	,49
Telefon İnternet	Okul Müdürü	34	4,09	,41
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,97	,55
	Müfettişler	31	4,06	,43
Yazışma	Okul Müdürü	34	3,89	,48
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,68	,70
	Müfettişler	31	3,71	,53
Veli Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	3,83	,86
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,50	,91
	Müfettişler	31	3,45	,95
Ev Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	4,58	,53
	Okul Müdür Yardımcıları	51	4,18	,80
	Müfettişler	31	4,16	,70
Veli Toplantıları	Okul Müdürü	34	4,41	,47
	Okul Müdür Yardımcıları	51	4,27	,59
	Müfettişler	31	4,16	,46
Bilgilenme-Bilgilendirme	Okul Müdürü	34	4,08	,47
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,86	,59
	Müfettişler	31	3,85	,51
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Okul Müdürü	34	4,39	,44
	Okul Müdür Yardımcıları	51	4,00	,68
	Müfettişler	31	4,15	,43

Tablo 4-1’de eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin öğretmenlerin velilerle iletişimi önemseme düzeyleri ilişkin görüşleri incelendiğinde; “Yüz yüze görüşme” alt boyutunda önemseme düzeylerine yönelik algıları eğitim müfettişleri $\bar{X}=4,01$ ($S=,49$), okul müdürleri, $\bar{X}=4,00$ ($S=,60$), okul müdür yardımcıları ise $\bar{X}=3,91$ ($S=,61$) ortalama ile önemli gördüklerine ilişkin görüş bildirmişlerdir.

‘Telefon İnternet’ alt boyutunda; eğitim müfettişleri $\bar{X}=4,06$ ($S=,43$), okul müdürleri $\bar{X}=4,09$ ($S=,41$), okul müdür yardımcıları ise $\bar{X}=3,97$ ($S=,55$) ortalama ile telefon internet ile iletişim kurmayı önemli gördüklerini belirtmişlerdir.

‘Yazışma’ alt boyutunda; eğitim müfettişleri $\bar{X}=3,71$ ($S=,53$), okul müdürleri $\bar{X}=3,89$ ($S=,48$), Okul müdür yardımcıları $\bar{X}=3,68$ ($S=,70$) ortalama ile yazışma ile iletişim kurmayı önemli görmüşlerdir.

‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda önemseme düzeylerine ilişkin algıları eğitim müfettişlerinin $\bar{X}=3,45$ (S=,95), okul müdürlerinin $\bar{X}=3,83$ (S=,86), okul müdür yardımcılarının ise $\bar{X}=3,50$ (S=,91)’dir. Eğitim Müfettişleri ve okul yöneticilerinin veli ziyareti ile iletişim kurmayı önemli düzeyde algıladıkları söylenebilir.

‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda eğitim müfettişleri $\bar{X}=4,16$ (S=,70) ortalama ile ev ziyareti alt boyutunu önemli gördüklerine ilişkin görüş bildirmişlerdir. Okul müdürlerinin önemseme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=4,58$ (S=,86) ortalama ile ev ziyaretlerini çok önemli gördüklerine ilişkin görüş belirtmişlerdir. Okul müdür yardımcılarının önemseme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=4,18$ (S=,80) ortalama ile ev ziyareti ile iletişim kurmayı önemli gördükleri belirlenmiştir.

‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda eğitim müfettişlerin önemseme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=4,16$ (S=,46) ortalama ile veli toplantıları ile iletişim kurmayı önemli gördüklerine ilişkin görüş bildirmişlerdir. Okul müdürlerinin önemseme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=4,41$ (S=,47), okul müdür yardımcılarının önemseme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=4,27$ (S=,59) ortalama ile veli toplantıları ile iletişim kurmayı çok önemli düzeyde algıladıkları belirlenmiştir.

‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda önemseme düzeylerine yönelik algıları eğitim müfettişlerinin $\bar{X}=3,85$ (S=,51), okul müdürlerinin $\bar{X}=4,08$ (S=,47), okul müdür yardımcılarının $\bar{X}=3,86$ (S=,59) ortalama ile önemli gördüklerine ilişkin görüş belirtmişlerdir.

‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda önemseme düzeylerine yönelik algıları eğitim müfettişleri $\bar{X}=4,15$ (S=,43) ortalama ile önemli, okul müdürlerinin önemseme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=4,39$ (S=,44) ortalama ile çok önemli, okul müdür yardımcılarını ise $\bar{X}=4,00$ (S=,68) ortalama ile sosyo kültürel etkinlikler alt boyutunu önemli gördüklerine ilişkin görüş bildirmişlerdir.

Okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını önemseme düzeyine ilişkin algıları her boyutta eğitim müfettişleri algılarından daha yüksek çıktığı söylenebilir.

b) Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını gerçekleştirme düzeylerine yönelik algılarına ilişkin bulgular Tablo 4-2’de gösterilmiştir.

Tablo 4-2. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait ortalama ve standart sapma değerleri

	Görev Türü	N	$\bar{X}$	S
Yüz yüze Görüşme	Okul Müdürü	34	3,38	,71
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,34	,66
	Müfettişler	31	2,75	,64
Telefon İnternet	Okul Müdürü	34	3,58	,70
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,48	,59
	Müfettişler	31	2,84	,73
Yazışma	Okul Müdürü	34	3,25	,59
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,18	,68
	Müfettişler	31	2,52	,59
Veli Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	3,50	1,00
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,33	,83
	Müfettişler	31	2,76	,77
Ev Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	3,82	,79
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,49	,73
	Müfettişler	31	3,04	,81
Veli Toplantıları	Okul Müdürü	34	4,09	,48
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,83	,69
	Müfettişler	31	3,07	,62
Bilgilendirme-Bilgilendirme	Okul Müdürü	34	3,51	,65
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,20	,62
	Müfettişler	31	2,52	,74
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Okul Müdürü	34	3,69	,77
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,39	,72
	Müfettişler	31	2,89	,52

Tablo 4-2’de eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz yüze görüşme’ alt boyutunda eğitim müfettişleri $\bar{X}=2,75$ (S=,64), okul müdürleri $\bar{X}=3,38$ (S=,71), okul müdür yardımcıları $\bar{X}=3,34$ (S=,66) ortalama ile kısmen gerçekleştiğine ilişkin görüş bildirmişlerdir.

‘Telefon- İnternet’ alt boyutunda gerçekleştirme düzeylerine yönelik algıları eğitim müfettişlerin $\bar{X}=2,84$ (S=,73) ortalama ile kısmen gerçekleştiğini ilişkin görüş

belirtmişlerdir. Okul müdürleri $\bar{X}=3,58$ ($S=,70$) ortalama ile telefon internet ile görüşmeyi çoğunlukla gerçekleştirdiğini düşünmektedir. Okul müdür yardımcıları ise $\bar{X}=3,34$ ($S=,66$) ortalama ile telefon internet ile görüşmenin kısmen gerçekleştirildiğini düşündükleri söylenebilir.

‘Yazışma’ alt boyutunda eğitim müfettişlerin gerçekleşme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=2,52$ ($S=,59$) ortalama ile çok az, okul müdürleri $\bar{X}=3,25$ ($S=,59$) ortalama ile kısmen, okul müdür yardımcıları ise $\bar{X}=3,18$ ($S=,68$) ortalama ile sınıf öğretmenlerinin yazışma ile görüşmeyi kısmen gerçekleştirdiklerine ilişkin görüş bildirmişlerdir.

‘Veli Ziyareti’ alt boyutunda eğitim müfettişleri $\bar{X}=2,76$ ($S=,77$) ortalama ile sınıf öğretmenlerinin veli ziyareti ile görüşmeyi kısmen gerçekleştirdiklerine ilişkin görüş bildirmişlerdir. Okul müdürlerinin gerçekleşme düzeylerine yönelik algıları $\bar{X}=3,50$ ($S=1,00$) ortalama ile çoğunlukla, okul müdür yardımcıları ise $\bar{X}=3,33$ ($S=,83$) ortalama ile sınıf öğretmenlerinin veli ziyareti ile görüşmeyi kısmen gerçekleştirdiklerini düşünmektedir.

‘Ev Ziyareti’ alt boyutunda eğitim müfettişleri $\bar{X}=3,04$ ($S=,81$) ortalama ile kısmen, okul müdürleri $\bar{X}=3,82$ ($S=,89$) ortalama ile çoğunlukla, okul müdür yardımcıları $\bar{X}=3,49$ ($S=,73$) ortalama ile sınıf öğretmenlerinin ev ziyareti ile görüşmeyi kısmen gerçekleştirdiğine ilişkin görüş belirtmişlerdir.

‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda eğitim müfettişleri $\bar{X}=2,76$ ($S=,77$) ortalama ile kısmen, okul müdürleri $\bar{X}=3,50$ ($S=1,00$) ortalama çoğunlukla, okul müdür yardımcıları $\bar{X}=3,33$ ($S=,83$) ortalama ile sınıf öğretmenlerinin veli ziyareti ile görüşmeyi kısmen gerçekleştirdiğini düşünmektedir.

‘Bilgilenme-bilgilendirme’ alt boyutunda eğitim müfettişleri $\bar{X}=2,52$ ($S=,74$) ortalama çok az, okul müdürleri $\bar{X}=3,51$ ($S=,65$) ortalama ile çoğunlukla, okul müdür

yardımcıları $\bar{X}=3,20$ ($S=,62$) ortalama ile sınıf öğretmenlerinin bilgilenme-bilgilendirme ile görüşmeyi kısmen gerçekleştirdiklerini düşündükleri söylenebilir.

‘Sosyo-Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda eğitim müfettişleri $\bar{X}=2,89$ ($S=,52$) ortalama ile kısmen, okul müdürleri $\bar{X}=3,69$ ($S=,77$) ortalama ile çoğunlukla, okul müdür yardımcısı $\bar{X}=3,39$ ($S=,72$) ortalama ile sınıf öğretmenlerinin sosyo-kültürel etkinlikler ile görüşmeyi kısmen gerçekleştirdiklerini belirtmektedir.

Tablo 4-3. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ait genel ortalama değerleri

Görev Türü	N	Önemseme Düzeyi $\bar{X}$	Gerçekleşme Düzeyi $\bar{X}$
Eğitim Müfettişi	31	3,94	2,79
Okul Müdürü	34	4,15	3,60
Okul Müdür Yardımcısı	51	3,92	3,40
GENEL TOPLAM	116	4,00	3,26

Tablo 4-3’te eğitim müfettişleri $\bar{X}=3,94$, okul müdürleri $\bar{X}=4,15$, okul müdür yardımcısı ise $\bar{X}=3,92$ ortalama ile sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını ‘önemli’ bulmuşlardır. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticileri, sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını tüm boyutların toplam ortalamasında $\bar{X}=4,00$ ile ‘önemli’ bulduklarını ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri incelendiğinde; eğitim müfettişlerinin tüm boyutlar ortalaması $\bar{X}=2,79$ ortalama ile ‘kısmen’, okul müdürleri $\bar{X}=3,60$, okul müdür yardımcısı ise $\bar{X}=3,40$ ortalama ile ‘çoğunlukla’ gerçekleştiği görüşündedirler. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticileri, sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını tüm boyutların toplam ortalamasında $\bar{X}=3,26$ ile ‘kısmen’ düzeyde gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticileri, sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını; ‘önemli’ düzeyde önemserken, ‘kısmen’ düzeyde gerçekleştiği algısındadırlar.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi ‘Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin bu iletişim yollarını;

a) Önemseme

b) Gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasında fark var mıdır?’

şeklinde ifade edilmiştir.

a) Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri arasındaki farka ait bulgular Tablo 4-4’de gösterilmiştir.

Tablo 4-4’de eğitim müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=10$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=78$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=1,35$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=1,82$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=1,89$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda ise $F_{(2-113)}=2,09$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 4-4. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeyine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığa ait Anova sonuçları

		N	Ortalama	S	F	p	Anlamlı Fark (Post Hoc)
Yüz yüze Görüşme	Okul Müdürü	34	4,0000	,59987	,101	,904	
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,9559	,60561			
	Müfettişler	31	4,0081	,49364			
Telefon İnternet	Okul Müdürü	34	4,0931	,40864	,782	,460	
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,9673	,54774			
	Müfettişler	31	4,0591	,43365			
Yazışma	Okul Müdürü	34	3,8882	,47785	1,351	,263	
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,6765	,70074			
	Müfettişler	31	3,7129	,52836			
Veli Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	3,8333	,85772	1,822	,166	
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,5033	,91012			
	Müfettişler	31	3,4516	,94887			
Ev Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	4,5784	,52742	3,97	,022	1-2, 1-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	4,1830	,80087			
	Müfettişler	31	4,1613	,69852			
Veli Toplantıları	Okul Müdürü	34	4,4059	,46836	1,890	,156	
	Okul Müdür Yardımcıları	51	4,2667	,58606			
	Müfettişler	31	4,1548	,46392			
Bilgilendirme-Bilgilendirme	Okul Müdürü	34	4,0772	,46772	2,09	,129	
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,8578	,58631			
	Müfettişler	31	3,8508	,50664			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Okul Müdürü	34	4,3934	,44074	5,03	,008	1-2
	Okul Müdür Yardımcıları	51	4,0025	,68030			
	Müfettişler	31	4,1452	,42951			

*p<,05 Kategoriler= “Okul Müdürü=1”, “Okul Müdür Yardımcıları=2”, “Müfettiş=3”

‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=3,97$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı fark; ‘Okul Müdürlerinin’ ($\bar{X}=4,58$) önemseme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamalarının, ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ ($\bar{X}=4,18$) ve ‘Eğitim Müfettişlerinin’ ($\bar{X}=4,16$) önemseme düzeyleri hakkındaki görüşlerine ait ortalamadan büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen eğitim müfettişlerinin önemseme düzeyleri ilköğretim okul yöneticilerine göre daha düşüktür.

‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda eğitim müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=5,03$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu anlamlı fark; “Okul Müdürlerinin” önemseme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin ($\bar{X}=4,39$), “Okul Müdür Yardımcılarının” önemseme düzeyleri hakkındaki görüşlerinden ($\bar{X}=4,0$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

Eğitim müfettişlerinin algı düzeyleri sosyo- kültürel alt boyutunda, ev ziyaretleri alt boyutunda olduğu gibi okul yöneticilerine göre daha düşüktür.

‘Ev Ziyaretleri’ ve ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutlarında anlamlı farkın nedeni olarak; bu boyutlarda eğitim müfettişlerinin önemseme düzeyine ilişkin görüş puanlarının okul yöneticilerine göre düşük çıkmasından kaynaklandığı söylenebilir.

b) Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını gerçekleştirme düzeylerine yönelik görüşleri arasında farka ilişkin bulgular Tablo 4-5’de gösterilmiştir.

Tablo 4-5. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığa ilişkin Anova sonuçları

		N	Ortalama	S	F	p	Anlamlı Fark
Yüz yüze Görüşme	Okul Müdürü	34	3,3750	,70510	9,25	,000	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,3382	,66110			
	Müfettişler	31	2,7500	,64226			
Telefon İnternet	Okul Müdürü	34	3,5833	,70023	12,34	,000	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,4771	,58597			
	Müfettişler	31	2,8387	,72837			
Yazışma	Okul Müdürü	34	3,2529	,59403	13,91	,000	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,1824	,67756			
	Müfettişler	31	2,5161	,58657			
Veli Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	3,5000	,99578	6,48	,002	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,3268	,82863			
	Müfettişler	31	2,7634	,76591			
Ev Ziyaretleri	Okul Müdürü	34	3,8235	,79237	8,37	,000	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,4902	,73137			
	Müfettişler	31	3,0430	,80619			
Veli Toplantıları	Okul Müdürü	34	4,0882	,48038	23,97	,000	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,8275	,69169			
	Müfettişler	31	3,0710	,61655			
Bilgilendirme- Bilgilendirme	Okul Müdürü	34	3,5074	,65347	18,67	,000	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,1985	,61956			
	Müfettişler	31	2,5242	,73840			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Okul Müdürü	34	3,6875	,76824	11,08	,000	1-3, 2-3
	Okul Müdür Yardımcıları	51	3,3922	,72112			
	Müfettişler	31	2,8911	,51715			

*p<,05 Kategoriler= “Okul Müdürü=1”, “Okul Müdür Yardımcıları=2”, “Müfettiş=3”

Tablo 4-5’te eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerin gerçekleştirme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=9,25$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu anlamlı fark; ‘Okul Müdürlerinin’

($\bar{X}=3,38$) ve ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ gerçekleşme düzeyleri hakkında görüşleri ortalamasının ($\bar{X}=3,34$) ‘Eğitim Müfettişlerinin’ gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüş ortalamasından ($\bar{X}=2,75$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda eğitim müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=12,34$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir. Bu farkın sebebi ‘Okul Müdürlerinin’ ($\bar{X}=3,58$) ve ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin ($\bar{X}=3,48$) ‘Eğitim Müfettişlerinin’ gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasından ($\bar{X}=2,84$) yüksek çıkmasıdır.

‘Yazışma’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=13,91$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir. Bunun nedeni; ‘Okul Müdürlerinin’ ($\bar{X}=3,38$) ve ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ ($\bar{X}=3,34$) gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasının ‘Eğitim Müfettişlerinin’ gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin ortalamasından ($\bar{X}=2,75$) daha yüksek çıkmış olmasıdır.

‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=6,48$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir. Bu durum; ‘Okul Müdürlerinin’ ($\bar{X}=3,50$) ve ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ ($\bar{X}=3,33$) gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalama değerlerinin ‘Eğitim Müfettişlerinin’ ($\bar{X}=2,76$) gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasından büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=8,37$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir. Bu anlamlı farkın nedeni; “Okul Müdürlerinin” ($\bar{X}=3,82$) ve “Okul Müdür Yardımcılarının” gerçekleşme düzeyleri hakkındaki

görüşleri ortalamasının ($\bar{X}=3,49$), “Müfettişlerin” gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasından ($\bar{X}=3,04$) yüksek olmasıdır.

‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=23,97$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bunun nedeni; ‘Okul Müdürlerinin’ ($\bar{X}=4,89$) ve ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ ($\bar{X}=3,83$) gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalama değerlerinin ‘Eğitim Müfettişlerinin’ ($\bar{X}=3,07$) gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasından büyük olmasıdır.

‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda eğitim müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=18,67$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı fark; ‘Okul Müdürlerinin’ ($\bar{X}=3,51$) ve ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ ($\bar{X}=3,20$), gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasının ‘Eğitim Müfettişlerinin’ ($\bar{X}=2,52$) gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasından büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ait görüşleri arasında $F_{(2-113)}=11,08$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı fark; ‘Okul Müdürlerinin’ ($\bar{X}=3,69$) ve ‘Okul Müdür Yardımcılarının’ ($\bar{X}=3,39$), gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalama değerlerinin ‘Eğitim Müfettişlerinin’ ($\bar{X}=2,89$) gerçekleşme düzeyleri hakkındaki görüşleri ortalamasından yüksek olmasıdır.

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim yollarını kullanımı hakkında gerçekleşme düzeyine ilişkin eğitim müfettişlerinin algıları her boyutta okul yöneticileri algılarından daha düşük olduğu söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi ‘Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme ve gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasında;

- a) Yaş,
- b) Cinsiyet,
- c) Öğrenim durumu,
- d) Mesleki kıdem,
- e) Yöneticilik kıdemi,
- f) Eğitim müfettişliği kıdemi
- g) Kurumdaki görev süresi
- h) İletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir fark var mıdır?’ biçiminde ifade edilmiştir.

- a) Yaş;

Yaş değişkenine göre; eğitim müfettişi, okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-6’da gösterilmiştir.

Tablo 4-6’da eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait yaş değişkenine ilişkin, görüşleri arasındaki farklar incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,46$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=1,67$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,45$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=1,97$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,58$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,80$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda ise $F_{(2-113)}=1,96$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 4-6. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Yaş	N	Ortalama	S	F	p	Anlamlı Fark
Yüz yüze Görüşme	31-40 Yaş	28	3,9018	,53722	,46	,635	
	41-50 Yaş	42	4,0357	,59102			
	51 ve Üzeri	46	3,9837	,58071			
Telefon İnternet	31-40 Yaş	28	3,8929	,43322	1,67	,194	
	41-50 Yaş	42	4,1032	,49105			
	51 ve Üzeri	46	4,0435	,48994			
Yazışma	31-40 Yaş	28	3,5357	,63258	3,43	,036*	2-3
	41-50 Yaş	42	3,9095	,49229			
	51 ve Üzeri	46	3,7304	,63801			
Veli Ziyaretleri	31-40 Yaş	28	3,5595	,93427	,45	,636	
	41-50 Yaş	42	3,6905	,86920			
	51 ve Üzeri	46	3,5072	,94735			
Ev Ziyaretleri	31-40 Yaş	28	4,4762	,58393	1,97	,144	
	41-50 Yaş	42	4,3333	,57969			
	51 ve Üzeri	46	4,1449	,87954			
Veli Toplantıları	31-40 Yaş	28	4,2857	,58482	,58	,563	
	41-50 Yaş	42	4,3381	,54904			
	51 ve Üzeri	46	4,2174	,47108			
Bilgilenme-Bilgilendirme	31-40 Yaş	28	3,8438	,60249	,80	,454	
	41-50 Yaş	42	4,0000	,56512			
	51 ve Üzeri	46	3,8940	,46990			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	31-40 Yaş	28	3,9777	,77284	1,96	,146	
	41-50 Yaş	42	4,2500	,54381			
	51 ve Üzeri	46	4,1766	,43905			

*p<,05 Yaş Kategorileri: “21-30 yaş=1”, “31-40 yaş=2”, “41-50 yaş=3”, “51 ve üzeri yaş=4”

‘Yazışma’ alt boyutunda ise eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeyleri ait yaşlarına ilişkin görüşleri arasında $F_{(2-113)}=3,43$, $p<,05$ ’e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı fark; ‘31-40’ yaşında olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait görüşleri ortalamasının ($\bar{X}=3,89$), ‘41-50’ yaşında olan yöneticilerin önemseme düzeylerine ait görüşleri ortalamasından ($\bar{X}=3,91$) küçük olmasından kaynaklanmıştır.

Yaş değişkenine göre; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-7’de gösterilmiştir.

Tablo 4-7. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Yaş	N	Ortalama	S	F	p
Yüz yüze Görüşme	31-40 Yaş	28	3,3214	,58475	,62	,539
	41-50 Yaş	42	3,1667	,78606		
	51 ve Üzeri	46	3,1359	,72592		
Telefon İnternet	31-40 Yaş	28	3,3750	,60964	,93	,399
	41-50 Yaş	42	3,4325	,77570		
	51 ve Üzeri	46	3,2283	,73565		
Yazışma	31-40 Yaş	28	2,9607	,58204	1,19	,308
	41-50 Yaş	42	3,1571	,81335		
	51 ve Üzeri	46	2,9435	,64210		
Veli Ziyaretleri	31-40 Yaş	28	3,3571	,70815	,42	,660
	41-50 Yaş	42	3,2143	1,04589		
	51 ve Üzeri	46	3,1594	,88538		
Ev Ziyaretleri	31-40 Yaş	28	3,5714	,73623	1,70	,188
	41-50 Yaş	42	3,5873	,91007		
	51 ve Üzeri	46	3,2971	,76086		
Veli Toplantıları	31-40 Yaş	28	3,8143	,60352	2,26	,109
	41-50 Yaş	42	3,8190	,78001		
	51 ve Üzeri	46	3,5261	,73073		
Bilgilenme-Bilgilendirme	31-40 Yaş	28	3,1830	,57583	,46	,635
	41-50 Yaş	42	3,1488	,80596		
	51 ve Üzeri	46	3,0272	,81561		
Sosyo Kültürel Etkinlikler	31-40 Yaş	28	3,2143	,73272	,58	,563
	41-50 Yaş	42	3,4018	,78745		
	51 ve Üzeri	46	3,3723	,72144		

Tablo 4-7’de eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait yaş değişkenine ilişkin, görüşleri arasındaki farklar incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,62$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,93$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=1,19$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,42$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=1,70$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=2,26$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,46$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda $F_{(2-113)}=,58$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

b) Cinsiyet;

Cinsiyet değişkenine göre; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-8’de gösterilmiştir.

Tablo 4-8. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılıklarına ait t-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Yüz yüze Görüşme	Kadın	10	4,03	,56	,24	114	,808
	Erkek	106	3,98	,58			
Telefon İnternet	Kadın	10	4,02	,27	-,08	114	,934
	Erkek	106	4,03	,50			
Yazışım	Kadın	10	3,96	,37	1,17	114	,245
	Erkek	106	3,73	,62			
Veli Ziyaretleri	Kadın	10	3,33	1,24	-,92	114	,361
	Erkek	106	3,61	,88			
Ev Ziyaretler	Kadın	10	4,30	,64	,03	114	,975
	Erkek	106	4,29	,73			
Veli Toplantılar	Kadın	10	4,64	,47	2,32	114	,022*
	Erkek	106	4,24	,52			
Bilgilenme-Bilgilendirme	Kadın	10	4,08	,56	,95	114	,344
	Erkek	106	3,91	,54			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Kadın	10	4,46	,44	1,78	114	,078
	Erkek	106	4,13	,58			

*p<,05

Tablo 4-8’de eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait cinsiyet değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $t_{(114)}=,24$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $t_{(114)}=,08$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $t_{(114)}=1,17$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $t_{(114)}=,92$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda $t_{(114)}=,03$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $t_{(114)}=,95$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlik’ alt boyutunda $t_{(114)}=1,78$, $p>,05$ ’e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait cinsiyet değişkenine ilişkin görüşleri arasında $t_{(114)}=2,32$, $p<,05$ ’e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı fark; kadın yöneticilerin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri ortalamasının ($\bar{X}=4,64$), erkek yöneticilerin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri ortalamasından ($\bar{X}=4,24$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Cinsiyet değişkenine göre; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-9’da belirtilmiştir.

Tablo 4-9. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılıklarına ait t-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Yüz yüze Görüşme	Kadın	10	3,30	,65	,50	114	,619
	Erkek	106	3,18	,72			
Telefon İnternet	Kadın	10	3,25	,50	-,40	114	,690
	Erkek	106	3,35	,74			
Yazışma	Kadın	10	3,09	,59	,31	114	,759
	Erkek	106	3,02	,71			
Veli Ziyaretleri	Kadın	10	3,33	,79	,39	114	,700
	Erkek	106	3,22	,92			
Ev Ziyaretleri	Kadın	10	3,57	,89	,40	114	,693
	Erkek	106	3,46	,81			
Veli Toplantıları	Kadın	10	4,10	,34	1,83	114	,071
	Erkek	106	3,66	,75			
Bilgilenme-Bilgilendirme	Kadın	10	3,16	,72	,23	114	,816
	Erkek	106	3,10	,76			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Kadın	10	3,70	,69	1,59	114	,116
	Erkek	106	3,31	,75			

Tablo 4-9’da eğitim müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait cinsiyet değişkenine ilişkin, görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $t_{(114)}=,50$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $t_{(114)}=,40$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $t_{(114)}=,31$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $t_{(114)}=,39$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda $t_{(114)}=,40$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $t_{(114)}=1,83$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $t_{(114)}=,23$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlik’ alt boyutunda $t_{(114)}=1,59$, $p>,05$ ’e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

c) Öğrenim durumu;

Öğrenim durumu değişkenine göre; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-10’da belirtilmiştir.

Tablo 4-10. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri öğrenim durumu değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Öğrenim Durumu	N	$\bar{X}$	S	F	p	Anlamlı Fark
Yüz yüze Görüşme	Eğitim Enstitüsü	16	3,8281	,61046	2,18	,094	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	4,2667	,53005			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,9296	,56408			
	Yüksek Lisans	14	4,1250	,53484			
Telefon İnternet	Eğitim Enstitüsü	16	3,8021	,55183	1,73	,166	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	4,1333	,41404			
	4 Yıllık Fakülte	71	4,0352	,46455			
	Yüksek Lisans	14	4,1429	,50152			
Yazışma	Eğitim Enstitüsü	16	3,7500	,73666	,84	,476	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,8800	,57346			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,6873	,59424			
	Yüksek Lisans	14	3,9143	,48494			
Veli Ziyaretleri	Eğitim Enstitüsü	16	3,6250	,72903	2,92	,037*	3-4
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	4,0444	,89856			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,4131	,94359			
	Yüksek Lisans	14	3,9286	,74166			
Ev Ziyaretleri	Eğitim Enstitüsü	16	4,2292	,98672	,30	,825	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	4,4444	,61291			
	4 Yıllık Fakülte	71	4,2676	,69607			
	Yüksek Lisans	14	4,3333	,65372			
Veli Toplantıları	Eğitim Enstitüsü	16	4,2125	,41613	,75	,524	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	4,3733	,62274			
	4 Yıllık Fakülte	71	4,3042	,53544			
	Yüksek Lisans	14	4,1143	,49436			
Bilgilenme-Bilgilendirme	Eğitim Enstitüsü	16	3,9453	,31612	,40	,754	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	4,0417	,60810			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,8820	,56651			
	Yüksek Lisans	14	3,9554	,54067			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Eğitim Enstitüsü	16	4,1875	,40569	,40	,752	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	4,2917	,58376			
	4 Yıllık Fakülte	71	4,1162	,62261			
	Yüksek Lisans	14	4,1696	,51330			

*p<,05 Öğrenim Durumu Kategoriler; “Öğretmen Okulu=1”, “Eğitim Enstitüsü=2”, “2-3 Yıllık Yüksek Okul=3”, “4 Yıllık Fakülte=4”, “Yüksek Lisans=5”, “Doktora=6”

Tablo 4-10’da eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ait öğrenim durumlarına göre görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=2,18$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=1,73$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,84$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyareti’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,30$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,75$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,40$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,40$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

“Veli Ziyaretleri” alt boyutunda ise eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeyleri ait öğrenim durumlarına ilişkin, görüşleri arasında $F_{(3-112)}=2,92$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; “2-3 yıllık okul” öğrenimine sahip olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerinin ($\bar{X}=4,04$), “4 yıllık” öğrenime sahip olan eğitim müfettişi ve okul yöneticileri önemseme düzeylerinden ($\bar{X}=3,41$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

Öğrenim durumu değişkenine göre; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-11’de gösterilmiştir.

Tablo 4-11. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri öğrenim durumu değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Öğrenim Durumu	N	$\bar{X}$	S	F	p	Anlamlı Fark
Yüz yüze Görüşme	Eğitim Enstitüsü	16	3,3438	,67004	2,18	,094	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,5667	,70373			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,0915	,70993			
	Yüksek Lisans	14	3,1250	,71891			
Telefon İnternet	Eğitim Enstitüsü	16	3,5521	,69314	1,50	,219	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,5333	,70767			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,2277	,75184			
	Yüksek Lisans	14	3,4405	,54931			
Yazışma	Eğitim Enstitüsü	16	3,4062	,56741	2,93	,037*	2-4
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,1933	,37506			
	4 Yıllık Fakülte	71	2,8915	,77547			
	Yüksek Lisans	14	3,0857	,48176			
Veli Ziyaretleri	Eğitim Enstitüsü	16	3,4167	,89856	2,96	,035*	3-4
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,7556	,67220			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,0563	,96113			
	Yüksek Lisans	14	3,3095	,57682			
Ev Ziyaretleri	Eğitim Enstitüsü	16	3,6875	,85608	,54	,658	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,5333	,60159			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,4085	,85486			
	Yüksek Lisans	14	3,4524	,81237			
Veli Toplantıları	Eğitim Enstitüsü	16	4,0500	,40988	1,58	,199	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,7600	,71793			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,6254	,82249			
	Yüksek Lisans	14	3,6286	,34957			
Bilgilenme-Bilgilendirme	Eğitim Enstitüsü	16	3,5156	,49555	2,71	,049*	2-4
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,3250	,61201			
	4 Yıllık Fakülte	71	2,9947	,81570			
	Yüksek Lisans	14	2,9911	,68371			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Eğitim Enstitüsü	16	3,7188	,67315	1,96	,125	
	2-3 Yıllık Yüksekokul	15	3,4667	,72189			
	4 Yıllık Fakülte	71	3,2482	,76137			
	Yüksek Lisans	14	3,2768	,68672			

* $p<,05$ Öğrenim Durumu Kategoriler; “Öğretmen Okulu=1”, “Eğitim Enstitüsü=2”, “2-3 Yıllık Yüksek Okul=3”, “4 Yıllık Fakülte=4”, “Yüksek Lisans=5”, “Doktora=6”

Tablo 4-11’de eğitim müfettişlerinin, okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait öğrenim durumlarına göre görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda gerçekleştirme düzeylerine ait öğrenim durumlarına ilişkin görüşleri arasında $F_{(3-112)}=2,18$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=1,50$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyareti’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,54$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=1,58$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=1,96$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

‘Yazışma’ alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait öğrenim durumlarına ilişkin görüşleri arasında $F_{(3-112)}=2,93$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; ‘Eğitim Enstitüsü’ mezunu olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeyleri ortalamalarının ($\bar{X}=3,42$), ‘4 yıllık fakülte mezunu’ olan eğitim müfettişi ve okul yöneticileri gerçekleştirme düzeyleri ortalama değerlerinden ($\bar{X}=2,89$) daha yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır.

‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait öğrenim durumlarına ilişkin görüşleri arasında $F_{(3-112)}=2,96$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu farklılığın sebebi; ‘2-3 yıllık’ okul öğrenimine sahip olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin önemseme düzeyleri ortalamalarının ($\bar{X}=3,76$), ‘4 yıllık’ öğrenime sahip olan eğitim müfettişi ve okul yöneticileri önemseme düzeyleri ortalamalarından ($\bar{X}=3,06$) yüksek çıkmasıdır.

‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda ise eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait öğrenim durumlarına ilişkin görüşleri arasında $F_{(3-112)}=2,71$, $p<,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılık; ‘Eğitim Enstitüsü’ mezunu olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeyleri ortalama değerlerinin ($\bar{X}=3,52$), ‘4 yıllık fakülte’ mezunu olan eğitim müfettişi ve okul yöneticileri gerçekleştirme düzeyleri ortalama değerlerinden ($\bar{X}=3,00$) daha yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır.

d) Mesleki kıdem;

Mesleki kıdem değişkenine göre; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-12’de ifade edilmiştir.

Tablo 4-12. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}$	S	F	p
Yüz yüze Görüşme	7-9 Yıl	7	3,9286	,49401	,13	,942
	10-12 Yıl	4	4,0625	,42696		
	13-15 Yıl	14	3,9107	,54249		
	16 yıl ve Üstü	91	3,9945	,59275		
Telefon İnternet	7-9 Yıl	7	3,9762	,31074	,11	,954
	10-12 Yıl	4	3,9167	,16667		
	13-15 Yıl	14	4,0476	,56775		
	16 yıl ve Üstü	91	4,0348	,48972		
Yazışma	7-9 Yıl	7	3,5286	,37733	,59	,621
	10-12 Yıl	4	3,5000	,33665		
	13-15 Yıl	14	3,7857	,80082		
	16 yıl ve Üstü	91	3,7703	,58925		
Veli Ziyaretleri	7-9 Yıl	7	3,6190	,29991	,08	,970
	10-12 Yıl	4	3,5000	,43033		
	13-15 Yıl	14	3,6905	,94701		
	16 yıl ve Üstü	91	3,5714	,95876		
Ev Ziyaretleri	7-9 Yıl	7	4,1905	,69007	,59	,622
	10-12 Yıl	4	4,7500	,50000		
	13-15 Yıl	14	4,3095	,56181		
	16 yıl ve Üstü	91	4,2784	,75402		
Veli Toplantıları	7-9 Yıl	7	4,3714	,49570	,12	,951
	10-12 Yıl	4	4,2000	,48990		
	13-15 Yıl	14	4,3000	,62634		
	16 yıl ve Üstü	91	4,2703	,52185		
Bilgilenme-Bilgilendirme	7-9 Yıl	7	3,8036	,47246	,25	,862
	10-12 Yıl	4	3,8750	,36799		
	13-15 Yıl	14	3,8482	,63960		
	16 yıl ve Üstü	91	3,9423	,53758		
Sosyo Kültürel Etkinlikler	7-9 Yıl	7	3,9107	,64434	1,14	,336
	10-12 Yıl	4	4,1875	,29756		
	13-15 Yıl	14	3,9643	,78512		
	16 yıl ve Üstü	91	4,2019	,54063		

Tablo 4-12’de eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin, mesleki kıdem değişkenine ait görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt $F_{(3-112)}=,13$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,11$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,59$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,08$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyareti’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,59$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,12$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-

Bilgilendirme’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,25$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt $F_{(3-112)}=1,14$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Mesleki kıdem değişkenine göre; eğitim müfettişi, okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-13’de belirtilmiştir.

Tablo 4-13. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}$	S	F	p
Yüz yüze Görüşme	7-9 Yıl	7	3,2857	,36596	,16	,922
	10-12 Yıl	4	3,3125	1,08733		
	13-15 Yıl	14	3,2679	,37293		
	16 yıl ve Üstü	91	3,1676	,76381		
Telefon İnternet	7-9 Yıl	7	3,5952	,61507	,56	,644
	10-12 Yıl	4	3,5000	,43033		
	13-15 Yıl	14	3,4405	,56843		
	16 yıl ve Üstü	91	3,2949	,76096		
Yazışma	7-9 Yıl	7	2,9714	,35923	,42	,741
	10-12 Yıl	4	2,9000	,90554		
	13-15 Yıl	14	3,2143	,61626		
	16 yıl ve Üstü	91	3,0055	,72409		
Veli Ziyaretleri	7-9 Yıl	7	3,7619	,41786	,94	,426
	10-12 Yıl	4	3,0833	,91793		
	13-15 Yıl	14	3,2857	,87566		
	16 yıl ve Üstü	91	3,1832	,93395		
Ev Ziyaretleri	7-9 Yıl	7	3,7619	,65868	,48	,697
	10-12 Yıl	4	3,5833	,50000		
	13-15 Yıl	14	3,5714	,76715		
	16 yıl ve Üstü	91	3,4249	,84921		
Veli Toplantıları	7-9 Yıl	7	4,0571	,63994	1,52	,213
	10-12 Yıl	4	3,5000	,73937		
	13-15 Yıl	14	3,9714	,44277		
	16 yıl ve Üstü	91	3,6418	,76100		
Bilgilenme-Bilgilendirme	7-9 Yıl	7	3,3393	,70236	,24	,869
	10-12 Yıl	4	3,0938	,42543		
	13-15 Yıl	14	3,1339	,49143		
	16 yıl ve Üstü	91	3,0879	,80956		
Sosyo Kültürel Etkinlikler	7-9 Yıl	7	3,1964	,58567	,56	,640
	10-12 Yıl	4	3,3438	,56250		
	13-15 Yıl	14	3,1339	,74753		
	16 yıl ve Üstü	91	3,3887	,76568		

Tablo 4-13’e göre eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ait mesleki kıdem değişkenine göre görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,16$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,56$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,42$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,94$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyareti’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,48$, $p>,05$ ’e göre, ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,56$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,24$, $p>,05$ ’e göre, ‘Mesleki Kıdem’ alt boyutunda $F_{(3-112)}=,14$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

$_{112})=,48$, $p>,05$ 'e göre, 'Veli Toplantıları' alt boyutunda $F_{(3-112)}=1,52$, $p>,05$ 'e göre, 'Bilgilenme-Bilgilendirme' alt boyutunda $F_{(3-112)}=,24$, $p>,05$ 'e göre, 'Sosyo Kültürel Etkinlikler' alt boyutunda $F_{(3-112)}=,56$, $p>,05$ 'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

e) Yöneticilik kıdemi,

Yöneticilik kıdemi değişkenine göre; okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-14'de belirtilmiştir. Yöneticilik kıdemlerine göre algıları arasındaki farklılıklar incelendiğinde; 'Yüz Yüze Görüşme' alt boyutunda $F=,424$, $p=,831>,05$ 'e göre, 'Telefon ve İnternet' alt boyutundan $F=,191$, $p=,965>,05$ 'e göre 'Yazışma' alt boyutunda $F=,649$, $p=,663>,05$ 'e göre, 'Veli Ziyaretleri' alt boyutunda $F=1,03$, $p=,408>,05$ 'e göre, 'Ev Ziyaretleri' alt boyutunda $F=,695$, $p=,629>,05$ 'e göre, 'Veli toplantıları' alt boyutunda $F=,677$, $p=,642>,05$ 'e göre, 'Bilgilenme-Bilgilendirme' alt boyutunda $F=,738$, $p=,598>,05$ 'e göre, 'Sosyo-Kültürel Etkinlikler' alt boyutunda $F=,368$, $p=,869>,05$ 'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 4-14. Önemseme düzeylerine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin yöneticilik kıdemlerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları

	Yöneticilik Kıdemi	N	$\bar{X}$	S	F	p
Yüz yüze Görüşme	3 yıl ve daha az	18	3,93	,55	,424	,831
	4-6 yıl arası	14	3,95	,54		
	7-9 yıl arası	10	4,03	,61		
	10-12 yıl arası	12	4,15	,76		
	13-15 yıl arası	8	4,09	,42		
	16 yıl ve yukarısı	23	3,87	,67		
Telefon İnternet	3 yıl ve daha az	18	3,96	,53	,191	,965
	4-6 yıl arası	14	4,05	,44		
	7-9 yıl arası	10	4,07	,44		
	10-12 yıl arası	12	4,10	,48		
	13-15 yıl arası	8	4,06	,42		
	16 yıl ve yukarısı	23	3,96	,60		
Yazışma	3 yıl ve daha az	18	3,63	,73	,649	,663
	4-6 yıl arası	14	3,67	,58		
	7-9 yıl arası	10	3,74	,52		
	10-12 yıl arası	12	4,01	,43		
	13-15 yıl arası	8	3,90	,56		
	16 yıl ve yukarısı	23	3,75	,73		
Veli Ziyaretleri	3 yıl ve daha az	18	3,65	,84	1,03	,408
	4-6 yıl arası	14	3,43	1,05		
	7-9 yıl arası	10	3,40	,89		
	10-12 yıl arası	12	4,11	,54		
	13-15 yıl arası	8	3,46	1,11		
	16 yıl ve yukarısı	23	3,67	,92		
Ev Ziyaretleri	3 yıl ve daha az	18	4,41	,60	,695	,629
	4-6 yıl arası	14	4,19	,61		
	7-9 yıl arası	10	4,53	,57		
	10-12 yıl arası	12	4,53	,64		
	13-15 yıl arası	8	4,42	,56		
	16 yıl ve yukarısı	23	4,17	1,00		
Veli Toplantıları	3 yıl ve daha az	18	4,33	,58	,677	,642
	4-6 yıl arası	14	4,46	,49		
	7-9 yıl arası	10	4,14	,56		
	10-12 yıl arası	12	4,45	,69		
	13-15 yıl arası	8	4,38	,42		
	16 yıl ve yukarısı	23	4,23	,51		
Bilgilenme-Bilgilendirme	3 yıl ve daha az	18	3,85	,67	,738	,598
	4-6 yıl arası	14	3,99	,55		
	7-9 yıl arası	10	3,76	,45		
	10-12 yıl arası	12	4,13	,53		
	13-15 yıl arası	8	4,11	,37		
	16 yıl ve yukarısı	23	3,92	,56		
Sosyo Kültürel Etkinlikler	3 yıl ve daha az	18	4,10	,81	,368	,869
	4-6 yıl arası	14	4,10	,55		
	7-9 yıl arası	10	4,00	,83		
	10-12 yıl arası	12	4,18	,57		
	13-15 yıl arası	8	4,30	,51		
	16 yıl ve yukarısı	23	4,26	,49		

Yöneticilik kıdemi değişkenine göre; okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-15’de belirtilmiştir.

Tablo 4-15. Gerçekleşme düzeylerine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin yöneticilik kıdemlerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları

	Yöneticilik Kıdemi	N	$\bar{X}$	S	F	p	Post Hoc
Yüz yüze Görüşme	3 yıl ve daha az	18	3,31	,53	,47	,801	
	4-6 yıl arası	14	3,29	,52			
	7-9 yıl arası	10	3,23	,73			
	10-12 yıl arası	12	3,44	,98			
	13-15 yıl arası	8	3,66	,61			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,34	,71			
Telefon İnternet	3 yıl ve daha az	18	3,33	,71	,47	,801	
	4-6 yıl arası	14	3,56	,48			
	7-9 yıl arası	10	3,47	,53			
	10-12 yıl arası	12	3,57	,72			
	13-15 yıl arası	8	3,65	,99			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,59	,53			
Yazışma	3 yıl ve daha az	18	2,93	,55	2,03	,084	
	4-6 yıl arası	14	3,06	,65			
	7-9 yıl arası	10	3,08	,60			
	10-12 yıl arası	12	3,31	,95			
	13-15 yıl arası	8	3,61	,67			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,38	,46			
Veli Ziyaretleri	3 yıl ve daha az	18	3,31	,93	,97	,444	
	4-6 yıl arası	14	3,31	,62			
	7-9 yıl arası	10	3,27	,72			
	10-12 yıl arası	12	3,28	1,02			
	13-15 yıl arası	8	4,04	1,11			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,41	,94			
Ev Ziyaretleri	3 yıl ve daha az	18	3,69	,72	1,68	,155	
	4-6 yıl arası	14	3,69	,59			
	7-9 yıl arası	10	3,33	,82			
	10-12 yıl arası	12	3,58	,90			
	13-15 yıl arası	8	4,25	,75			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,46	,76			
Veli Toplantıları	3 yıl ve daha az	18	3,87	,63	1,14	,348	
	4-6 yıl arası	14	4,11	,40			
	7-9 yıl arası	10	3,58	,59			
	10-12 yıl arası	12	3,87	1,03			
	13-15 yıl arası	8	4,13	,44			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,99	,51			
Bilgilenme- Bilgilendirme	3 yıl ve daha az	18	3,13	,71	1,76	,132	
	4-6 yıl arası	14	3,27	,47			
	7-9 yıl arası	10	3,04	,47			
	10-12 yıl arası	12	3,39	,99			
	13-15 yıl arası	8	3,77	,53			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,45	,50			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	3 yıl ve daha az	18	3,35	,80	2,93	,018	13-15yıl >4-6 yıl
	4-6 yıl arası	14	3,15	,52			
	7-9 yıl arası	10	3,28	,74			
	10-12 yıl arası	12	3,42	,92			
	13-15 yıl arası	8	4,06	,76			
	16 yıl ve yukarısı	23	3,81	,58			

Tablo 4-15'te yöneticilik kıdemlerine göre algıları arasındaki farklılıklar gerçekleşme düzeyi açısından incelendiğinde; 'Yüz Yüze Görüşme' alt boyutunda

$F=,47$, $p=,801>,05$ 'e göre, 'Telefon ve İnternet' alt boyutunda $F=,47$, $p=,801>,05$ 'e göre, 'Yazışma' alt boyutunda $F=2,03$, $p=,084>,05$ 'e göre, 'Veli Ziyaretleri' alt boyutunda $F=,97$, $p=,444>,05$ 'e göre, 'Ev Ziyaretleri' alt boyutunda $F=1,66$, $p=,155>,05$ 'e göre, 'Veli toplantıları' alt boyutunda $F=1,14$, $p=,348>,05$ 'e göre, 'Bilgilenme-Bilgilendirme' alt boyutunda $F=1,76$, $p=,132>,05$ 'e göre anlamlı bir farklılık yoktur.

'Sosyo-Kültürel Etkinlikler' alt boyutunda gerçekleşme düzeylerine ilişkin ilköğretim okul yöneticilerinin yöneticilik kıdemlerine göre algı düzeyleri arasında $F=2,93$, $p=,018<,05$ 'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılığın nedeni; '13-15 yıl' arası yöneticilik kıdemine sahip olan ilköğretim okul yöneticilerinin algı düzeylerinin $\bar{X}=4,06$, '4-6 yıl' arası yöneticilik kıdemine sahip olan ilköğretim okul yöneticilerinin algı düzeylerinden $\bar{X}=3,15$ daha yüksek olmasıdır.

f) Eğitim müfettişliği kıdemi,

Çalışma evrenindeki eğitim müfettişlerinde; '13-15 yıl arası müfettişlik kıdemi' olan 1, '16 yıl ve üzeri kıdemi' olan ise 30 müfettiş olduğundan önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin algılarında karşılaştırma yapılamamıştır.

g) Kurumdaki görev süresi;

Kurumdaki görev süresi değişkenine göre; okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-16'da belirtilmiştir.

Tablo 4-16. Önemseme düzeylerine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin kurumdaki görev sürelerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları

	Kurumdaki Görev Süresi	N	$\bar{X}$	S	F	p	
Yüz yüze Görüşme	1 Yıl ve Altı	32	3,97	,56	,52	,668	
	2-3 Yıl	22	3,96	,62			
	4-5 Yıl	8	4,22	,34			
	5 Yılden Fazla	23	3,91	,71			
Telefon İnternet	1 Yıl ve Altı	32	4,05	,53	1,08	,361	
	2-3 Yıl	22	4,09	,39			
	4-5 Yıl	8	4,13	,33			
	5 Yılden Fazla	23	3,86	,58			
Yazışma	1 Yıl ve Altı	32	3,81	,59	,94	,424	
	2-3 Yıl	22	3,76	,64			
	4-5 Yıl	8	4,01	,39			
	5 Yılden Fazla	23	3,61	,72			
Veli Ziyaretleri	1 Yıl ve Altı	32	3,59	1,02	,73	,539	
	2-3 Yıl	22	3,77	,86			
	4-5 Yıl	8	3,92	,43			
	5 Yılden Fazla	23	3,46	,88			
Ev Ziyaretleri	1 Yıl ve Altı	32	4,52	,59	2,77	,047	1 yıl altı > 5 yıldan fazla
	2-3 Yıl	22	4,47	,62			
	4-5 Yıl	8	4,25	,50			
	5 Yılden Fazla	23	4,00	,94			
Veli Toplantıları	1 Yıl ve Altı	32	4,41	,54	,79	,506	
	2-3 Yıl	22	4,36	,52			
	4-5 Yıl	8	4,30	,39			
	5 Yılden Fazla	23	4,18	,62			
Bilgilenme-Bilgilendirme	1 Yıl ve Altı	32	4,06	,52	,69	,562	
	2-3 Yıl	22	3,88	,64			
	4-5 Yıl	8	3,92	,45			
	5 Yılden Fazla	23	3,86	,54			
Sosyo Kültürel Etkinlikler	1 Yıl ve Altı	32	4,32	,62	1,94	,129	
	2-3 Yıl	22	4,20	,64			
	4-5 Yıl	8	4,08	,37			
	5 Yılden Fazla	23	3,92	,64			

Tablo 4-16’da ilköğretim okul yöneticilerinin kurumdaki görev sürelerine göre algıları arasındaki farklılıklar önemseme düzeyi açısından incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F=,52$, $p=,668>,05$ ’e göre, ‘Telefon ve İnternet’ alt boyutunda $F=1,08$, $p=,361>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F=,944$, $p=,424>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F=,727$, $p=,539>,05$ ’e göre, ‘Veli toplantıları’ alt boyutunda $F=,79$, $p=,506>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $F=,69$, $p=,562>,05$ ’e göre, ‘Sosyo-Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda $F=1,94$, $p=,129>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda önemseme düzeylerine ilişkin ilköğretim okul yöneticilerinin kurumdaki görev sürelerine göre algı düzeyleri arasında $F=2,77$,

$p=,047<,05$ 'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; '1 Yıl altı' görev süresine sahip olan okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin algılarının $\bar{X}=4,52$, '5 Yıldan fazla' kurumdaki görev süresine sahip olan okul yöneticileri algılarından $\bar{X}=4,00$ büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

Kurumdaki görev süresi değişkenine göre okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-17'de verilmiştir. Kurumdaki görev sürelerine göre algıları arasındaki farklılıklar incelendiğinde; 'Yüz Yüze Görüşme' alt boyutunda $F=,36$, $p=,78>,05$ 'e göre, 'Telefon ve İnternet' alt boyutunda $F=,37$, $p=,777>,05$ 'e göre, 'Yazışma' alt boyutunda $F=1,46$, $p=,230>,05$ 'e göre, 'Veli Ziyaretleri' alt boyutunda $F=,37$, $p=,776>,05$ 'e göre, 'Ev Ziyaretleri' alt boyutunda $F=,76$, $p=,518>,05$ 'e göre, 'Veli toplantıları' alt boyutunda $F=,74$, $p=,531>,05$ 'e göre, 'Bilgilenme-Bilgilendirme' alt boyutunda $F=1,77$, $p=,158>,05$ 'e göre, 'Sosyo-Kültürel Etkinlikler' alt boyutunda $F=,114$, $p=,952>,05$ 'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 4-17. Gerçekleşme düzeylerine yönelik ilköğretim okul yöneticilerinin kurumdaki görev sürelerine göre algıları arasındaki farklılığa ait one-way Anova sonuçları

	Kurumdaki Görev Süresi	N	$\bar{X}$	S	F	p
Yüz yüze Görüşme	1 Yıl ve Altı	32	3,34	,65	,36	,783
	2-3 Yıl	22	3,26	,62		
	4-5 Yıl	8	3,31	,51		
	5 Yıldan Fazla	23	3,47	,82		
Telefon İnternet	1 Yıl ve Altı	32	3,55	,69	,37	,777
	2-3 Yıl	22	3,42	,45		
	4-5 Yıl	8	3,69	,35		
	5 Yıldan Fazla	23	3,51	,76		
Yazışma	1 Yıl ve Altı	32	3,20	,59	1,46	,230
	2-3 Yıl	22	3,00	,60		
	4-5 Yıl	8	3,44	,24		
	5 Yıldan Fazla	23	3,35	,80		
Veli Ziyaretleri	1 Yıl ve Altı	32	3,29	1,01	,37	,776
	2-3 Yıl	22	3,36	,92		
	4-5 Yıl	8	3,50	,62		
	5 Yıldan Fazla	23	3,54	,83		
Ev Ziyaretleri	1 Yıl ve Altı	32	3,68	,76	,76	,518
	2-3 Yıl	22	3,74	,83		
	4-5 Yıl	8	3,67	,69		
	5 Yıldan Fazla	23	3,42	,76		
Veli Toplantıları	1 Yıl ve Altı	32	3,99	,57	,74	,531
	2-3 Yıl	22	3,80	,65		
	4-5 Yıl	8	4,15	,44		
	5 Yıldan Fazla	23	3,90	,73		
Bilgilenme-Bilgilendirme	1 Yıl ve Altı	32	3,39	,62	1,78	,158
	2-3 Yıl	22	3,10	,70		
	4-5 Yıl	8	3,67	,39		
	5 Yıldan Fazla	23	3,32	,66		
Sosyo Kültürel Etkinlikler	1 Yıl ve Altı	32	3,55	,76	,11	,952
	2-3 Yıl	22	3,44	,81		
	4-5 Yıl	8	3,47	,59		
	5 Yıldan Fazla	23	3,54	,76		

h) İletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı;

İletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine göre eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-18’de belirtilmiştir.

Tablo 4-18. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin önemseme düzeylerine ilişkin iletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine göre görüşleri arasındaki farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Kurs ve Seminer Sayısı	N	$\bar{X}$	S	F	p
Yüz yüze Görüşme	Hiç katılmadım	19	3,8684	,69406	,631	,597
	1-2 arası	50	4,0200	,50719		
	3-4 arası	30	4,0500	,50600		
	5-6 arası	17	3,8824	,71871		
Telefon İnternet	Hiç katılmadım	19	3,8860	,61877	1,638	,185
	1-2 arası	50	4,0400	,41041		
	3-4 arası	30	4,1611	,41403		
	5-6 arası	17	3,9216	,57469		
Yazışma	Hiç katılmadım	19	3,5263	,65136	1,306	,276
	1-2 arası	50	3,7720	,59660		
	3-4 arası	30	3,8667	,49084		
	5-6 arası	17	3,7176	,70555		
Veli Ziyaretleri	Hiç katılmadım	19	3,3158	1,19399	1,264	,290
	1-2 arası	50	3,5667	,96949		
	3-4 arası	30	3,8222	,72044		
	5-6 arası	17	3,5294	,60160		
Ev Ziyaretleri	Hiç katılmadım	19	4,1930	,72278	,656	,581
	1-2 arası	50	4,3667	,63263		
	3-4 arası	30	4,3333	,64327		
	5-6 arası	17	4,1176	1,05370		
Veli Toplantıları	Hiç katılmadım	19	4,3263	,53421	,814	,489
	1-2 arası	50	4,3000	,56605		
	3-4 arası	30	4,3133	,41584		
	5-6 arası	17	4,0941	,57930		
Bilgilenme-Bilgilendirme	Hiç katılmadım	19	3,8816	,57956	,340	,796
	1-2 arası	50	3,9600	,59732		
	3-4 arası	30	3,9375	,51145		
	5-6 arası	17	3,8162	,34266		
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Hiç katılmadım	19	4,0066	,75516	1,550	,206
	1-2 arası	50	4,2725	,59047		
	3-4 arası	30	4,1417	,38943		
	5-6 arası	17	4,0000	,55551		

Tablo 4-18’de önemseme düzeylerine ilişkin, iletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine ait görüşleri incelendiğinde; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F=,63$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F=1,64$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F=1,31$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F=1,26$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda $F=,66$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F=,81$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $F=,34$, $p>,05$ ’e göre ve ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda $F=1,55$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

İletişimle ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine göre; okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4-19’da belirtilmiştir.

Tablo 4-19. Eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri iletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine göre farklılıklarına ait Anova sonuçları

	Kurs ve Seminer Sayısı	N	$\bar{X}$	S	F	p
Yüz yüze Görüşme	Hiç katılmadım	19	3,3158	,79426	1,775	,156
	1-2 arası	50	3,1600	,65027		
	3-4 arası	30	3,0083	,74418		
	5-6 arası	17	3,4706	,71196		
Telefon İnternet	Hiç katılmadım	19	3,2105	,75327	1,253	,294
	1-2 arası	50	3,2900	,75278		
	3-4 arası	30	3,3278	,66736		
	5-6 arası	17	3,6373	,66988		
Yazışma	Hiç katılmadım	19	2,8737	,62436	2,257	,089
	1-2 arası	50	3,0040	,71997		
	3-4 arası	30	2,9033	,71075		
	5-6 arası	17	3,4706	,53824		
Veli Ziyaretleri	Hiç katılmadım	19	3,2105	,95717	,424	,736
	1-2 arası	50	3,3133	1,01107		
	3-4 arası	30	3,0778	,77154		
	5-6 arası	17	3,2549	,76856		
Ev Ziyaretleri	Hiç katılmadım	19	3,2807	,76387	,994	,398
	1-2 arası	50	3,4467	,76963		
	3-4 arası	30	3,4667	,92476		
	5-6 arası	17	3,7451	,81248		
Veli Toplantıları	Hiç katılmadım	19	3,7368	,87446	1,042	,377
	1-2 arası	50	3,6960	,73761		
	3-4 arası	30	3,5533	,67810		
	5-6 arası	17	3,9412	,59902		
Bilgilenme-Bilgilendirme	Hiç katılmadım	19	3,1053	,70250	,811	,490
	1-2 arası	50	3,0700	,85609		
	3-4 arası	30	3,0292	,74617		
	5-6 arası	17	3,3676	,48103		
Sosyo Kültürel Etkinlikler	Hiç katılmadım	19	3,3224	,80398	2,137	,100
	1-2 arası	50	3,3650	,83408		
	3-4 arası	30	3,1292	,55948		
	5-6 arası	17	3,6912	,59804		

Tablo 4-19 incelendiğinde eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin gerçekleştirme düzeylerine ilişkin, iletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenine ait görüşleri arasında; ‘Yüz Yüze Görüşme’ alt boyutunda $F=1,78$, $p>,05$ ’e göre, ‘Telefon-İnternet’ alt boyutunda $F=1,25$, $p>,05$ ’e göre, ‘Yazışma’ alt boyutunda $F=2,26$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda $F=,42$, $p>,05$ ’e göre, ‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda $F=,99$, $p>,05$ ’e göre, ‘Veli Toplantıları’ alt boyutunda $F=1,04$, $p>,05$ ’e göre, ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda $F=,81$, $p>,05$ ’e göre ve ‘Sosyo Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda $F=2,14$, $p>,05$ ’e göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

BÖLÜM V

5. Sonuçlar ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayalı olarak önce kişisel bulgulara, daha sonra da alt problemlere ilişkin sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

5.2.1. Velilerle iletişim kurma yolları önemseme düzeyine ilişkin sonuçlar

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre; sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri velilerle iletişim kurma yollarını tüm boyutları ‘önemli’ bulmaktadırlar. Okul müdürleri ise; ‘Yüz Yüze Görüşme’, ‘Telefon – İnternet’, ‘Yazışma’, ‘Veli Ziyaretleri’, ‘Bilgilenme Bilgilendirme’ boyutlarını ‘önemli’ bulurken, ‘Ev Ziyaretleri’, ‘Veli toplantıları’, ‘Sosyo–Kültürel Etkinlikler’ boyutlarını ‘çok önemli’ olduğunu belirtmişlerdir. Okul Müdür yardımcıları ise, ‘Yüz Yüze Görüşme’, ‘Telefon – İnternet’, ‘Yazışma’, ‘Veli Ziyaretleri’, ‘Ev Ziyaretleri’, ‘Bilgilenme Bilgilendirme’, ‘Sosyo–Kültürel Etkinlikler’ boyutlarının ‘önemli’, ‘Veli toplantıları’, ‘boyutunun ise ‘çok önemli’ olduğu algısındadırlar. Genel olarak bakıldığında ise; eğitim müfettişleri ve ilköğretim okul yöneticileri, sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını tüm boyutları ($\bar{X}=4,00$) ‘önemli’ buldukları sonucuna ulaşmıştır.

Önemseme düzeyinde anlamlı fark çıkan ‘Ev Ziyaretleri’ ve ‘Sosyo–Kültürel Etkinlikler’ boyutlarında ise eğitim müfettişlerinin sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarına ait ortalamaları okul yöneticilerine göre daha düşüktür.

Porsuk (2012)'a göre; öğretmenlerin ev ziyaretleri v.b. yöntemlerle velilerle iletişim kurması ve onları yakından tanınması da okul- aile ilişkilerinde yaşanan sorunları azaltacaktır. Aileleri eğitim sürecine katılımını sağlamak, çocuğun eğitim yaşantısına etki eden çevre faktörlerini algılamak, sorunlara çözüm bulmak için ev merkezli katılımı etkin hale getirmek son derece önem taşımaktadır. Balkar (2009) okul aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine yaptığı çalışmada; veliler, okul-aile işbirliğinin ve etkileşiminin gelişmesi için, öğretmenlerin ve okul müdürlerinin öğretmenlerin ev ziyaretleri yapmasının faydalı olabileceğini düşünmektedirler. Bu sonuç sonucu bu araştırma sonucunu desteklemektedir.

Bu çalışmada belirlenmiştir ki, ilköğretim okulu müdürleri velilerle iletişim kurma yollarından 'Sosyo- kültürel etkinlikler' alt boyutunu çok önemli bulmaktadır. Etkili okul-aile iletişimi yaratmak için öğretmen, aile ve çocuklarının katılımıyla gerçekleştirilecek gezi, gözlem, konferans, tiyatro gibi etkinlikler planlama okul içi ve okul dışı öğrenmeyi sağlama ve okul-aile iletişim köprüsünü kurma açısından son derece önemlidir.

Coşkun (2010) tarafından velilerle iletişim kurma yollarını ortaya koymak amacı ile yapılan araştırma bu araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını önemseme düzeyine ilişkin görüşlerinde veli ziyaretleri ve ev ziyaretlerini çok önemli bulduklarını belirtmişlerdir.

Kayış (2010) tarafından yapılan branş öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları ile ilgili çalışmada ilköğretim okulu branş öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını tüm boyutlarını "önemli" düzeyde önemsedikleri belirlenmiştir. Veli ziyaretleri ve ev ziyaretleri boyutlarını ise "çok önemli" düzeyde önemsedikleri ortaya konulmuştur. Ev ziyaretleri boyutunu bu çalışmayla da paralellik göstermektedir.

5.1.2. Velilerle iletişim kurma yolları gerçekleşme düzeyine ilişkin sonuçlar

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını gerçekleşme düzeyine ilişkin algıları, araştırma bulgularında; eğitim müfettişleri; ‘Yüz Yüze Görüşme’, ‘Telefon – İnternet’, ‘Veli Ziyaretleri’, ‘Ev Ziyaretleri’, ‘Veli toplantıları’, ‘Sosyo – Kültürel Etkinlikler’ boyutlarının ‘kısmen’, ‘Yazışma’ ve ‘Bilgilenme Bilgilendirme’ boyutlarının ise ‘çok az’ gerçekleştiği belirlenmiştir. Okul müdürleri; Yüz Yüze Görüşme’ ve ‘Yazışma’ boyutlarının ‘kısmen’, Telefon – İnternet’, ‘Veli Ziyaretleri’, ‘Ev Ziyaretleri’, ‘Veli toplantıları’, ‘Bilgilenme Bilgilendirme’, ‘Sosyo – Kültürel Etkinlikler’ boyutlarının ‘çoğunlukla’ gerçekleştiğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Okul müdür yardımcısı ise velilerle iletişim kurma yolları ile ilgili tüm boyutların ‘kısmen gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında tüm boyutların gerçekleşme düzeylerine ait eğitim müfettişi ve okul yöneticileri görüşleri ise genel ortalamalara bakıldığında ($\bar{X}=3,26$) ‘kısmen’ gerçekleştiği düzeyindedir.

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; ev ziyaretleri boyutunu eğitim müfettişleri ile müdür yardımcısı ‘önemli’ okul müdürleri ise ‘çok önemli’ bulurken, gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerine bakıldığında okul müdürleri ev ziyaretleri ‘çoğunlukla’, eğitim müfettişleri ve müdür yardımcılarının ise ‘kısmen’ gerçekleştiği görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç; Yaylacı (1999) ve Çelik (2005)’in araştırma sonuçları ile karşılaştırılabilir. Veliler, öğretmenler ve yöneticiler tarafından ev ziyaretlerinin hiç yapılmadığını belirtmişlerdir. Kaşıkçı (1996)’nın araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin %89’u ev ziyaretleri yapmada kendilerini yetersiz görmektedirler.

Okul müdürleri, sosyo- kültürel etkinlikler boyutunu ‘çok önemli’ bulurken ‘çoğunlukla’ gerçekleştiğini düşünmektedir. Benzer şekilde eğitim müfettişleri ve okul müdür yardımcısı bu boyutu ‘önemli’ bulup fakat ‘kısmen’ gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Kayış (2010)'ın 'İlköğretim okulu branş öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları' üzerine yaptığı çalışma sonuçlarına göre ise; gerçekleştirme düzeyinde veli ziyaretleri ve ev ziyaretleri boyutları 'çoğunlukla' düzeyinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin, veli ziyaretlerini ve ev ziyaretlerini önemsedikleri kadar gerçekleştirmeye çalıştıkları şeklinde de yorumlanırken, bu araştırmada ise, eğitim müfettişi ve okul yöneticilerimizin bu boyutu önemsedikleri kadar gerçekleştirdiğini düşünmedikleri şeklinde ifade edilebilir.

Coşkun (2010) tarafından sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını belirlemeye yönelik yapılan araştırma sonuçlarına göre; sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarından 'veli ziyaretleri', 'ev ziyaretleri' ve 'yüz yüze görüşme' yollarını 'çoğunlukla' gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen sonuç bu araştırmayla karşılaştırıldığında 'veli ziyaretleri' ve 'ev ziyaretleri' boyutlarında okul müdürlerinin bu boyutların 'çoğunlukla' gerçekleştiği görüşü ile benzerlik gösterirken, 'yüz yüze görüşme' boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin bu boyutun 'kısmen' gerçekleştiği görüşüyle farklılık göstermektedir.

Kıranşal (2007) tarafından okul aile arasındaki etkileşimin hangi düzeyde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada; ilköğretim ikinci kademe öğretmenlerinin velilerini evde ziyaret etme sıklığını nadiren gerçekleştirdikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Çıkan sonuç bu araştırma ile farklılık göstermektedir. Milli eğitim de son zamanda yapılan çalışmalar veli ve ev ziyaretlerinin önemini vurgulamaya ve dolayısıyla artırmaya yöneliktir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre; bilgilendirme ve bilgilendirme boyutunda; okul müdürleri 'çoğunlukla', okul müdür yardımcıları 'kısmen' ve eğitim müfettişleri ise 'çok az' gerçekleştiği görüşü belirlenmiştir. Bu sonuç; Kasıkçı (1996)'nın araştırmasında elde edilen 'öğretmenlerin %50'si velileri bilgilendirmede kendilerini yetersiz görmektedir.' sonucuyla bağdaştırılabilir.

Bu araştırmada genel olarak; 'yüz yüze görüşme' boyutunun 'kısmen', 'telefonla görüşme' ve 'veli toplantıları' boyutları okul müdürleri tarafından çoğunlukla, okul

müdür yardımcıları ve eğitim müfettişleri tarafından ‘kısmen’ gerçekleştiği sonucu elde edilmiştir. Bu durum Işık (2007) tarafından eğitim kurumlarında gerçekleştirilen, çalışmaların anne baba görüşlerine göre incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada; öğretmenlerin telefon görüşmeleri, konferans ve seminerlere, aile tanışma toplantılarına hiç yer verilmediği, yüz yüze görüşmelerin ve veli toplantılarının sık sık yapıldığı sonuçlarına yakındır.

Velilerle iletişim kurma yollarının tüm boyutlarına ilişkin bulgular bu araştırma sonuçlarına göre incelendiğinde eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin tüm boyutları önemseme düzeyleri yüksekken bu yolların sınıf öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmesine ilişkin görüş puanları düşüktür. Araştırmaya katılan eğitim müfettişleri ve okul yöneticileri velilerle iletişim kurma yollarını tüm boyutlarda önemsedikleri ama tam olarak gerçekleştirildiğini düşünmedikleri sonucuna ulaşabiliriz. Diğer velilerle iletişim kurma yollarının gerçekleşme düzeyleri hakkında ise hemfikir olmadıkları görülmüştür. Öneminin farkında olunmasına rağmen velilerle iletişim kurma yollarının gerçekleşme düzeyindeki aksaklıklar okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin sözlü ve yazılı iletişim yollarını etkin olarak kullanamamalarından kaynaklanabilir. Bu alanda veli iletişimini sağlayacak bir plan geliştirilmelidir.

5.1.3. Kişisel bilgilere göre önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin sonuçlar

a)Yaş;

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; yaş değişkenine göre eğitim müfettişlerinin, ilköğretim okul yöneticilerinin (okul müdür ve müdür yardımcılarının) bu iletişim yollarını önemseme düzeyine ilişkin algıları ‘Yazışma’ alt boyutunda ‘31-40’ yaş aralığında olanların önemseme düzeylerinin ‘41-50’ yaş aralığında olanlara göre önemseme düzeylerinden küçük olmasından kaynaklanmıştır. Gerçekleşme düzeyine ilişkin yaş değişkeninde hiçbir boyutta anlamlı bir fark bulunamamıştır.

b) Cinsiyet;

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; cinsiyet değişkenine göre “Veli Toplantıları” alt boyutunda kadın eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin önemseme düzeyleri erkek eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin önemseme düzeylerinden daha yüksektir. Gerçekleşme düzeyindeki algılarında cinsiyet değişkeninde hiçbir boyutta anlamlı farka rastlanmamıştır.

c) Öğrenim durumu;

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; öğrenim durumu değişkenine göre; “Veli Ziyaretleri” alt boyutunda eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin “2-3 yıllık” öğrenimine sahip olanların önemseme düzeylerinin “4 yıllık” öğrenime sahip olanların önemseme düzeylerine ilişkin algılarından yüksek olmasından ileri gelmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında öğrenim durumu değişkenine göre; ‘Yazışma’ alt boyutunda ‘Eğitim Enstitüsü’ mezunu olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeylerine ilişkin algıları ‘4 yıllık fakülte mezunu’ olanların gerçekleşme düzeylerine ilişkin algılarına göre daha yüksek çıkmıştır. ‘Veli Ziyaretleri’ alt boyutunda ‘2-3 yıllık’ öğrenime sahip olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeyleri ‘4 yıllık’ öğrenime sahip olanların gerçekleşme düzeylerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ‘Bilgilenme-Bilgilendirme’ alt boyutunda ise ‘Eğitim Enstitüsü’ mezunu olan eğitim müfettişi ve okul yöneticilerinin gerçekleşme düzeyleri ortalamaları ‘4 yıllık fakülte’ mezunu olanların ortalama değerlerinden daha yüksek çıkmıştır.

d) Mesleki kıdem;

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin

görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre incelendiğinde; tüm boyutlarda anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

e) Yöneticilik kıdemi;

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeyine ilişkin görüşleri yöneticilik kıdemi değişkenlerine göre incelendiğinde; tüm boyutlarda anlamlı bir fark yoktur. Yöneticilik kıdemi değişkenlerine göre gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerde; ‘Sosyo-Kültürel Etkinlikler’ alt boyutunda ‘13-15 yıl’ arası yöneticilik kıdemine sahip olanların algı düzeylerinin ‘4-6 yıl’ arası yöneticilik kıdemine sahip olanların algı düzeylerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

f) Kurumdaki görev süresi;

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişleri ve okul yöneticilerinin önemseme düzeyine ilişkin algıları kurumdaki görev süresi değişkenine göre; ‘Ev Ziyaretleri’ alt boyutunda ‘1 Yıl altı’ görev süresine sahip olanların ‘5 Yıldan fazla’ görev süresine sahip olanlara göre yüksektir. Gerçekleşme düzeyine ilişkin kurumdaki görev süresi değişkenine göre hiçbir boyutta anlamlı bir fark yoktur.

g) İletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı;

Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında; eğitim müfettişlerinin, okul yöneticilerinin önemseme ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin iletişim ile ilgili aldığı kurs ve seminer sayısı değişkenlerine göre incelendiğinde; tüm boyutlarda anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarına uygun olarak oluşturulan öneriler yer almaktadır.

5.2.1. Araştırma sonuçlarına yönelik öneriler

- Öğretmenlerin, iletişim konusuna uygun olacak şekilde alternatif iletişim kanallarını etkin bir şekilde kullanmaları sağlanmalıdır.
- Genel olarak; öğretmenlerin iletişim kurma yolları ‘önemli’ düzeyde önemsenirken, gerçekleşme düzeyi ‘kısmen’ olarak algılanmıştır. Bu durumda, velilerle iletişim kurma ile ilgili tüm boyutlarda gerçekleşme düzeyinin artırılması sağlanmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara yönelik öneriler

- Öğretmenlerin, velilerle iletişim yollarını kullanma yollarına ilişkin; hangi iletişim yolunu hangi amaçla kullandıkları yönünden araştırma yapılabilir.
- Sınıf yönetimi açısından belirlenecek değişkenlerle (sınıf kurallarına uyum, istenmeyen davranışların önlenmesi v.b.) iletişim yollarının kullanılma durumları arasındaki ilişki ve etkilenme düzeyleri araştırılabilir.
- Araştırma nitel yöntemlerle yapılandırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1998). *Okul yöneticiliği*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Açıkalın, A. (1994). *Toplumsal kurumsal ve teknik yönleriyle okul yöneticiliği*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Akbaba, S. ve Samancı, O. (2004). *İlköğretimde veli öğretmen görüşmelerinin değerlendirilmesi*. XII. eğitim bilimleri kongresi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2, 1431-1442.
- Akkaya, M. (2007). *Öğretmenlerin ve velilerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarına ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkök, F. (2003). *İlköğretimde rehberlik*. Y. Kuzgun (ed.), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Alıcıgüzel, İ. (1998). *Çağdaş okulda eğitim ve öğretim* (ss. 371-372) içinde. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Aydemir, İ. (2008). *İlköğretimde öğrenci ve öğretmenin performansını etkileyen veli etkinlikleri (Tuzla örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, A. (2004). *Sınıf yönetimi* (5. Baskı) (ss. 215- 218 içinde). Ankara: Eylül Yayıncılık.
- Aydın, M. (2007). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Hatiboğlu Yayınları.

- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119-135.
- Balcı, A. (2000). İki binli yıllarda Türk milli eğitim sisteminin örgütlenmesi ve yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 24 (6), 495-508.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (36), 105-123.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi, Nitelikli Okul*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*, Ankara: Pegem Özel Eğitim ve Hizmetleri, Önder Matbaacılık.
- Başaran, S. T. ve Koç, F. (2000). Ailenin çocuğun okuldaki eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanması için alternatif bir model. *MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı*, Ankara. (http://egitek.meb.gov.tr/tamamlanan/Ailenin_katirim_sorunlari.pdf, 16.04.2012 tarihinde erişildi).
- Bekyürek, O. (2008). *Resmi ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrenci velileriyle iletişimde karşılaştıkları sorunların istanbul ili bahçelievler ilçesi örneğinde incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beydoğan, H. Ö. (2006). Ailelerin eğitim sürecine katılımına yönelik modeller ve yaklaşımlar. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 75-90.
- Bıçakçı, İ. (1999). *İletişim ve halkla ilişkiler*. Ankara: Media Cat Yayınları.
- Bilgin, M. (1990). *Ankara merkez ilçelerindeki ortaokullarda okul-aile işbirliği ve sorunları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bursalıoğlu, Z. (2005). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (ss. 39-42) içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cafoğlu, Z. (1996). *Toplam kalite yönetimi*. İstanbul: Ümit Vakfı Yayınları.
- Çalık, C. (2007). Okul-çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal bir çözümleme, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-139.
- Çayırılı, E. (1998). *İlköğretim I. kademedeki okul-aile ilişkisi ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, V. (2005a). *Sınıf yönetimi* (ss.57) içinde. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çelik, N. (2005b). *Okul aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, K. (2007). *Okullarda acil durum yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Coşkun, S. (2010). *İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: Aile- çocuk ve kurum. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 132- 145.
- Çocuk Hakları Sözleşmesi (1995). Birleşmiş Milletler, 22184 Sayılı Resmi Gazete.
- Değirmencioğlu, C. (1977). *Eğitim bilimlerine giriş*. L. Küçükahmet (ed.), Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Demirbulak, D. (2000). Veli-öğretmen görüşmeleri ile ilgili bir çalışma. *Milli Eğitim*, 146, 2-3.

- Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme, öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğan, E. (1995). *Ankara merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarında okul aile iletişiminin engelleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğru, Ç. T. (2005). *Okul öğretmen aile işbirliğinin sınıf yönetimine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, A. (2005). *Okula giden çocukların eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi (<http://w3.gazi.edu.tr/web/verken/degerlen.htm>, 02.04.2011 tarihinde erişildi).
- Erçetin, Ş. ve Özdemir, M. Ç. (2004). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd.
- Erdoğan, İ. (2003). *Okul yönetimi öğretim liderliği*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ergin, A. ve Birol, C. (2000). *Eğitimde iletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergun, T. (2004). *Kamu yönetimi kuram siyasal uygulama*. Ankara: TODAİE.
- Ergün, M. (1997). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Gelişli, Y. (2004). Sınıf yönetiminde aile ile işbirliği. Ş. Erçetin, Ç. Özdemir (ed.), *Sınıf yönetimi* (ss. 227-260) içinde. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 227-243.
- Gizir, S. (2007). Üniversitelerde örgüt kültürü ve örgüt-içi iletişim üzerine bir derleme çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 13(50), 247-268.

- Gökçe, E. (2000), İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Eğitim Dergisi*, 7, 204-209.
- Güçlü, N. (2002). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 6, 14-17.
- Gürgen, H. (1997). *Örgütlerde iletişim kalitesi*. İstanbul: Der Yayınları.
- İnal, G. (2006). *Öğretmenlerin anaokulları ile anasınıflarındaki programlara ailelerin katılımı konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi (Afyon ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler enstitüsü.
- Kahramanoğlu, E. (2004). *Velilerin okul ve çocukları hakkındaki bilgileri ve bu bilgileri edinme yolları (Sakarya ili ilköğretim okulları örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adapazarı: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaman, F. (2007). *2004 Sosyal bilgiler öğretim programı uygulamalarında okul aile işbirliği düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gazi Osmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (1995). *Araştırmalarda rapor hazırlama* (8. Baskı). Ankara: Alkım Kitapevi.
- Karip, E. ve Köksal, K. (1999). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(5), 193-207.
- Kartal, S. (2008). İlk ve ortaöğretim kurumlarında velinin okul yönetimine katılımı. *Ahi Evran üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(1), 23-30.

- Kaşıkcı, M. (1996). *İlköğretimde velilerle işbirliği kurmada öğretmenlerin kendi yeterlilikleriyle ilgili görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, Ö. M., Dinç, B. ve Cihangir, S. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımına yönelik bir model önerisi*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi I.Uluslararası Okulöncesi Eğitimi Kongresi, III. Cilt Bildiri Kitabı. İstanbul: Ya-pa Yayıncılık.
- Kayış, K. (2010). *İlköğretim okulu branş öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları (Düzce ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kazak, E. 1998). *Okul-aile işbirliği ve sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adapazarı: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kebeci, S. (2006). *Okul-aile birliğinin okul performansı üzerindeki rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, Y. (1991). Okul aile iletişiminin engelleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 129-133.
- Kurtuldu, B. S. (2010). *Okulöncesi eğitiminde okul aile işbirliğinde yaşanan sorunların öğretmen ve veli görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Okul-veli işbirliği (2002). *MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü*, Genelge 27.
- MEB Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz (1973).
- MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (21 Ekim 2004). *Resmi Gazete*, 25620 /24-27.

MEB İlköğretim Programları (2006).

MEB Öğrenci, Veli ve Okul Sözleşmesi (2005).

MEB III. Milli Eğitim Şurası (1946).

MEB 9. Milli Eğitim Şurasınca Kabul Edilen Kararlar Türk Eğitim Sistemini Düzenleyen Genel Esaslar (1974). *MEB Mesleki ve Teknik Öğretim*, 260, 40-44.

MEB 17. Milli Eğitim şurasınca Kabul Edilen Kararlar (2006).

MEB Okul Veli İş Birliği (2002). *MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü*, 2002 / 27.

MEB Okul Aile Birliği Yönetmeliği (2005). *Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi* (ss. 2573) içinde. Ankara: 68.

MEB Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği (1996). Resmi Gazete, 22703.

Menteşe, S. (1987). “İlkokullarda velilerin okul ve çocuklarına ilişkin bilgileri ve bu bilgileri edinme yolları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Nazlı, S. (2003). *Aile danışmanlığı*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Ömeroğlu, E. ve Yaşar, M. (2005). Aile katılımını planlama. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 6 (62).

Özbaş, M. (2009). *İlköğretim okulu yöneticilerinin okul- aile ilişkileri konusunda yöneticilerinin okul- aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Özgan H. ve Aydın Z. (2010). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* ,802-811.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özkan, O. (2008). *İlköğretim okullarının yönetiminde velilerin yönetime katkısı: Zonguldak ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özyürek, L. (1983). Çocuğumun öğretmeni. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(2), 61-74.
- Porsuk, A. (2012). *Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Porsuk, A. ve Kunt, M. (2012). Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 Ocak 2012(I), 203-218.
- Sarıtaş, M. (2004) Öğretmen - veli görüşmelerinin yönetimi. M. Şişman ve S. Turan (ed.), *Sınıf Yönetimi* (ss.218-219) içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sevinç, M. (2003). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Şahin, A. (2010). Örgüt kültürü-yönetim ilişkisi ve yönetsel etkinlik. *Maliye Dergisi*, 159, 21-36.
- Şahin, T. F, Ünver, N. (2005). Okulöncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.

- Şeker, M. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim- öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2005), *Sınıf Yönetimi* (3. Baskı) (ss. 252-256) içinde. Ankara: Pegem Yayınları.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2004). Eğitim ve okul yönetimi. Yüksel Özden(ed.), *Eğitim ve Okul Yöneticiliği* (ss. 99-146) içinde. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2003). Eğitimde yerelleşme ve demokratikleşme çabaları, teorik bir çözümleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(34), 300-315.
- Taymaz, H. (1997). *Uygulamalı okul yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Tezcan, M. (1992). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Zirve Ofset.
- Tutar, H. ve Yılmaz, M. K. (2003). *Genel iletişim* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ünal, A., Yıldırım, A., Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerinin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23,261-265.
- Varış, F. (1991). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Varış, F. ve diğerleri. (1994). *Eğitime Bilimine Giriş*. Fatma Varış (ed.). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Vural, B. (2004). *Aile okul birlikteliği* (ss. 136-137) içinde. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

- Yalçınkaya, M. (2003). İlköğretimde yeni denetim esasları. *Milli Eğitim* 80. Yıl Özel Sayı, 160, 351-360.
- Yaylacı, A. F. (1999). *İlköğretim okullarında ailenin okula katılımı (Ankara ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeşil, R. (2003). Sorumluluk bilincinin gelişmesinde okul ve ailenin etkisi. *Eğitim Araştırmaları*, 10(176), 175-183.
- Yiğit, B. ve Bayrakdar, M. (2006). *Okul çevre ilişkileri (ss.90-103) içinde*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

EKLER

EK 1. Ölçek**ANKET FORMU****İLKÖĞRETİM OKULU SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERLE İLETİŞİM
KURMA YOLLARI HAKKINDA EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ, İLKÖĞRETİM
OKULU MÜDÜRLERİ VE MÜDÜR YARDIMCILARININ GÖRÜŞLERİ**

Değerli Eğitim Müfettişi,

Bu ölçek, ilköğretim okulu öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında yönetici görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırmada bilgi toplama aracı olarak hazırlanmıştır.

İki bölümden oluşan ölçeğin birinci bölümünde; kişisel bilgi formu olarak hazırlanmış sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise; ilköğretim okulu öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarına ilişkin maddeler ile bu maddelerin ne düzeyde önemli olduğuna ve ne düzeyde gerçekleştirildiğine ilişkin görüşlerinizi belirlemeye yönelik seçenekler bulunmaktadır.

Vereceğiniz cevaplar, bilimsel bir çalışmada kullanılacağından isim yazmanıza gerek yoktur. Elde edilen bilgiler araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Araştırmanın amacına ulaşması, tüm soruları içtenlikle ve gerçek düşüncenizi yansıtacak biçimde cevaplamanıza bağlıdır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Melike KILIÇ
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi ABD.
Yüksek Lisans Öğrencisi
Gölköy/BOLU

I. BÖLÜM
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

YÖNERGE: Aşağıda, kişisel durumunuzla ilgili sorular yer almaktadır. Lütfen her soru için durumunuza uygun seçeneğin önündeki parantezin içine (X) işareti koyarak belirtiniz.

1) Yaşınız

- ☐ 21 – 30
☐ 31 – 40
☐ 41 – 50
☐ 51 ve daha yukarısı

2) Cinsiyetiniz

- ☐ Kadın
☐ Erkek

3) Görev Türü

- ☐ Müfettiş
☐ Müfettiş Yard.

4) Öğrenim Durumunuz?

- ☐ Öğretmen Okulu
☐ Eğitim Enstitüsü (açık öğretim ön lisans tamamlama dâhil)
☐ 2 – 3 Yıllık Yüksekokul (tamamlama dâhil)
☐ 4 Yıllık Fakülte
☐ Yüksek Lisans
☐ Doktora

5) Mesleki Kıdeminiz?

- ☐ 3 yıl ve daha az
☐ 4 – 6 yıl arası
☐ 7 – 9 yıl arası
☐ 10 – 12 yıl arası
☐ 13 – 15 yıl arası
☐ 16 yıl ve yukarısı

6) İletişimle ilgili Aldığı Kurs ve Seminer Sayısı

☐ Hiç Katılmadım

☐ 1 – 2 arası

☐ 3 – 4 arası

☐ 5 – 6 arası

☐ 7 – 8 arası

☐ 10 ve daha fazla

II. BÖLÜM

İLKÖĞRETİM OKULU SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERLE İLETİŞİM KURMA YOLLARI HAKKINDA EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ, İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİ VE MÜDÜR YARDIMCILARININ GÖRÜŞLERİ

Önem Düzeyi

Gerçekleşme Düzeyi

(5) Çok Önemli	(4) Önemli	(3) Kısmen Önemli	(2) Önemli Değil	(1) Hiç Önemli Değil	Açıklama; Bu bölümde, ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarına ilişkin maddeler yer almaktadır. Bu maddelerin öğretmenler tarafından ne düzeyde önemli olduğuna ve ne düzeyde gerçekleştirildiğine ilişkin görüşünüzü uygun seçeneğin altına (X) işareti koyarak belirtiniz.	(5) Her zaman	(4) Çoğunlukla	(3) Kısmen	(2) Çok Az	(1) Hiçbir Zaman
					Öğretmen – Veli İletişim Kurma Yolları					
					1) Çocukların gelişimi ve başarı düzeyleri hakkında velilerle bireysel (yüz yüze) görüşmelerin yapılması.					
					2) Velilerle tanışmak için bireysel (yüz yüze) görüşmelerin yapılması.					
					3) Veli görüşmelerine öğrencilerin de katılması.					
					4) Kayıt sırasında velileri tanımak için çocuklarla birlikte mülakata alınması.					
					5) Okula gelmeme, sık sık geç gelme, okuldan izinsiz ayrılma, hastalanma, aşırı kontrolsüz davranışlar sergileme durumlarında velilerle telefonda görüşülmesi.					
					6) Toplantıya gelmeyen velilerle telefonla iletişim kurulması.					
					7) Velilere internet aracılığıyla okulun web sitesinden bilgi verilmesi.					
					8) Velilerle hızlı yoldan iletişim kurmak için telefonun kullanılması.					
					9) Velilerle hızlı yoldan iletişim kurmak için e posta(e mail) nın kullanılması.					
					10) Önemli ve heyecan verici olayların kaydedilerek bu kayıtların velilere gönderilmesi.					
					11) Çocuğun başarılı davranışlarını kutlamak amacıyla velilere kutlama kartlarının gönderilmesi.					
					12) Velilerin sözlü olarak dile getiremedikleri dilek ve şikâyetlerini öğrenmek amacıyla sınıfta dilek ve şikâyet kutularının bulundurulması.					
					13) Öğrencinin gelişimi ile ilgili olarak sürekli bilgi alış verişinde bulunmak üzere velilere mektup gönderilmesi.					
					14) Veliye, öğrenci etkinliklerini izlemeye davet etmek amacıyla davetiye gönderilmesi.					
					15) Sınıfta ve okulda yürütülen etkinliklerin velilerle paylaşılması amacıyla okul gazetesinin çıkarılması.					
					16) Veliye iletilmek istenilen bilgilerin öğrencinin defterine not yazarak gönderilmesi.					
					17) Çocuklara ilişkin gözlem ve önerileri paylaşmak için velilerle karşılıklı iletişim defterinin tutulması.					
					18) Velilerin okul ve sınıf hakkındaki görüşlerini almak için anket uygulanması.					
					19) Her ay işlenen konuların kısa bir özetinin tablo halinde velilere gönderilmesi.					
					20) Öğrenci devamsızlığının her ay devam takip çizelgesi ile velilere ulaştırılması.					
					21) Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerden velileri haberdar etmek için haftalık bültenlerin çıkarılması.					
					22) Okulda yapılan çalışmalarla ilgili gerekli bilgileri vermek amacıyla veli panolarının hazırlanması.					
					23) Öğrencilerin okul başarıları hakkında velileri bilgilendirmek amacıyla periyodik aralıklarda karnelerin düzenlenmesi.					

(5) Çok Önemli	(4) Önemli	(3) Kısmen Önemli	(2) Önemli Değil	(1) Hiç Önemli Değil	Öğretmen – Veli İletişim Kurma Yolları	(5) Her Zaman	(4) Çoğunlukla	(3) Kısmen	(2) Çok Az	(1) Hiçbir Zaman
					24) Ders araçlarında ve program içeriğinde meydana gelen değişikliklerden veliyi haberdar etmek için bilgilendirici notların gönderilmesi.					
					25) Devamsızlık ve ödev yapmama ile ilgili sorunlar karşısında velinin mektupla bilgilendirilmesi.					
					26) Çocuğun kitap okuma sevgisi, TV izleme alışkanlığı, öğrenmeye karşı tutumu hakkında bilgi almak için velilere karnelerin doldurtulması.					
					27) Öğretmenlerle tanışmak amacıyla velilerin sınıfı ziyaret etmesi.					
					28) Sınıf içi çalışmaları yerinde izlemek amacıyla velilerin sınıfı ziyaret etmesi.					
					29) Öğrencilerin derslerdeki başarılarını öğrenmek amacıyla velilerin sınıfı ziyaret etmesi.					
					30) Velilerin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini tanıyabilmek için ev ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi.					
					31) Öğrencinin çalışma ortamını gözlemleyebilmek için ev ziyaretlerinin yapılması.					
					32) Ebeveynlerin çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını daha yakından görmek ve izlemek amacıyla ev ziyaretlerinin yapılması.					
					33) Karşılıklı beklentilerin neler olduğunu belirlemek amacıyla veli toplantılarının düzenlenmesi					
					34) Eğitim programlarına ilişkin amaçlardan haberdar etmek için veli toplantılarının yapılması.					
					35) Velilere çocukların davranışları ve başarıları hakkında açıklamalarda bulunmak ve davranışları iyileştirmede önerilerde bulunmak için veli toplantılarının yapılması.					
					36) Okula ve sınıfa ilişkin genel bilgiler vermek maksadıyla veli toplantılarının düzenlenmesi.					
					37) Velileri sınıfta karar sürecine katmak için veli toplantılarının düzenlenmesi.					
					38) Çocukların gelişimi konusunda velilerin düzenli olarak bilgilendirilmesi.					
					39) Çocukların gelişimi konusunda velilerden düzenli olarak bilgi alınması.					
					40) Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerden velileri haberdar etmek için haftalık bültenlerin çıkarılması.					
					41) Velilerle iletişim ve işbirliğini artırmak amacıyla ihtiyaç duyulan konularda seminer ve konferansların düzenlenmesi.					
					42) Veli- öğretmen- öğrenci iletişimini güçlendirmek için okul dışı etkinliklerin düzenlenmesi.					
					43) Velileri tanımak ve işbirliğini geliştirmek için tanışma ve kaynaşma toplantılarının düzenlenmesi.					
					44) Uçurtma senliği, sağlıklı yaşam koşusu, okul-veli korosu gibi öğretmen-veli iletişimini güçlendirecek etkinliklerin düzenlenmesi.					
					45) Velilerin okula olan güven ve işbirliğini geliştirmek amacıyla, öğrenci etkinliklerinin sergilenmesi ve bu etkinliklere ailelerin davet edilmesi.					
					46) Okulun yıllık çalışma takviminde yer alan ulusal, yerel ve okul düzeyinde yapılması planlanan etkinliklerin hazırlanmasında ve uygulanmasında velilerin işbirliğinin sağlanması.					
					47) Veliler tarafından okulda kermes, sergi ve yardım kampanyaları gibi etkinliklerin düzenlenmesine olanak verilmesi.					

ANKET FORMU**İLKÖĞRETİM OKULU SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERLE İLETİŞİM
KURMA YOLLARI HAKKINDA EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ, İLKÖĞRETİM
OKULU MÜDÜRLERİ VE MÜDÜR YARDIMCILARININ GÖRÜŞLERİ**

Değerli Yönetici,

Bu ölçek, ilköğretim okulu öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında yönetici görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırmada bilgi toplama aracı olarak hazırlanmıştır.

İki bölümden oluşan ölçeğin birinci bölümünde; kişisel bilgi formu olarak hazırlanmış sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise; ilköğretim okulu öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarına ilişkin maddeler ile bu maddelerin ne düzeyde önemli olduğuna ve ne düzeyde gerçekleştirildiğine ilişkin görüşlerinizi belirlemeye yönelik seçenekler bulunmaktadır.

Vereceğiniz cevaplar, bilimsel bir çalışmada kullanılacağından isim yazmanıza gerek yoktur. Elde edilen bilgiler araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Araştırmanın amacına ulaşması, tüm soruları içtenlikle ve gerçek düşüncenizi yansıtacak biçimde cevaplamanıza bağlıdır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Melike KILIÇ
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi ABD.
Yüksek Lisans Öğrencisi
Gölköy/BOLU

I. BÖLÜM**KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

YÖNERGE: Aşağıda, kişisel durumunuzla ilgili sorular yer almaktadır. Lütfen her soru için durumunuza uygun seçeneğin önündeki parantezin içine (X) işareti koyarak belirtiniz.

1) Yaşınız

- ☐ 21 – 30
☐ 31 – 40
☐ 41 – 50
☐ 51 ve daha yukarısı

2) Cinsiyetiniz

- ☐ Kadın
☐ Erkek

3) Görev Türü

- ☐ Okul Müdürü
☐ Okul Müdür Yard.

4) Öğrenim Durumunuz?

- ☐ Öğretmen Okulu
☐ Eğitim Enstitüsü (açık öğretim ön lisans tamamlama dâhil)
☐ 2 – 3 Yıllık Yüksekokul (tamamlama dâhil)
☐ 4 Yıllık Fakülte
☐ Yüksek Lisans
☐ Doktora

5) Mesleki Kıdeminiz?

☐ 3 yıl ve daha az	☐ 4 – 6 yıl arası
☐ 7 – 9 yıl arası	☐ 10 – 12 yıl arası
☐ 13 – 15 yıl arası	☐ 16 yıl ve yukarısı

6) Yöneticilik Kıdeminiz?

☐ 3 yıl ve daha az	☐ 4 – 6 yıl arası
☐ 7 – 9 yıl arası	☐ 10 – 12 yıl arası
☐ 13 – 15 yıl arası	☐ 16 yıl ve yukarısı

7) Bulunduğunuz Kurumda Yönetici Olarak Görev Süreniz?

☐ 1 yıl	☐ 2 yıl	☐ 3 yıl	☐ 4 yıl	☐ 5 yıl

8) İletişimle ilgili Aldığı Kurs ve Seminer Sayısı

☐ Hiç Katılmadım	☐ 1 – 2 arası
☐ 3 – 4 arası	☐ 5 – 6 arası
☐ 7 – 8 arası	☐ 10 ve daha fazla

II. BÖLÜM

İLKÖĞRETİM OKULU SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERLE İLETİŞİM KURMA YOLLARI HAKKINDA EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ, İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİ VE MÜDÜR YARDIMCILARININ GÖRÜŞLERİ

Önem Düzeyi

Gerçekleşme Düzeyi

(5) Çok Önemli	(4) Önemli	(3) Kısmen Önemli	(2) Önemli Değil	(1) Hiç Önemli Değil	Açıklama; Bu bölümde, ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarına ilişkin maddeler yer almaktadır. Bu maddelerin öğretmenler tarafından ne düzeyde önemli olduğuna ve ne düzeyde gerçekleştirildiğine ilişkin görüşünüzü uygun seçeneğin altına (X) işareti koyarak belirtiniz.	(5) Her zaman	(4) Çoğunlukla	(3) Kısmen	(2) Çok Az	(1) Hiçbir Zaman
					Öğretmen – Veli İletişim Kurma Yolları					
					1) Çocukların gelişimi ve başarı düzeyleri hakkında velilerle bireysel (yüz yüze) görüşmelerin yapılması.					
					2) Velilerle tanışmak için bireysel (yüz yüze) görüşmelerin yapılması.					
					3) Veli görüşmelerine öğrencilerin de katılması.					
					4) Kayıt sırasında velileri tanımak için çocuklarla birlikte mülakata alınması.					
					5) Okula gelmeme, sık sık geç gelme, okuldan izinsiz ayrılma, hastalanma, aşırı kontrolsüz davranışlar sergileme durumlarında velilerle telefonda görüşülmesi.					
					6) Toplantıya gelmeyen velilerle telefonla iletişim kurulması.					
					7) Velilere internet aracılığıyla okulun web sitesinden bilgi verilmesi.					
					8) Velilerle hızlı yoldan iletişim kurmak için telefonun kullanılması.					
					9) Velilerle hızlı yoldan iletişim kurmak için e posta (e mail) nın kullanılması.					
					10) Önemli ve heyecan verici olayların kaydedilerek bu kayıtların velilere gönderilmesi.					
					11) Çocuğun başarılı davranışlarını kutlamak amacıyla velilere kutlama kartlarının gönderilmesi.					
					12) Velilerin sözlü olarak dile getiremedikleri dilek ve şikâyetlerini öğrenmek amacıyla sınıfta dilek ve şikâyet kutularının bulundurulması.					
					13) Öğrencinin gelişimi ile ilgili olarak sürekli bilgi alış verişinde bulunmak üzere velilere mektup gönderilmesi.					
					14) Veliye, öğrenci etkinliklerini izlemeye davet etmek amacıyla davetiye gönderilmesi.					
					15) Sınıfta ve okulda yürütülen etkinliklerin velilerle paylaşılması amacıyla okul gazetesinin çıkarılması.					
					16) Veliye iletilmek istenilen bilgilerin öğrencinin defterine not yazarak gönderilmesi.					
					17) Çocuklara ilişkin gözlem ve önerileri paylaşmak için velilerle karşılıklı iletişim defterinin tutulması.					
					18) Velilerin okul ve sınıf hakkındaki görüşlerini almak için anket uygulanması.					
					19) Her ay işlenen konuların kısa bir özeti tablo halinde velilere gönderilmesi.					
					20) Öğrenci devamsızlığının her ay devam takip çizelgesi ile velilere ulaştırılması.					
					21) Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerden velileri haberdar etmek için haftalık bültenlerin çıkarılması.					
					22) Okulda yapılan çalışmalarla ilgili gerekli bilgileri vermek amacıyla veli panolarının hazırlanması.					

(5) Çok Önemli	(4) Önemli	(3) Kısmen Önemli	(2) Önemli Değil	(1) Hiç Önemli Değil	Öğretmen – Veli İletişim Kurma Yolları	(5) Her Zaman	(4) Çoğunlukla	(3) Kısmen	(2) Çok Az	(1) Hiçbir Zaman
					23) Öğrencilerin okul başarıları hakkında velileri bilgilendirmek amacıyla periyodik aralıklarda karnelerin düzenlenmesi.					
					24) Ders araçlarında ve program içeriğinde meydana gelen değişikliklerden veliyi haberdar etmek için bilgilendirici notların gönderilmesi.					
					25) Devamsızlık ve ödev yapmama ile ilgili sorunlar karşısında velinin mektupla bilgilendirilmesi.					
					26) Çocuğun kitap okuma sevgisi, TV izleme alışkanlığı, öğrenmeye karşı tutumu hakkında bilgi almak için velilere karnelerin doldurtulması.					
					27) Öğretmenlerle tanışmak amacıyla velilerin sınıfı ziyaret etmesi.					
					28) Sınıf içi çalışmaları yerinde izlemek amacıyla velilerin sınıfı ziyaret etmesi.					
					29) Öğrencilerin derslerdeki başarılarını öğrenmek amacıyla velilerin sınıfı ziyaret etmesi.					
					30) Velilerin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini tanıyabilmek için ev ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi.					
					31) Öğrencinin çalışma ortamını gözlemleyebilmek için ev ziyaretlerinin yapılması.					
					32) Ebeveynlerin çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını daha yakından görmek ve izlemek amacıyla ev ziyaretlerinin yapılması.					
					33) Karşılıklı beklentilerin neler olduğunu belirlemek amacıyla veli toplantılarının düzenlenmesi					
					34) Eğitim programlarına ilişkin amaçlardan haberdar etmek için veli toplantılarının yapılması.					
					35) Velilere çocukların davranışları ve başarıları hakkında açıklamalarda bulunmak ve davranışları iyileştirmede önerilerde bulunmak için veli toplantılarının yapılması.					
					36) Okula ve sınıfa ilişkin genel bilgiler vermek maksadıyla veli toplantılarının düzenlenmesi.					
					37) Velileri sınıfta karar sürecine katmak için veli toplantılarının düzenlenmesi.					
					38) Çocukların gelişimi konusunda velilerin düzenli olarak bilgilendirilmesi.					
					39) Çocukların gelişimi konusunda velilerden düzenli olarak bilgi alınması.					
					40) Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerden velileri haberdar etmek için haftalık bültenlerin çıkarılması.					
					41) Velilerle iletişim ve işbirliğini artırmak amacıyla ihtiyaç duyulan konularda seminer ve konferansların düzenlenmesi.					
					42) Veli- öğretmen- öğrenci iletişimini güçlendirmek için okul dışı etkinliklerin düzenlenmesi.					
					43) Velileri tanımak ve işbirliğini geliştirmek için tanışma ve kaynaşma toplantılarının düzenlenmesi.					
					44) Uçurtma senliği, sağlıklı yaşam koşusu, okul-veli korosu gibi öğretmen-veli iletişimini güçlendirecek etkinliklerin düzenlenmesi.					
					45) Velilerin okula olan güven ve işbirliğini geliştirmek amacıyla, öğrenci etkinliklerinin sergilenmesi ve bu etkinliklere ailelerin davet edilmesi.					
					46) Okulun yıllık çalışma takviminde yer alan ulusal, yerel ve okul düzeyinde yapılması planlanan etkinliklerin hazırlanmasında ve uygulanmasında velilerin işbirliğinin sağlanması.					
					47) Veliler tarafından okulda kermes, sergi ve yardım kampanyaları gibi etkinliklerin düzenlenmesine olanak verilmesi.					

EK-2. İZİN BELGESİ**ÖLÇEK İZİNİ**

Kimden : **serap boran** (serap-boran@hotmail.com)

Gönderme tarihi : 21 Şubat 2011 Pazartesi 11:30:36

Kime : melike_kilic14@hotmail.com

20-02-2011 tarihli yazınızda "**İlköğretim Okulu Sınıf öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları**" adlı yüksek lisans tezimde kullanmış olduğum ölçeği kendi araştırmanızda kullanmak istediğinizi ifade etmişsiniz. Araştırmanın yöneticiler ve müfettişler üzerinde uygulanması önem taşımaktadır ve alana katkı sağlayacağını düşünmekteyim. İlköğretim Okulu Sınıf öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Ölçeğini yöneticiler ve müfettişlere uygulamak üzere kendi tez çalışmanızda kullanabilirsiniz.

Serap Coşkun

EK 3. Araştırma İzin Onayı

**T.C.
BOLU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

16 Mart 2011

Sayı : B.08.4.MEM.4.14.00.02.121/ 4681
Konu : Araştırma izni.

**ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne)**

- İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 25/06/2010 tarih ve 4194 sayılı İl Millî Eğitim Müdürlükleri AR-GE Yönergesi
c) AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 04.03.2011 tarihli ve B.30.2.ABÜ.0.41.72.00-302.14-190 sayılı yazısı.
d) Bolu Valiliği 15.03.2011 tarihli ve B.08.4.MEM.4.14.00.02.121/4594 sayılı onayı.

İlgi (c) yazınız gereği; Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Melike KILIÇ; İlimiz Merkez ilçeye bağlı 8 sınıflı ilköğretim okulları yönetici, yönetici yardımcısı ve Bolu ili Eğitim Müfettişlerine, "İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Hakkında Eğitim Müfettişleri, İlköğretim Okul Müdürleri ve Müdür Yardımcılarının Görüşleri (Bolu İli Örneği)" konulu araştırmaya veri sağlamak için; ekli bulunan veri toplama araçlarını 15 Haziran 2011 tarihine kadar uygulama isteği ilgi (a) ve (b) Yönergeye göre incelenmiş olup, Valilik Makamının ilgi (d) onayları ile uygun görülmüştür.

Yapılan çalışmanın bitiminde; sonucunun iki örneğinin CD'ye çekilerek Ek-1 formu birlikte üniversiteniz aracılığıyla en geç iki hafta içerisinde müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda; Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Recep SEZER
İl Millî Eğitim Müdürü

- EKLER:**
1- Form (1 adet)
2- Onay Örn. (1 adet)
3- Tez Önerisi (1 Adet / 25 Sayfa)
3- Veri Toplama Araçları (2 adet / 8 sayfa)

Bolu İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Tabaklar Mah. Cumhuriyet Cad.
Anadolu Sok. 14200 BOLU

Tel : 0374 215 11 06- 0374 215 12 04
Fax : 0374 215 44 85
Web : <http://bolu.meb.gov.tr>
E-POSTA: argel4@meb.gov.tr

T.C.
BOLU VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.14.00.02.121/4594
Konu : Araştırma izni.

15 Mart 2011

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 28/02/2007 Tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311/1084 sayılı makam onayı.
b) 05/03/2007 Tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.00-320/1143 sayılı emirleri.
c) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
d) Milli Eğitim Bakanlığının 25.06.2010 tarih ve 4194 Sayılı İl Milli Eğitim Müdürlükleri ARGE Yönergesi.
e) AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 04.03.2011 tarih ve B.30.2.ABÜ.0.41.72.00.302.14 - 190 sayılı yazısı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi (e) yazısında bildirildiği üzere; Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Melike KILIÇ'ın, "İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Hakkında Eğitim Müfettişleri, İlköğretim Okulu Müdürleri ve Müdür Yardımcılarının Görüşleri (Bolu İli Örneği)" konulu araştırma için, İlimiz Merkez İlçeye bağlı 8 sınıflı ilköğretim okulları yönetici, yönetici yardımcısı ve Bolu İli Eğitim Müfettişlerine dönük veri toplama araçlarını; 15 Haziran 2011 tarihine kadar uygulama isteği,

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (b) emirleri ekinde alınan ilgi (a) makam onayı ile uygulamaya konulan ilgi (c) ve (d) Yönergeler doğrultusunda incelenmiş olup,

"İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Kurma Yolları Hakkında Eğitim Müfettişleri, İlköğretim Okulu Müdürleri ve Müdür Yardımcılarının Görüşleri (Bolu İli Örneği)" konulu araştırmanın, yukarıda kapsamı/ismi belirtilen ilgililere uygulanması, katılımcıların gönüllü olması, okul müdürlüğünün bilgisi ve sorumluluğunda uygulanması halinde müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Recep SEZER
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
.../05/2011
H. Necdet ÖZEROĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Tabaklar Mah. Cumhuriyet Cad.
Anadolu Sok. 14200 BOLU
Tel : 0374 215 11 06- 0374 215 12 04
Fax : 0374 215 44 85
Web : <http://bolu.meb.gov.tr>
E-POSTA: arge14@meb.gov.tr

BANISMA
444 0 632
HATTI

EĞİTİM REFORMU
Daha aydınlatılacak
gelecektir

EK-4. ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Melike KILIÇ

Sürekli Adresi : Sandallar Mahallesi 3. Sokak No: 3 BOLU

Doğum Yeri ve Yılı : Bolu- 1984

Yabancı Dili : İngilizce

İlköğretim : Sakarya İlköğretim Okulu – 1995, 50. Yıl İlköğretim Okulu-1998

Ortaöğretim : Bolu Atatürk Süper Lisesi – 2002

Lisans : Hacettepe Üniv. Eğt. Fak. Fen ve Teknoloji Öğretmenliği-2006

Yüksek Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi
Anabilim Dalı -2014.

Çalışma Hayatı : 23.07.2013 tarihinden itibaren Gazipaşa Ortaokulu'nda görev
yapmaktadır.

İletişim Adresi : melikekilic129@gmail.com.